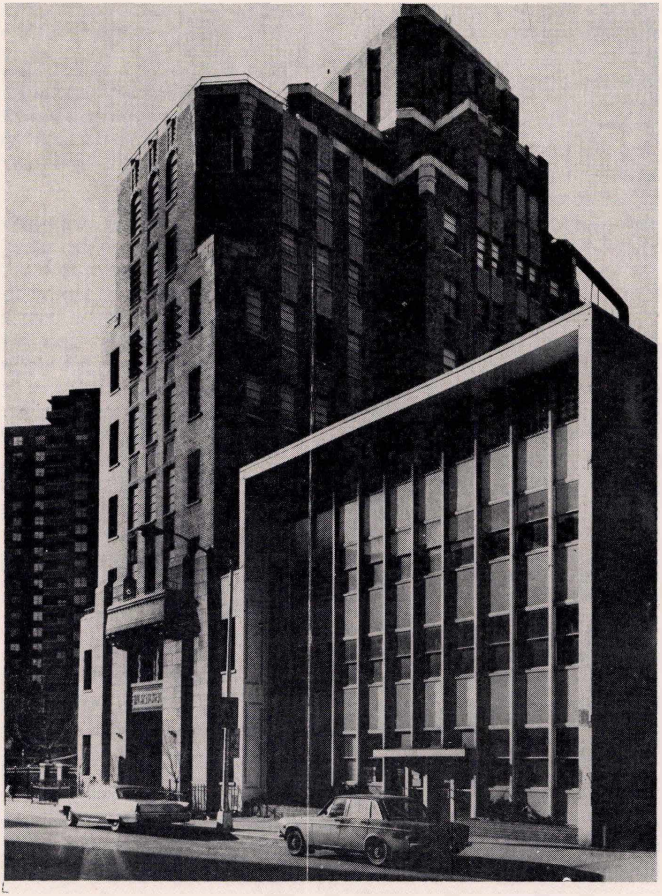
פסח נומער

BIALYSTOKER STIMME

ביאַליסטאָקער שטימע

אפיציעלער אָרגאַן פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַמעריקע

נומער 308 • ערב פסח תשל"א — ניו־יאָרק, אפריל, 1971 • 51סטער יאָרגאַנג

די נייע געקויפטע הויז, 232 איסט בראָדוויי, אין שכנות מיט אונזער היים וועט אונז ערמעגליכן צו פאַרגרעסערן אונזערע אקטיוויטעטן.

The newly acquired building at 232 East Broadway adjacent to our present edifice. It will enable us to expand our facilities.

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2023

ביאַליסטאָקער שטימע

אפיציעלער אָרגאַן פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אמעריקע

נומער 308 • ערב פסח תשל"א — ניו־יאָרק, אַפּריל, 1971 • 51סטער יאָרגאַנג

אַ פּסח געדאַנק

באַלד וועלן די יידן איבער דער גאַרער וועלט פּייערן דעם ליבן יום טוב פּסח, דעם חג האָביב — דער יום טוב פון פרילינג. פרילינג פון דער נאַטור און פרילינג פון דעם יידישן פֿאָלק, דער יום טוב פון אויפֿלעבונג און פרייהייט. די שיינע געס־טער לעבט נאָטור איז געשאַפֿן א גאַנצן ווינטער, איצט פֿאַנגט אַלץ־אַן אויפֿלעבן, אַלץ בליט, אַלץ לעבט און זינגט.

און עס ברענגט אַרויף זכרונות פון דער נאַענטער פֿאַר־גאַנגענהייט, נאָענט אין צייט אָבער ווייט אין צייט־גייסט. יונג און אַלט, אַרעם און רייך, אַלע האָבן געמאַכט הכנות, אַלע האָבן זיך געגרייט אויפֿנעמען דעם ליבן יום־טוב פסח דעם זמן חרותנו. עפּעס א מין באַזונדערער ציבעור האָט דער דאָזיקער יום־טוב.

שוין מיט וואָכן פריער לערנט דער מלמד מיט די קינדער „שיר השירים" דעם געוואַנג פון פרילינג. דער מלמד נישט קיין דיפֿלאָמירטער פעדאַגאָג אָבער אויף זיין אייגנאַרטיקן און פרימיטיוון אופן און מעטאָדע, מיט געוואַנג פון פרייד און אומעט מאַכט ער א רושם, אַן איינדרוק אויף די קליינע יידישע קינדער־לער. אין דעם ענין חדר, נישט צו ליכטיק, קאַלט און נאַסע וועגט אין א קעלער שאַקלט זיך דאָס יידישער קינד מיט די אַנדערע יידישע קינדער, איבער דעם טיש און זינגט מיט דעם רבין „שיר השירים". אַלע אַנדערע געוואַנגען זיינען קודש, אָבער שיר השירים איז קודש קדשים. הייליקער פון אַנדערע געזאַנגען. „כי הנה הסתו עבר..." דער ווינטער איז אַריבער, דער רעגן איז פֿאַרגאַנגען, אַוועק, די בלומען האָבן זיך באַוויזן אין לאַנד, די צייט פון געזאַנג איז געקומען, און דער רבי טייטשט, אַז ווינטער מיינט די קנעכטשאַפֿט אין מצרים, איז אַריבער און די בלומען זיינען משה מיט אהרן, וועלכע זינגען די בשורה פון פרייהייט. און די קליינינקע קינדערלעך לעבן דורך די קנעכטשאַפֿט און ווערן פרעי וויי זיי אַליין וואָלטן גע־לעבט אין מצרים.

יאָ, דער יום טוב ברענגט פרייד, פרייד צו די קינדער. נישט מער גיין ביינאַכט אין חדר, אַט קריגט מען א נייעם מלבוש, נייע שיך וואָס סקריפּען, און די פרייד פון באַקן מצות, דאָס סקראַבען און וואַשן די בענק, די טישן, אַלע נעמען אַנטייל.

די קינדער לערנען מיט געשמאַק דעם „מה נשתנה", דער ניגון, די ווערטער, פֿאַראייניקט זיי מיט די קינדער פון אַלע לענדער און פון אַלע צייטן, און דער סדר האָט אזוי פיל קדושה אזוי פיל הייליקייט, אזוי פול מיט גייסטיקייט, מ'מיינט טאַקע די הגדה: מען פֿאַרגעסט אויף דעם מאָמענט די טאָג־טעגלעכע דאגות, מ'איז א מלך און א מלכה און פרינצן מיט פרינצעסין.

אָה, וואו נעמט מען דעם גייסט?

פּסח—זמן חרותנו

פרייטאָג, דעם 9טן אַפּריל וועלן מיר זיך זעצן צום סדר אין אריינבערגענגן דעם פרייליכן יום טוב פּסח. אויך די איינ־וואוינער פון אונדזער „האוס", די זקנים און זקנות, דורך דער הילף אין שטיצע פון גוט־הארציקע יידן, וועלן אָפּריכטן דעם סדר אויף דעם טראַדיציאָנעלן שטייגער פונקט ווי ביי זיך אין דער היים. איינער וועט מאַכן קידוש, איינער וועט פרעגן די פיר קשיות, אַלע וועלן זאָגן די הגדה און הבאה האָבן פון די געשמאַקע פּסח־דיקע כשר'ע מאכלים און האָבן א פריילעכן יום טוב.

זינגדיק ביים סדר און זאָגנדיק די הגדה, זעט דאָס אַלץ ביי א סך פון אונדז מעכאַניש. מען טראַכט וויניק וואָס מ'זאָגט (מ'האָט אין זינען קניידלאַך), וויפיל פון אונז טראַכטן זיך אריין אין דעם זאָג אין דער טיטש פון השתא עבדי לשנה הבאה בני חורין, דעם יאָר זיינען מיר קנעכט. דעם קומענדיקן יאָר וועלן מיר זיין פריי; השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל, היינט זיינען מיר דאָ, נעקסט יאָר אין ישראל, וויפיל טראַכטן וועגן דעם? מ'זאָגט עס שנעל אַן כוונה. אָבער פאַר א סך פון אונדזערע בריידער און שוועסטער וועלכע האָבן נישט קיין גלעלגנהייט דאָס צו זאָגן אַדער זאָגן דאָס באַהאַלטן שטיל, עס איז פול מיט מינוגג, זיי בענקען פאַר פרייהייט, זיי בענקען קיין ארץ ישראל, האָבן טאַקע א סך פאַראיאַרן געבעטן און דער רבש"ע האָט געענטפערט וויערע תפילות און היינט ריכטן זיי אָפּ דעם סדר אין פריהייט און טאַקע אין ארץ ישראל. צענדליקער טויזנטער יידן אויף יענער זייט פון אייזערנעם פאָרהאַנג וועלן אויך דעם יאָר אויסשריין מיט וויטאָג השתא עבדי לשנה הבאה בני חורין... לאָמיר האָפן אַז דער גואל ישראל וועט הערן וויער געבעט און ברענגען די גאולה און שלום אין ישראל. חג שמח.

דוד סאָהן אוידיטאָריום

מיט גרויס צופֿרידנהייט לאָזן מיר וויסן אונדזערע מיט־גלידער און אַלע לאָנדסלייט און פריינד אַז דער פלאָק פאַר דעם „דוד סאָהן אוידיטאָריום" אין תיכון „ד" אין דער ביאַלי־סטאָקער גימנאַזיע אין תל אביב איז שוין פאַרטיק און וועט אַריינגעמויערט ווערן אין דער וואַנט. אַלע באַזוכער, און מיר בעטן אַז אַלע וועלכע פאַרן קיין ישראל זאָלן באַזוכן דעם אנשטאַלט און זען וואָס מיר האָבן בייגעשטייערט. דער פלאָק איז אויף דריי שפּראַכן: עברית, אידיש און ענגליש. אין דעם אוידיטאָריום קומען פאַר לעקציעס און צוזאַמענקונפֿטן און מיר זיינען שטאָלץ אַז אַלע האָבן קאַמפּערירט אין דעם. מיט דעם ווערט פאַראייביקט דער נאָמען פון אונדזער אומפאַרגעסלעכן מדריך דוד סאָהן ע"ה. אויך דער נאָמען „ביאַליסטאָק" ווערט אזוי אָרום פאַראייביקט. מיר טאָרן נישט פאַרגעסן אונדזער פאַרשניטענע לעבעדיקע יידישע היימשטאָט. מיר מוזן געדענקען. די שולע געפינט זיך אויף רחוב וויצמאן 76, אין תל אביב.

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2023

אַ באַגעגעניש מיט אליהו סוראַסקי אין מעקסיקע

פון איסאַק ריבאַלאָווסקי
געזעלשאַפטלעכן פון ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפיטאָל

ווי יעדעס יאָר בעת מיין וואַקאַציע ווען איך לאָז זיך אין ווייטע וועגן אַריין, כדי זיך צו באַגעגענען מיט מיינע ליבע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, איז אַזוי אויך געווען סוף דעצעמבער 1970. איך מיט מיין ליבער פרוי מאַלי, זיינען שוין צוויי מאָל געווען אין אַרגענטינע, בראַזיל און אין אַנדערע לענדער אין לאַטיין־אַמעריקע, מיר זיינען שוין דרייַ מאָל געווען אין מדינת ישראל, און מיר האָבן אויך באַזוכט פאַרשידענע לענדער אין אייראָפּע. און יעדעס מאָל, וואוהין מיר קומען אויף אַ באַזוך, באַגעגענען מיר אויך אונדזערע ליבע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. מיר ווערן אויפגענומען און אַרומגערינגלט מיט פריינשאַפט און היימישער וואַרעמקייט, מיר דערפילן ווידער ווי מיר וואָלטן געווען אין דער אַמאָליקער, אָבער אַזוי טראַגיש פאַרשניטענער דורך די נאַציס, יידישער ביאַליסטאָק...

דאָסמאָל, ווען איך מיט מיין פרוי האָבן באַשלאָסן אַוועקצופאָרן אויף וואַקאַציע, איז אונדזער אויסוואָל געווען צו באַזוכן מעקסיקע. אויך דאָרט זיינען מיר שוין געווען איינמאָל, אָבער דאָס איז געווען מיט פינף יאָר צוריק, עס האָט זיך מיר מיט מיין ליבער פרוי ווידער פאַרבענקט נאָך דעם האַרציקן יידישן פאָלקסטימלעכן יידישן ישוב אין מעקסיקע, און דער עיקר, עס האָט זיך אונדז פאַרבענקט נאָך די דאָרטיקע ליבהאַרציקע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. און מיר באַדויערן ניט פון אונדזער באַזוך אין מעקסיקע, איך מיט מיין פרוי זיינען פון דאָרט אַוועקגעפאָרן מיט די בעסטע און אומפאַרגעסלעכע איינדרוקן, וואָס מיר ווילן לאַנג־לאַנג געדענקען. אַ ספּעציעלן אומפאַרגעסלעכן איינדרוק האָט אויף מיר געמאַכט די באַגעגענעניש און שמועס מיט אונדזער באַרימטן און ביז גאָר ליבן לאַנדסמאַן, אליהו סוראַסקי, וועלכער פאַרנעמט דעם אויבן־אָן ניט בלויז אין יידישן לעבן אין מעקסיקע, נאָר אויך אין דאָרטיקן אַלגעמיינעם לעבן. (וועגן אונדזערע באַגעגענישן מיט די אַנדערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין מעקסיקע, שרייב איך באַזונדערס אין ה׳יינטיקן נומער „ביאַליסטאָקער שטימע").

זייענדיק דאָסמאָל אין מעקסיקע, אַזוי ווי דאָס איז געווען בעת דעם פריערדיקן באַזוך, האָב איך פיל געהערט ווען אונדזער פּראָמינענטן לאַנדסמאַן אליהו סוראַסקי. איך האָב דעריבער באַשלאָסן זיך צו זען מיט אים פערזענלעך, צו האָבן מיט אים אַ שמועס. נאָך אידער איך האָב זיך באַגעגנט מיט דעם ליבן לאַנדסמאַן האָב איך גוט געווואוסט, ווי שטאַרק ער ווערט געשאַצט ביי אַלע יידן אין מעקסיקע און אויך אין די דאָרטיקע אָפּיציעלע רעגירונגס־קרייזן. מען האָט מיר דערציילט, אַז מר. סוראַסקי האָט אַ גאַנצע פינאַנץ־אימפּעריע און אַז ער איז ממש אַ גאון אויפן געביט פון פינאַנסן. איך האָב אויך שוין פון פריער געוואוסט, אַז אליהו סוראַסקי האָט ניט לאַנג צוריק געפייערט זיין 70־טן געבורטסטאָג, אָבער דאָס איז געטאָן געווארן אויף אַ גאָר באַשיידענעם אופן. ער האָט זיך אָפּגעזאָגט פון אַלערליי באַנקעטן און פייערונגען. מיר איז אויך געווען באַקאַנט, אַז וועז אליהו סוראַסקי האָט פאַרלאָזט ביאַליסטאָק, מיט זיינע עלטערן, איז ער געווען אַ קליין ייִנגל. די פאַמיליע האָט דעמאָלט, מיט צענדליקער יאָרן צורוק, עמיגרירט קיין ענגלאַנד וואו זיי האָבן געוואוינט זיבן יאָר. נאָכדעם איז די פאַמיליע אַוועק קיין מעקסיקע. דעמאָלט, מיט 53 יאָר צוריק, איז אליהו געווען אַ בחור פון קוים דרייַצן יאָר.

* * *

איך האָב אויך גוט געוואוסט, אַז די פאַמיליע סוראַסקי, איידער זיי זיינען מיט יאָרן צוריק אַוועק פון ביאַליסטאָק, זיינען זיי געווען ווי געהעריק פאַרטראָטן אין דער דאָרטיקער טעקסטיל־אינדוסטריע. איך האָב אויך געוואוסט, איידער איך בין געגאַנגען צו דער באַגעגעניש מיט אליהו סוראַסקי, אַז ער און זיין ברודער, לעאָן, און אַנדערע פון דער באַרימטער סוראַסקי־

אליהו סוראַסקי

משפּחה, זיינען געווען פון די פּיאָנערן און בויער פון דעם פיינעם יידישן ישוב אין מעקסיקע, וואָס איז איצט אַ גוטער ביישפּיל פאַר יידן אומעטום. און ניט געקוקט אויף דעם אַלעם — האָב איך ביי זיך געוואוסט — וואָס אליהו סוראַסקי האָט דערגרייכט די העכסטע שטאַפּלען אין דער פינאַנץ־וועלט, אין אַלעמיינעם און אין יידישן לעבן אין מעקסיקע, אַז ניט געקוקט אויף דעם אַלעם איז עליאָס (אליהו) סוראַסקי ווייטער אַ האַרציקער יידישער פאָלקס־מענטש. ער טראָגט אין זיך ווייטער אַלע אייגנשאַפטן און דעם זעלבן פאָלקסטימלעכן יידישן גייסט, ווי מיר זיינען דאָס אַלע געוואוינט פון דער אַלטער היים.

געווען איז דאָס אין אַ פשוטן מיטוואָך אין דערפרי ווען איך

מיט מײַן פרוי האָבן געדונגען אַ טעקסי און געבעטן דעם שאָפער, אַז ער זאָל אונדז צופירן צו דער „באַנקאָ היפּאָטע־קאַריאָ", וואָס איז דער אייגנטום פון מר. סוראַסקי. וועג מיר זיינען צוגעקומען צו דער דאָזיקער באַנק, זיינען מיר געבליבן דערשטוינט פון איבערראַשונג. די באַנק פון מר. סוראַסקי איז אין איינע פון די שענסטע געבוידעס אין מעקסיקע סיטי, אַ פּרעכטיקע געבוידע פון מאַרמור און גלאָז. אַריינקומענדיק אין באַנק האָב איך זיך געוועגדט צו דער סעקרעטאַרין. איך האָב איר געזאָגט ווער איך בין און, אַז איך וויל זען דעם הער אליהו סוראַסקי. מיין פרוי איז געבליבן זיצן אַן אַ זייט צו וואַרטן אויף מיר. עס האָט געדויערט בלויז אַ פּאָר מינוט און אַנשטאָט די סעקרעטאַרין זאָל צוריקקומען צו מיר מיט אַן ענטפער, איז צו מיר גלייך צוגעקומען טאַקע מר. סוראַסקי אַליין. ער האָט מיר דערלאַנגט זיין וואַרעמע האַנט און אין אַ היימישן ייִדיש האָט ער צו מיר געזאָגט: „שלום עליכם!" מיר זיינען בייִדע גלייך געוואָרן זייער היימיש, ווי מיר וואָלטן זיך שוין געקענט גוט פּאָר לאַנג יאָרן. איך האָב דערווייל זיך אויף דער גיך אַרומגעקוקט אין דער באַנק, וואו עס איז אַ גרויסע באַוועגונג, און דאָס האַרץ האָט ביי מיר געקוואָלן פון נחת, אַז דער אייגנטימער פון דעם אַלעם איז אַ היימישער ביאַליסטאָקער ייִד.

פרייַנט אליהו סוראַסקי האָט מיך אַריינגעפירט צו זיך אין זיין גרויסן פּרעכטיקן לוקסוס־אָפּיס און ער האָט געבעטן זיין סעקרעטאַרין, אַז זי זאָל אים ניט איבערגעבן קיין שום טעלעפאָן־רופן און אַז זי זאָל אויך קיינעם ניט אַריינלאָזן צו אים, וויל ער איז איצט פאַרנומען. און אַזוי האָבן מיר געהאַט אַ פריַינטלעכן, ממש ברידערלעכן שמועס, וואָס האָט זיך געצויגן אַ שעה מיט צוואַנציק מינוט. און ניט געקוקט אויף דעם וואָס איך בין געזעסן אין אַזאַ פּרעכטיקן אָפּיס פון אַזאַ ריזיקע פינאַנס־אונטערנעמונג, די ריזיקע באַנק אין מעקסיקע סיטי, האָב איך אָבער כסדר געפילט ווי איך וואָלט גאָר געזעסן אין אַ היימיש־ייִדישלעכן און וואַרעמען אייגענעם פלאַץ אין... ביאַליסטאָק. וועג איך האָב זיך אַרומגעקוקט אין אָפּיס, האָב איך געזען פאַרשידענע מאַלע־רייַען, סקולפּטורן און קונסט־שטיק. איך האָב אויך געזען אויף דער וואַנט אַ גרויס בילד, אַ קונסט־ווערק, פון וועלכן עס האָט אַראָפּגעקוקט אַ ייִד מיט אַ באָרד און אַ יאַרמולקע, מיט ליכטיקע האַרציקע ייִדישלעכע אויגן, אַזוי ווי מען איז דאָס אַמאָל גע־וואוינט צו זען ביי ייִדן אין ביאַליסטאָק, און אין מזרח־איראָפּע בכלל.

— דאָס איז מיין ליבער פאָטער יעקב — דער גרויסער כלל טוער און פאָבריקאַנט — האָט צו מיר געזאָגט מר. אליהו סוראַסקי — מיר, זיינע קינדער, האָבן פון אים פיל געלערנט. מיר טראָגן וויטער מיט ליבע די גרויסע גייסטיקע ירושה פון אונדזער אַלטער היים...

ביי דער זייט פון דעם בילד מיט סוראַסקיס פאָטער יעקב ז״ל, האָב איך אויך געזען אַ צאָל אַנדערע בילדער, פון פאַרשידענע פראָמינענטע פערזענלעכקייטן. צווישן אַנדערע האָב איך געזען אַ גרויס בילד פון פראָפ. אַלבערט אינשטיין, מיט זיין פערזענלעכן אונטערשריפט פאַר אליהו סוראַסקי. איך האָב אויך געזען אַ בילד פון דר. ראַבאַי הלל סילוואר, מיט זיין צושריפט פאַר דעם ליבן אליהו סוראַסקי און נאָך פיל אַנדערע בילדער. איך האָב אויך געזען אויף דער וואַנט אַ בילד פון אליהו סוראַסקי גופא, מיט אַ מעדאַל וואָס איז אים צוגעטיילט געוואָרן פון דער מעקסיקאַנער רעגירונג. דאָס איז די העכסטע אויסצייכענונג פון דער מעקסיקאַנער רעגירונג, מיטן אָרדן „אָגילא אַזטעקא" (דער אַזטעקישער אָדלער). דאָס איז אַן אָרדן וואָס מען גיט נאָר וויכטיקע דיפּלאָמאַטן ביים פאָרענדיקן דערפאָלגרייך זייער מיסיע, און אַנדערע פּראָמינענטע פּערזענ־לעכקייטן. ווי מען האָט מיך אינפאָרמירט האָבן בלויז געציילטע פּערזענלעכקייטן באַקומען די דאָזיקע הויכע אויסצייכענונג, און צווישן זיי איז מר. סוראַסקי, דער אייניקער ייִד.

* * *

כאָטש אליהו סוראַסקי איז אַ באַשיידענע מענטש, ער וויל ניט פיל רעדן וועגן זיינע גרויסע אויפטוען פאָר מעקסיקע, האָב איך אָבער וועגן דעם געהערט אומעטום וואו איך בין געקומען. מען האָט מיר דערציילט, אַז עס איז ניטאָ אַזאַ געביט אין מעקסיקע וואו עס איז געווען נויטיק צו העלפן דעם מעקסיקאַנער פאָלק, אַז דאָרט זאָל ניט זיין אָט אונדזער ליבער לאַנדסמאַן פון ביאַליסטאָק. אליהו סוראַסקי גיט ניט בלויז אויפן אַרץ, נשמה און אויך מיט זיין קעשענע אויף דעם כסדר. די בייַ־שטייערונגען פון סוראַסקי גייען פאָר דער אַלגעמיינער דערצי־אונג פון די קינדער און יוגנטלעכע פון דער מעקסיקאַנער באַפעלקערונג, פאָר נייע געבוידעס פון שולן, פאָר קולטור און פאַרווויילונגס צענטערס, פאָר ספּעציעלע אינסטיטוטן און צענ־טערס וואָס פאַרנעמען זיך מיט וויכטיקער פאָרשונג און מיט צוגרייטן געהעריקע פאַכלייט פאָר דער אינדוסטריע, פאָר טעכ־נישע צענטערס. אויף דעם האָט מר. סוראַסקי שוין צוגעטראָגן מיליאָנען פּעזעס. חוץ דעם האָט אליהו סוראַסקי אויך איינ־געפירט וואָס ער צאָלט אויס געלט־פּרעמיעס פאָר וויכטיקע מעקסיקאַנער געלערנטע, קינסטלער, שרייבער, וויסנשאַפטלער און ענלעכע. מען דערציילט אויך, אַז מר. סוראַסקי און זיין משפּחה האָבן זיך שוין געלאָזט קאָסטן ריזיקע סומעס געלט אויף צו העלפן אַנטוויקלען דאָס לאַנד.

און וועג עס איז די רייד וועגן דער משפּחה, איז ווערט צו דערמאָנען, אַז דער איידעם פון אליהו סוראַסקי, וועמענס נאָמען איז דר. חיים קאָנסטאַנטינער, איז איינער פון די גרעסטע מעדיצינער אין לאַנד. אַ געבוירענער אין דער ליטע, איז אויך דר. קאָנסטאַנטינער וויטער אַ האַרציקער ייִדישער מענטש, וואָס גיט זיך אָפּ פיל מיט ייִדישער דערציאונג און געזעלשאַפט־לעכער אַרבעט. ער וווייזט כסדר אַרויס גרויס אינטערעס צו אַלע פּראָבלעמען פון יידישן ישוב אין מעקסיקע. מען האָט מיר דערציילט, אַז דר. חיים קאָנסטאַנטינער, ווי אויך זיין פרוי (מר. סוראַסקי׳ס טאָכטער), רעדן בייַדע ייִדיש און אויך העב־רעאיש. אין מעקסיקע וווייסט מען צו דערציילן, אַז די משפּחה סוראַסקי לייענען אויך יידישע צייטונגען און אַ יידישן בוך. זאָל אויך פאַרציכנט ווערן, אַז די איניקלעך פון אליהו סוראַסקי — אַזוי ווי דאָס איז אין דער דאָזיקער גאַנצער משפּחה — ווערן דערצויגן אין דער אָרטיקער „תרבות"־שולע. מען האָט מיר אָפּילו דערציילט, אַז מר. סוראַסקי׳ס טאָכטער, די פרוי פון דר. חיים קאָנסטאַנטינער, וועלכע איז אַ פירערין אין דער אָרטיקער „וויצא"־אַרגאַניזאַציע, באַגוצט זיך אויך זייער אָפּט מיט דער העברעאישער שפּראַך.

פאַרשטייט זיך, אַז אליהו סוראַסקי, וועלכער איז איינער פון די הויפּט־פירער פון די אַלגעמיינע ציוניסטן אין מעקסיקע,

און וועמענס נאָמען איז אויך זייער גוט באַקאַנט אין דער יידישער מדינה, ווייזט אַליין אויך אַרויס אַן אומבאַגרענעצטע הילפס־גרייטקייט פאַר מדינת ישראל. טאַקע וועג איך בין געזעסן אין זיין גרויסן אָפּיס האָב איך אויף די וועגט דאָרט געזען פאַרשידענע אויסצייכנונגען פון אָנערקענונג פאַר מר. סוראַסקי, פון די ישראל־פירער, פאַר זיין טריישאַפט צו דעם יידישן היימלאַנד. ניט געקוקט אויף דעם וואָס אליהו סוראַסקי איז שטענדיק אַזוי שטאַרק באַשעפטיקט, איז ער אַ לענגערער צייט געווען אין סאָמע שפּיץ, אַלס פּרעזידענט, פון דער אַרגאַני־זאַציע פון אַלגעמיינע ציוניסטן אין מעקסיקע.

אויף איינעם פון די וועגט אין זיין גרויסן אָפּיס, האָב איך אויך געזען אַ בילד פון אַ גרויסער אינסטיטוציע, אַ גאָרטן „גן יעקב" אין תל־אָביב, וואָס איז אויפגעבויט געוואָרן אויפן נאָמען פון סוראַסקיס פאָרשטאָרבענעם יונגן זון. איך האָב אויך געזען אַ בילד פון דער ביבליאָטעק אין תל־אָביב, וואָס מר. סוראַסקי האָט געבויט אַלס מתנה. זייענדיק אין מעקסיקע האָט מען מיר דערציילט, אַז אליהו סוראַסקי האָט אַרויסגעוויזן אומ־געווויינלעכע הילפס־גרייטקייט אין די היסטאָרישע טעג וועז עס איז געגרינדעט געוואָרן מדינת ישראל, און אויך שפּעטער. וועגן דעם אַלעם גייען אַרום ממש לעגענדעס. עס איז אָבער נאָך ניט געקומען די צייט, האָט מען מיר געזאָגט, אַז מען זאָל אין דער עפּנטלעכקייט קענען דערציילן אַלץ, וואָס אָט דער ליבהאַרציקער יד, אונדזער ליבער לאָנדסמאַן פון ביאַליסטאָק, האָט געטאָן פאַר דעם יידישן היימלאַנד...

מען וויסט גוט, אַז אין יעדער צייט וועז ישראל נויטיקט זיך אין פאַרשידענע הילף, איז מר. סוראַסקי גרייט אַזעלכעס צו העלפן. עס איז דעריבער ניט קיין וואונדער, וואָס דער נאָמען אליהו סוראַסקי איז אַזוי גוט אויך באַקאַנט אין די העכסטע קרייזן פון דער אָנפירערשאַפט אין דער יידישער מדינה. אין מעקסיקע וויסט מען אויך צו דערציילן וויפיל מסירת נפש, טריישאַפט און הילפס־גרייטקייט מר. סוראַסקי האָט אַרויס־געוויזן פאַר מדינת ישראל בעת די היסטאָרישע „זעקס טעג", אין אָנהויב יוני 1967. ער האָט זיך ניט געראַטנט מיט גאָרניט, פאָרנאַכלעסיקט דערביי אַפילו זיינע גרויסע פּערזענלעכע אינ־טערעסן.

מיט אַזאָ טריישאַפט און איבערגעבנקייט, שטענדיק מיט זיין וואַרעם יידיש האַרץ, איז אליהו סוראַסקי אויך ביים העלפן דעם יידישן דערציאונגס וועזן אין מעקסיקע. אַ דאַנק סוראַסקין איז מעגלעך געווען אויסצובויען פאָרשידענע וויכטיקע דערצי־אונגס־אַנשטאַלטן פאַר יידישער קינדער, וואו זיי וועלן צוגע־בונדן און דערצויגן אין יידיש־נאַציאָנאַלן גייסט און מיט ליבע צו זייער פאָלק און צו מדינת ישראל. פאַר דעם וויכטיקן צוועק, דאָס מיינט פאַר דער אידישער דערציאונגס און אויפצוברענגען די נייע דורות צוגעבונדן צום יידישן פאָלק און זייער שטאַם, לאָזט מר. סוראַסקי אַלע יאָרן זיך קאָסטן גרויסע סומעס געלט. איינע פון די בעסטע דערציאונגס־אַנשטאַלטן ביי די יידן אין מעקסיקע, די „תרבות"־שולע, וואָס אליהו סוראַסקי האָט גע־האָלפן אויסבויען, טראָגט דעם נאָמען פון זיינע ליבע פאָר־שטאַרבענע טאַטע־מאַמע ז"ל. און אַזוי, אָנגעפילט מיט גוטסקייט און מיט ליבע צו אונדזער פאָלק, זיינען אויך אַלע אַנדערע אין דער משפּחה. עס איז דעריבער ניט קיין וואונדער, וואָס דער יידישער ישוב אין מעקסיקע איז אַלע יאָרן אַזוי שטאַלץ מיט אליהו סוראַסקי און מיט זיין משפּחה, וואָס ברענגען אַריין פיל גוטסקייט און ליבע, הילפס־גרייטקייט און טריישאַפט, צום יידישן לעבן אויפן אָרט און צו מדינת ישראל.

* * *

וועז איך בין געזעסן אין זיין גרויסן אָפּיס און געשמועסט מיט אליהו סוראַסקי, האָט ער זיך אויך זייער שטאַרק פאַר־אינטערעסירט מיט אונדזערע לאַנדסלייט אין אַמעריקע. פאַר־שטייט זיך, אַז איך האָב אים איבערגעגעבן וועגן אונדזערע לאַנדסלייט אַקטיוויטעטן און איך האָב געזען אויף זיין פּנים אַ שמייכל פון צופּרידנהייט. איך האָב אים דערציילט וועגן אונדזער היים פאַר עלטערע מענטשן, וואָס איז שוין איצט ניט בלויז פאַר ביאַליסטאָקער, נאָר אויך פאַר אַנדערע נויט־באַדערפטיקע עלטערע יידישע מענטשן. איך האָב אים איבער־געגעבן וועגן אונדזערע פאָרשידענע אונטערנעמונגען וואָס מיר פירן כסדר דורך, וועגן די פייערונגען און ימים־טובים און אויך וועגן דעם, ווי אַזוי מיר היטן־אָפּ יעדעס יאָר דעם הייליקן אַנדענק פון די ביאַליסטאָקער יידן, וועלכע זיינען אומגעבראַכט געוואָרן פון די נאַציס. איך האָב אים אויך איבערגעגעבן, אַז די ביאַליסטאָקער אין ניו יאָרק, מיט אונדזער גרויסן צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשן, זיינען כמעט די איינציקע פון די גרויסע לאַנדסמאַנשאַפטן, וואָס גיט אויך רעגולער אַרויס אַן אייגענעם זשורנאַל, די „ביאַליסטאָקער שטימע".

איך האָב אויך דערציילט דעם ליבן פריינט אליהו סוראַסקי, וועגן דער נייער דערביאיקער געביידע וואָס מיר האָבן אָפּ־געקויפט לעבן אונדזער צענטער אין ניו יאָרק, כדי צו קענען אויסברייטערן נאָך מער די אַקטיוויטעטן פון דעם אינסטיטוציע, כדי נאָך מער צו פאַרבעסערן און פאַרשענערן די גוט באַוואוסטע היים פאַר עלטערע מענטשן, וואָס איז געוואָרן אַ וועלט־אַדרעס פאַר ביאַליסטאָקער און אויך אַנדערע פון אומעטום. אין אונדזער שמועס האָב איך אויך איבערגעגעבן דעם פריינט סוראַסקי וועגן דער טריישאַפט פון אַלע פירער און טוער אַרום דער אינסטיטוציע, ווי אַזוי די אַרבעט וועלט אָנגעפירט מיט גרויס איבערגעבנקייט און זאָרגפעליקייט, און אויך אין דעם עכטן יידיש־פאָלקסטימלעכן גייסט. איך האָב באַמערקט פון מר. סוראַסקיס פּנים, אַז ער איז ממש געריר פון מיינע וועלטער.

ווי שוין דערמאָנט פריער, איז מיין פרוי געבליבן זיצן אויף אַ באַנק אין דער צייט וועז איך בין אַרויף מיט אליהו סוראַסקי אין זיין אָפּיס, און זי האָט געוואָלט אויף מיין צוריק־קומען. מיין פרוי האָט דערביי ביי זיך געטראַכט: ווי לאַנג וועט אַזאָ באַרימטער באַנקירער און פינאַנסיר מיך אויפהאַלטן אין זיין אָפּיס? אפשר 10 אָדער 20 מינוט. אָבער וועז עס איז אַדורך העכער אַ שעה און איך האָב זיך ניט נאָך באַווייזן, איז מיין פרוי אַליין אַרויפגעקומען צום אָפּיס. זי האָט מיך אַרום־געזוכט און געפרעגט ביי דער סעקרעטאַרין וואו איך בין. אין דער זעלבער צייט האָב איך דורך דעם אָפּיס־פענצטער געזען מיין פרוי, און איך בין צו איר אַרויסגעגאַנגען. צוזאַמען מיט מיר איז גלייך אויך אַרויסגעגאַנגען פון זיין אָפּיס אליהו סוראַסקי. ער האָט זיך האַרציק באַגריסט מיט מיין פרוי, און ער האָט צו מיר געהאָט אַ שטיקל „טענה", פאַרוואָס איך האָב גלייך ניט אַרויפגעבראַכט מיין פרוי מיט זיך.

* * *

אויף צומאָרגנס האָבן מיר זיך ווידער באַגעגנט מיט פריינט סוראַסקי, כדי ביי אים צו נעמען אַ בילד און נאָך געוויסע

אַ האַרציקן דאַנק צו דר. י. זיפין און פרוי

דער ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל דריקט אויס האַרציקן דאַנק צו דר. י. זיפין און פרוי אַננאַ, פון סלינגערלאַנדס, ניו יאָרק, פאַר דער פּינער מתנה וואָס זיי האָבן צוגעשיקט פאַר אונדזער אינסטיטוציע, און וואָס דאָס איז פאַר אונדז זייער ליב און טייער. דר. י. זיפין מיט זיין פרוי האָבן איצט געפייערט זייער 57טן חתונה יובילי. און ווי דאָס ליבע פאַרפאַלק פירט זיך ביי יעדער פון זייער שמחה

דר. דזשוליוס און אַננאַ זיפין

און אַנדערע געלעגנהייטן, האָבן זיי אויך ניט פאַרגעסן אונדזער אינסטיטוציע. דר. זיפין און זיין פרוי האָבן צו דער געלעגנהייט צוגעשיקט אונדז 57 דאָלאַר, וואָס עס מיינט צו איין דאָלאַר פאַר יעדן יאָר פון זייערע 57 יאָר גליקלעכן צוזאַמענלעבן. מיר זיינען שטענדיק שטאָלץ מיט די זיפינס אַלס ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, וועלכע זיינען אויך זייער גוט באַקאַנט מיט זייערע אַקטיוויטעטן, טרייסאָפט און אויך בריי־טהאַרציקע ביישטייערונגען פאַר יידישע געזעלשאַפטלעכע און קולטורעלע צוועקן. די אַנפירערשאַפט און איינוואוינער פון דער ביאַליסטאָקער היים

דריקן אויס אַ האַרציקן דאַנק צו דר. זיפין און זיין ליבער פרוי אַננא. מירווינטשען זיי נאָך וויטערדיקע לאַנגע יאָרן פון גליקלעכן צוזאַמענלעבן.

נאָכן פאַרברענגען אַ וואָך אין מעקסיקאָ סיטי מיט אַלע פריינד און באַקאַנטע און פון דער באַשרייבונג אויף די זייטלעך פון דער „שטימע", האָבען די ריבאַלאַווסקיס נישט געהאַט אַ מינוט פאַר זיך, האָבען זיי באַשלאָסען זיך אַפּרוהען אין אַקאַפולקאָ און מיר זעהן מר. ריבאַ־לאָווסקי'ן אויפן בילד ביי דעם איינציגען כשר'ן רעסטאָראַן.

פאַקטן. דאָסמאָל האָט ער מיך שוין אויך געזומען אויף אַ שפּאַציר אין דער גרויסער געביידע וואו עס איז זיין באַנק, און ער האָט מיר דערביי געוויזן פאַרשידענע זאַכן. דאָסמאָל האָב איך געזען, אַז אין דער זעלבער געביידע איז נאָך אַ גרויסע באַנק און אַנדערע זייער וויכטיקע פינאַנציעלע אונטערנעמונגען, פון וועלכע פריינט אליהו סוראָסקי איז אויך דער אייגנטימער. דאָס זיינען: אַ גרויסע פאַרזיכערונג (אינשורענס) געזעלשאַפט, די נאַציאָנאַלע אָפשפּאָר־באַנק און די „סענטראַל דע פינסעס", וואָס לייגט איין קויציע פאַר אַזעלכע, וואָס נויטיקן זיך אין דעם. זעענדיק דאָס אַלץ, האָט דאָס האַרץ ביי מיר אָנגעקוואָלן פון שטאָלץ און פריידע, אַז אונדזערס אַ היימישער יידישער פאָלקס־מענטש פון אונדזער אַלעמענס אַזוי טראַגיש פאַרשני־טענער אַלטער היים, ביאַליסטאָק, איז דערגאַנגען צו די העכסטע שטאָפלען פון דער פינאַנס־וועלט אין מעקסיקע.

ביים געזעגענען זיך אויף אַ גאָר האַרציקן און וואַרעמען אופן מיט אונדזער באַרימטן און באַליבטן ביאַליסטאָקער לאַנדס־מאַן, האָב איך אינגעלאַדן מר. סוראָסקי אַז ווען ער וועט זיין אין ניו יאָרק, וואוהין ער קומט זייער אָפט אין זיינע געשעפט־לעכע אָנגעלעגנהייטן, זאָל ער מיך שוין אויך קומען באַזוכן אונדזער ביאַליסטאָקער צענטער און די היים פאַר עלטערע מענטשן, אויף 228 איסט בראָדוועי. ער האָט דאָס מיר צוגעזאָגט צו טאָן. גלייכצייטיק האָט פריינט אליהו סוראָסקי מיר איבערגעגעבן אַ גרויסע סומע געלט אַלס ביישטייערונג, פאַר דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשן, „כדי צו וויזן די פירער און טוער פון דער אינסטיטוציע — ווי ער האָט זיך פאַר מיר אויסגעדריקט — אַז איך בין מיט אייך אין אייער וויכטיקער אַרבעט, און אַז דאָס איז אויך אַ גוטער סימן אַז איר זיינט ביי מיר געווען".

כאָטש עס זיינען שוין פאַרבי עטלעכע חדשים זינט איך מיט מיין פרוי זיינען געווען אין מעקסיקע, און איך האָב געהאַט אַזאַ באַגעגעניש מיט אונדזער פראָמינענטן און באַליבטן לאַנדס־מאַן, קען איך אָבער דאָס נאָך אַלץ ניט פאַרגעסן. איך טראָכט נאָך אַלץ וועגן דעם ליבהאַרציקן אליהו סוראָסקי, וועלכער איז אַוועק אַלס קליין קינד פון ביאַליסטאָק, מיט 63 יאָר צוריק, און וואָס פאַרשאַפט אַלע יאָרן פיל כבוד אונדזער ביאַליס־טאָקער שטאָם, דעם ישוב אין מעקסיקע און דעם יידישן פאָלק.

צייטיקע באַמערקונגען

פון הרב עזריאל ג. וויסמאַן

אַ בליק אויף „ביאַליסטאָק" אין ניו־יאָרק

גייענדיק אויף דער יידישער איסט בראָדוועי, פאַלט אין די אויגן אַ שיינע אימפּאָזאַנטע געביידע, וואָס איז אַנדערש ווי די אַנדערע אויף דער גאַס. און אַז מ׳קומט נענטער לייענט מען ביים אַריינגאַנג די אויפשריפט „ביאַליסטאָקער מושב זקנים". אומגעציילטע מאָל בין איך פאַרבייגעגאַנגען דעם בנין און געטראַכט: אַ „מושב זקנים", קינדער וואָרפן דאָ אַריין די עלטערן, אומבאַהאָלפענע טאַטעס און מאַמעס, לעבט זיך אויס די לעצטע יאָרן אין אַ הקדש, אַראָפּ דער עול. כ׳מוז מודה זיין, אַז כ׳האָב טאַקע געהאַט אַ נעגאַטיווע באַציאונג, דענקנדיק מ׳וואָרפט צוזאַמען מענטשן, און קיינער קוקט זיך נישט אום אויף זיי.

אָבער ווי איבעראַשט, אַנגענעם איבעראַשט, בין איך געוואָרן ווען כ׳האָב צום ערשטן מאָל איבערגעטראַטן די שוועל. גלייך ווי מען קומט אַריין אין דער שיינער „לאַבי", ווערט מען וואָרעם באַגריסט פון דער סעקרעטאַרשע ביים טעלעפאָן־באָרד. אויף די ווענט פיל טאָוולען נעמען פון די בויער, פון פריערדיקע און היינטיקע פירער און טוער. אין מיין פאַל בין איך אויפגענומען געוואָרן פון דער שמייכלדיקער דירעקטאַרשע און פון דעם געראַל־סעקרעטאַר, ביידע ליבע פריינטלעכע מענטשן איבערגעגעבן בלב ונפש צו דער אינסטיטוציע.

מ׳גייט פון פלאָר צו פלאָר. אויף דעם ערשטן שטאָק — די שול אַן אמתער מקדש מעט, שיין, ריין, גרויס, די יידן דאָוונען, בין מנחה למעריב לערנט אַ רבי משניות און שולחן ערוך, פונקט ווי די יידן זיינען געוואוינט געווען צו דעם אין זייערע פריערדיקע יאָרן.

אויף דעם 2טן שטאָק געפינט זיך די קיך און דער עסצימער. די קיך האָט די סאַמע מאָדערנע אינריכטונגען, איין זייט מילכיק, די אַנדערע פליישיק — אמת כשר. דער עס־צימער ווי אַ האָטעל, ליכטיק, ציכטיק, גערוים, און דאָס עסן פון בעסטן און שענסטן, ספּעציעלע מאכלים פאַר די קראַנקע און ליידנדע. אויך די באַדינונג איז ערשט־קלאַסיק.

דערנאָך גייט מען אויפן נעקסטן שטאָק, און מען בלייבט אָנטציקט. מ׳גלויבט נישט וואָס מ׳זעט, און מ׳פרעגט זיך, „דאָס איז אַ מושב זקנים?" ליכטיקע, ריינע צימערן, איין מענטש אין אַ צימער, צוויי, העכסטנס דריי. שיינע מעבל, גוטע באַדינונג צוזעענדיק אַלע באַדערפענישן און באַקוועמלעכקייטן. איין פלאָר באַזונדער פאַר מענער און באַזונדער פאַר פרויען. אויף יעדן פלאָר אַ פאַרוויילונג־זאַל מיט טעלעוויזיע.

דער 6טער און 7טער פלאָר איז אַ שפּיטאָל פאַר די איינווואוינער מיט דערפאַרענע ספּעציאַליסטן־דאָקטוירים און קראַנקשוועסטער, אַ דענטיסט, אַ פוס־דאָקטאָר, אַ פסיכיאַטאָר. אויף דעם 8טן פלאָר, איז דאָ אַ רייכע ביבליאָטעק און צימערן פאַר „טעראַפּי".

דער דרויסנדיקער מענטש קאָן זיך באמת גאָרנישט פאָרשטעלן וואָס ס׳קומט פאַר אינווויניק; די טרייע זאָרג און איבערגעבנהייט פון די אַלע וועלכע אַרבעטן דאָ. זיי מאַכן פריי־לעך און אָנגענעם דאָס לעבן פון די ליבע עלטערע איינוואוינער. מיט א״ין וואָרט: ס׳איז אַן אמתע היים. אין דער פרי הערט מען זיך צו צו אַ קאָנצערט, בייטאָג מאָכט מען האָנט־אַרבעט, אָט שפּילט מען „בינגאָ", אָט צייגט מען אַ פילם, אַ חנוכה־פאַרטי, אַ פּורים־פאַרטי, אַ געבורטסטאָג, אַלץ ווערט געפייערט אויף דעם שענסטן אופן.

פרייטאָג פרי פאַרזאַמלט מען זיך איין אויף דעם 8טן פלאָר פאַר אַ דיסקוסיע, אַ וואָרט וועגן דער סדרה פון דער וואָך. און זומער פאַרברענגט מען אין פאַרק ביי דער היים. די פאַרבייגייער אין גאָס זעען אַ וואונדערבאַר בילד, ווי אַזוי די אַלטיטשקע וואַרעמען זיך אויף דער זון, זינגען אַ לידל און זיי כאָפּן אַפּילו אויך אַ טאַנץ.

עס וואָלט געווען ווינטשענוווערט, אַז וואָס מער מענטשן זאָלן זיך באַקענען מיט אָט דער וואונדערלעכער אינסטיטוציע פון דער ביאַליסטאָקער היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, און דער עיקר, אַ פיינעם אינסטיטוציע וואָס ווערט אָנגעפירט און פאַרמאָגט אין זיך דעם אמתן יידישן פאָלקס־גייסט.

הרב וויסמאַן׳ס פאָרטראָגן

אַ נייע זאַך איז איינגעפירט געוואָרן דאָס יאָר פון וועלכן אונדזערע איינוואוינער האָבן גרויס פאַרגעניגן. יעדן פרייטאָג, 9.30 אין דער פרי, פאַרזאַמלט זיך אַ גרויסער עולם אויף דעם 8טן פלאָר וואו הרב וויסמאַן רעדט וועגן דער סדרה פון דער וואָך, אַרויסברענגנדיק פראָבלעמען, וואָס רירט אָן יעדן פון די איינוואוינער, ספּעציעל זייער צוזאַמענלעבן אין אונדזער היים. די מענטשן וואַרטן מיט פיל פרייד פאַר דער דאָזיקער שעה. לויט ווי עקספּערטן זאָגן איז דאָס אַ גוטער פאָרם פון „טעראַפּי". ס׳וואָלט כדאי געווען אַמאָל זיך אַריבערכאַפּן און זען.

אונדזער שול

אַ דאַנק אונדער גבאי, מעקס טאָבייעש, איז דאָ אַ מנין אין שול אין דער פרי און פאַרנאַכט. טראָץ זיין שוואָכן געזונט גיט ער אַכטונג, אַז אַלץ זאָל זיך פירן בסדר. הרב מאיר ווייסשטיין לערנט מיטן עולם משניות און שולחן ערוך און נאָך דעם לערנען דערמאָנט ער די נעמען פון אַלע נפטרים און אויך די, פאַר וועלכע מ׳האַלט יאָרצייט און מ׳זאָגט קדיש בציבור.

מיר ווילן טאַקע אויסדריקן אונדזער אָנערקענונג צו מר. טאָבייעש פאַר זיין וויכטיקער אַרבעט, אין מאַכנדיק אונדזער שול אַן אמתן מקדש מעט. זאָל השי״ת אים געבן געזונט ער זאָל אָנגיין מיט דער עבודת הקודש.

פּורים־פייערונג

אויף אַ גאָר פראַכטפולן אופן האָבן די איינוואוינער געפייערט דעם פריילעכן יום טוב פּורים. הרב וויסמאַן האָט אָנגעשריבן אַ ספּעציעלן פּורים־שפּיל און איניקע פון די איינוואוינער האָבן אויף זייער אייגנאַרטיקן שטייגער געשפּילט. דער אוידיטאָריום איז געווען פול מיט איינוואוינער און משפּחה און מיטגלידער פון אונדזער ליידיס אָקזילערי האָבן סערווירט המן־טאַשן און אַנדערע געשמאַקע מאכלים.

פייערליכער חנוכת־הבית און באַנקעט אין דער נייער אויסגעבריטערטער געבוידע פון דער אינסטיטוציע

אין פאַרבינדונג מיט איבערנעמען די נייע געבוידע אין שכנות פון אונדזער ביאַליסטאָקער צענטער און מושב זקנים, וואָס מיר האָבן אָפּגעקויפט מיט עטלעכע חדשים צוריק, אויף 232 איסט בראָדוועי, וואָס האָט פאַר אַ ציל צו פאַרגרעסערן און פאַרבעסערן אונדזער אינסטיטוציע, איז זונטיק בייטאָג, דעם 15טן נאָוועמבער, 1970, פאַרגעקומען אַן אימפּאָזאַנטע פייערונג וואָס מיר האָבן אָפּגעקויפט מיט אַ לענגערע צייט צוריק, אויף דרוק. דער פייערלעכער צוזאַמענקונפט איז אויך געווען דער אָנהויב פון גרויסן קאַמפּעין צו שאַפן די נויטיקע פאָנדן, כדי צו קענען רעאַליזירן דעם וויכטיקן פּלאַן, וואָס זאָל דערמעגלעכן אַז מיר זאָלן קענען אַריינענעמען נאָך און נאָך עלטערע מענטשן אין אונדזער אינסטיטוציע, ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט און אַלע אַנדערע, וועלכע וועגן זיך כסדר צו אונדז, אַז מען זאָל זיי אַריינענעמען אין דעם מושב זקנים און שפּיטאָל פאַר די עלטערע מענטשן, די גוט באַקאַנטע אינסטיטוציע וואָס האָט זיך פאַר־שאַפט אַ פּיינעם און פּאָפולערן נאָמען אין דער יידישער ניו יאָרק.

פייערלעך, מיט שטאָלץ און פרייד אין דער נייער געבוידע

איבער 300 פערזאָן, האָרציקע ליבע ביאַליסטאָקער לאָנדס־לייט און אויך אַנדערע פריינט, האָבן אויסגעפילט דעם גרויסן זאָל פון דער נייער געבוידע, אויף 232 איסט בראָדוועי. דער זאָל איז געווען באַפוצט און באַצירט, אין אַלע זייטן ליכטיק און פיירלעך, ווי אויף אַ גאָר גרויסער יידישער שמחה. און פון אַלעמענס פּנימ׳ער האָט אַראָפּגעקוקט צופרידנהייט, ווייל מען האָט געוואוסט, אַז דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, וואָס איז דער הויפּט־אָדרעס פאַר ביאַליסטאָקער אומעטום, מאַכט אַ נייעם שריט פון גרויסער היסטאָרישער באַדייטונג. צווישן דעם עולם האָט מען געזען אַלע חשובע פירער און די פיל טויזנט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק און די היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, וועלכע גיבן שטענדיק אָפּ פיל ענערגיע, צייט, כוח און אָנשטרענגונגען פאַר אויפהאַלטן דאָס ״יידישע פּינטעלע ביאַליסטאָק״, וואָס פאַרשאַפט אַזוי פיל כבוד און שטאָלץ אַלע אונדזערע לאָנדסלייט. מיר וויסן און געדענקען גוט, אַז די פאַרצווייגטע און שפּרודלדיקע אידישע ביאַליסטאָק פון אַמאָל, וואָס האָט אַריינגעשריבן אַ וואונדערלעכן קאַפּיטל אין לעבן פון דעם איראָפּאישן אידנטום, איז שוין מער ניטאָ. מיר וויסן און געדענקען אָבער אויך, אַז די גייסטיקע יידישע ביאַליסטאָק עקזיסטירט וויייטער, ציט וויי־טער דעם גרויסן יחוס פון אונדזערע עלטערן און זיידעס, טאָקע דאָ, אין דער גרויסער מאָנומענטאַלער געבוידע, אויף דער איסט סייד אין ניו יאָרק, די געבוידע וואָס האָט אין זיך האָרץ און נשמה, גוטסקייט און טיפע מענטשלעכקייט.

ריכטער פיליפּ נאָוויק, איינער פון די פיאָנערן

דער גרויסער עולם אין דעם יום־טוב׳דיקן זאָל איז געזעסן ביי די שיין געדעקטע טישן, וואו עס איז סערווירט געוואָרן אַ פולער באַנקעט דינער. צווישן עולם האָט מען אויך געזען פיל פון די פאַמיליעס, פון די פינף טרייַע פּראָמינענטע טוער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל, וועלכע זיינען באַערט געוואָרן ביי דער גרויסער פייערוונג

דער פאָרזיצער פון דעם פייערלעכן חנוכת־הבית און גרויסן באַנקעט אין דער נייער געבוידע, איז געווען אונדזער אַלעמענס באַליבטער ריכטער פיליפּ נאָוויק, טשערמאַן פון דעם אַדמי־ניסטראַטיוון קאָמיטעט פון דער אינסטיטוציע. אין זיין קורצער און שטימונגספולער רעדע האָט ריכטער נאָוויק אויפגעלעבט די צייט פון מיט צענדליקער יאָרן צוריק וועז דער ביאַליסטאָקער צענטער און מושב זקנים איז געעפענט געוואָרן. דער חשובער ריכטער פיליפּ נאָוויק, איז אין יענער צייט טאָקע געווען איינער פון די ערשטע פּיאָנערן און טוער פון דער נייַ־געשאַפענער אינסטיטוציע, וואָס האָט אין משך פון יאָרן זיך אַנטוויקלט אויף אַזאַ ברייטן, וויכטיקן און נוצלעכן פאַרנעם. אַלס לאָייער נאָך אין יענער צייט האָט מר. נאָוויק אויך אויסגעאַרבעט דעם טשאַרטער פאַר דער אינסטיטוציע. ער האָט דערמאָנט דעם גאַנצן וועג, אין פאַרלויף פון די פאַרגאַנגענע צענדליק יאָרן, ווי אַזוי די טרייַע ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט דאָ פירן־אַן מיט דעם צענטער און מושב זקנים, און לעצטנס אויך דעם מאָדערנעם איינגעאָרדנטן שפּיטאָל, ביז איצט, וועז עס איז איינגעקויפט געוואָרן די נייַ געבוידע אויף 232 איסט בראָדוועי, וואָס וועט העלפן נאָך מער פאַרשטאַרקן און אויסברייטערן די אַרבעט פון אונדזער אינסטיטוציע. ביי דער געלעגנהייט ווילן מיר דורך דעם וועג טאָקע אויסדריקן אָנערקענונג צום ריכטער פיליפּ נאָוויק און צו דעם באָוואוסטן לאָייער הערי קעץ, וועלכע האָבן, ביידע אַלס לאָייערס, די גאַנצע צייט אויף אַ זייער טיכטיקן אופן געפירט דעם גאַנצן ענין און דערפירט צו דעם פייערלעכן חנוכת־הבית פון דער נייער געבוידע.

נאָך זיין אייגדרוקספולער רעדע און באַריכט, האָט ריכטער פיליפּ נאָוויק אַרויפגערופן אויף דער בינע יעדן באָזונדער פון די פינף ערן־געסט ביי דעם פייערלעכן באַנקעט, מיט זייערע נאָענטע. און יעדער פון די פינף טרייַע און פאַרדינסטפולע טוער פון אונדזער אינסטיטוציע, האָט באַקומען אַ זעלטענעם פלאַק־אויסצייכענונג, וואָס איז דורך אַלע אָנווועזנדע באַוואונ־דערט געוואָרן. די פינף גרויסע אויסצייכענונגס־פלאַקס הענגען איצט אין אוידיטאָריום פון דער אינסטיטוציע. חוץ דעם האָט יעדער פון די פינף ערן־געסט אויך באַקומען אַ רעפּליק פון די דאָזיקע פלאַק־אויסצייכענונגען, אין אַ קלענערער פאָרם, כדי צו קענען דאָס אויפהענגען ביי זיך אין הויז. וועז עס איז דורכ־געפירט געוואָרן די פייערלעכע צערעמאָניע האָט מען געזען קלאָר, אַז די פאַמיליעס פון די פינף ערן־געסט פילן זיך זייער דערהויבן פון דעם, אַז עס ווערט צוגעטיילט אַזאַ הויכער כבוד צו אינעם פון זייער משפּחה.

מרס. פרענציס נעלסאָן (טאַכטער פון מר. טאַרלאָפסקי) פרעזענטירט אַ פּלאַק צו פרעזידענט אילאַי טאַרלאָפסקי.

אילאַי טאַרלאָפסקי

פרעזידענט

פריינט אילאַי טאַרלאָפסקי איז אַרויפגערופן געווארן אויף דער בינע אין באַגלייטונג פון זיין טאָכטער, מרס. פרענסיס נעלסאָן, מר. טאַרלאָפסקי, וועלכער איז אַ באַוואוסטער יידישער כלל־טוער און פּראָמינענט אין די ריעל־עסטעיט ביזנעס, גיט אָפּ פיל צייט און אַנשטרענגונגען פאַר אונדזער אינסטיטוציע. ער איז פאַרבונדן מיט דעם ביאַליסטאָקער צענטער און מושב זקנים פאַר פילע יאָרן, און פאַר די לעצטע פיר יאָר איז ער פרעזידענט פון דער אינסטיטוציע. ער רופט צו זיך אַרויס גרויס אַנזען און רעספּעקט מצד אַלעמען. וועגן דעם אַלעם האָט טאָקע גערעדט ריכטער פילים נאָוויק, וועלכער איז פאַרבונדן מיט דעם פּלאַק־אויסצייכענונג צו אילאַי טאַרלאָפסקי. רעדנדיק וועגן דער איבערגעבענקייט פון מר. טאַרלאָפסקי צו דער אינסטיטוציע, האָט ריכטער נאָוויק אַרויסגעבראַכט, אַז אין דער צייט וועלן מיר זיינען געווען ביים איבערבויען און מאָדערניזירן דעם צענטער און מושב זקנים און מען איז געווען פאַרענגט אין געלט, האָט דעמאָלט אין דעם זייער פיל אַרויסגעהאָלפן אילאַי טאַרלאָפסקי. ער האָט דעמאָלט אָפּגערופן געוויסע בענק און ער האָט געהייסן, אַז מען זאָל געבן פולן קרעדיט צו דעם ביאַליסטאָקער צענטער און מושב זקנים. „דאָס אַלץ, אָט די טיף מענטשלעכע האַנדלונג פון פריינט טאַרלאָפסקי — האָט געזאָגט ריכטער נאָוויק — האָט אונדז פיל אַרויסגעהאָלפן אין יענער שווערער צייט. אַזעלכעס געדענקט זיך גוט, מען קען דאָס ניט פאַרגעסן".

מיר דרוקן פינף בילדער פון דער פרעזענטאַציע ביים חנוכת הבית

(Photos by J. B. Esakoff)

הרב עזריאל ג. וויסמאַן פרעזענטירט צוויי פלאַקס צו מאָריס מייסין, טרעזשורער; רעכטס צו לינקס: מרס. פרענציס וויגאָטאָף (טאָכטער פון מר. מאָריס מייסין), מר. מאָריס מייסין און הרב עזריאל וויסמאַן.

מאָריס מעיסין

טרעזשורער

פריינט מאָריס מעיסין, דער טרעזשורער פון דעם ביאַליס־טאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל, איז גוט באַקאַנט אין דער יידישער ניו יאָרק אַלס באַוואוסטער יידישער כלל־טוער, פילאַנטראָפּ און האַרציקער יידישער פאָלקס־מענטש, וועלכער שטיצט מיט זיין וואָרעם יידיש האַרץ פאַרשידענע יידישע אינסטיטוציעס. מר. מעיסין איז אַרויפגעקומען אויף דער בינע אין באַגלייטונג פון זיין טאָכטער, מרס. פ. וויגאָטאָוו. דעם פּלאַק־אויסצייכענונג צו מר. מעיסין האָט איבערגעגעבן הרב עזריאל ג. וויסמאַן, וועלכער איז פאַרבונדן מיט דעם ביאַליסטאָקער צענטער. הרב וויסמאַן האָט זייער געלויבט מאָריס מעיסין אַלס „אַ טרעזשורער מיט אַ וואָרעם יידיש האַרץ". כאָטש מר. מעיסין איז ניט קיין ביאַליסטאָקער, האָט הרב וויסמאַן אָנגעוויזן אין זיין רעדע, נאָר אַן אָפּשטאַמיקער פון ווילנע, איז ער אָבער שטענדיק אַן איבערגעגעבענער און טרייער פריינט פון די ביאַליסטאָקער. די הילף וואָס מאָריס מעיסין טראָגט צו צו דעם וויכטיקן ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, טוט ער שטענדיק אויף אַ באַשיידענעם און טיף־מענטשלעכן אופן ווי דאָס פּאַסט טאָקע פאַר אַ גוטן ייד מיט אַ גרויס און וואָרעם יידיש האַרץ, און אויף אַזאַ יידיש־מענטשלעכן און באַשיידענעם אופן העלפט אויך מאָריס מעיסין אַנדערע פאַרשידענע אידישע אינסטיטו־ציעס, וואָס מען ווייסט אָפילו וועגן דעם ניט.

פּיליפּ נאָוויק, טשערמאַן פון אַדמיניסטראַטיוון קאָמיטעט פֿרעזענ־טירט צווי פּלאַקס צו דייוויד דזשיי. גאָלדבערג, טשערמאַן פון באָארד, איין פּלאַק וועט הענגען אין אוידיטאָריום און די רעפּליקא אין זייער הייס. רעכטס צו לינקס: הערי פיינבערג, דייוויד דזשיי. גאָלדבערג, ראָוז גאָלדבערג און פּיליפּ נאָוויק.

לואיס סילוווער, קולטור טשערמאַן פון ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנ־שאַפט, פֿרעזענטירט צווי פּלאַקס צו מרס. עטל אינגבערג, עקזעקו־טיוו דירעקטאָר, איין פּלאַק פֿאַר דער „האָום" און די רעפּליקא פֿאַר זייער הייס. רעכטס צו לינקס: לואיס דזשעק אינגבערג, מרס. עטל אינגבערג, לואיס סילוווער און הערי פיינבערג, ווייס־טשערמאַן פון דער באָארד.

דעיוויד ג. גאָלדבערג

פֿאָרזיצער פון באָארד אָון דירעקטאָרס

פריינט דעיוויד ג. גאָלדבערג, וועלכער איז אַ באַוואוסטער לאָיער און פילאַנטראָפּ, איז אַלע יאָרן זייער אַקטיוו און טרייַ אין אַלע אַקטיוויטעטן פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער. אין פֿאָרלויף פון די לעצטע 18 יאָרן פֿאָרנעמט ער דעם הויכן אַמט פון פֿאָרזיצער פון דער באָארד אָוו דירעקטאָס פון אונדזער אינסטיטוציע. מר גאָלדבערג איז אַרויפגעקומען אויף דער בינע צוזאַמען מיט זיין ליבער פרוי ראָוז. זי איז די טאָכטער פון אונדזער געוועזענעם פֿרעזידענט פילים ראָזענטאָל און זיין פרוי, מעימי, וועלכע איז געווען ווייס־פֿרעזידענטין פון דעם צענטער. מרס. ראָוז גאָלדבערג איז איצט ווייס־פרעזידענטין פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער. זי גייט די גאַנצע צייט אויף אַ טרייַען אופן אין די פוס־טריט פון אירע פֿאָרשטאָרבענע ליבע טאַטע־מאַמע. עס דאַרף דערמאָנט ווערן, אַז אויך זייער זון, גערי און שנור סענדי, וועלכע זיינען פון דריטן דור אַמעריקאַנער יידן, גייען אויף אַ טרייַען אופן אויפן זעלבן וועג פון זייערע טאַטע־מאַמע. מר. און מרס. דעיוויד גאָלדבערג זיינען אַרויפגעפֿאָרן געוואָרן אויף דער בינע פון ריכטער פיליפּ נאָוויק, וועלכער האָט אויך צוגעטיילט דעם פּלאַק־אויסצייכענונג צו דעיוויד גאָלד־בערג. מר. נאָוויק האָט דערביי געהאַלטן אַן איינדרוקספולע רעדע געבנדיק אַ געהעריקע אָפּשאַצונג וועגן די פֿאַרדינסטן פון דעיוויד גאָלדבערג און זיין פרוי, ווי אויך וועגן דער גאַנצער פֿאַמיליע.

מרס. עטל אינגבערג

עקזעקוטיוו דירעקטאָר

אונדזער פֿראָמינענטער לאַנדסמאַן און ביאַליסטאָקער טוער לואיס סילוווער, האָט אַרויפגערופן אויף דער בינע די ליב־האַרציקע מרס. עטל אינגבערג, די עקזעקוטיוו־דירעקטאָרין פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל. מרס. אינגבערג איז אַרויפגעקומען אויף דער בינע אין באַגלייטונג פון איר מאַן, דזשעק. אין זיין רירנדער רעדע האָט פריינט סילוווער דערמאָנט, אַז מרס. אינגבערג אין שוין פֿאַרבונדן מיט דעם ביאַליסטאָקער צענטער העכער צוואַנציק יאָר, וועלכע זי איז אַנגעקומען אַרבעטן אין אפּיס אַלס אַ יונג מיידל. לואיס סילוווער האָט אויך אָנגעוויזן אויף דער גרויסער פֿאַראַנטוואָרטלעכקייט וואָס מרס. אינגבערג טראָגט שטענדיק אויף זיך, אַלס הויפּט אַדמיניסטראַטיוועַ אָנפּירערין פון דער אינסטיטוציע. און ניט געקוקט אויף די פיל אַרבעטן און אָנשטרענגונגען וואָס מרס. אינגבערג האָט, איז זי שטענדיק פריינטלעך און ליבלעך צו אַלע אַרום איר. אַלץ וואָס זי טוט, איז מיט ליבע און איבער־געגעבנקייט. זי איז שטענדיק, האָט לואיס סילוווער געזאָגט, בייטאָג און ביינאַכט, אויף דער וואַך פון דער אינסטיטוציע און טוט אַלץ, כדי דער גאַנצער גרויסער אָפּאַראַט פון אַזאַ וויכטיקן צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל, זאָל אַרבעטן ווי עס געהערט צו זיין.

לואיס סילווער, קולטור טשערמאַן פון ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט, פּרעזענטירט צוויי פּלאַקס צו מר. איסאַק ריבאַלאָווסקי (ריבאַל), געזעראַל סעקרעטאַר פון דער אינסטיטוציע. רעכטס צו לינקס: לואיס סילווער, מרס. מאַלי ריבאַלאָווסקי, איסאַק ריבאַלאָווסקי.

איסאַק ריבאַלאָווסקי (ריבאַל)

געזעראַל סעקרעטאַר

פריינט לואיס סילווער האָט אויך אַרויפגערופן אויף דער בינע און איבערגעגעבן דעם פּלאַק־אויסצייכענונג צו איסאַק ריבאַלאָווסקי, דער געזעראַל־סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל. מר. ריבאַלאָווסקי איז אַרויפ־געקומען אויף דער בינע אין באַגלייטונג פון זײַן ליבער פרוי, מאַלי. פריינט ריבאַלאָווסקי, וועלכער איז געווען דער געזעראַל־סעקרעטאַר פון דער אינסטיטוציע נאָכן טויט פון דוד סאָהן ז״ל, האָלט כסדר אויך אַן די נאָענטע פֿאַרבינדונג מיט די ביאַליס־טאָקער לאַנדסמאַנשאַפטן ניט בלויז אין ניו יאָרק און איבער אַמעריקע, נאָר אויך איבער דער גאַנצער וועלט. איסאַק ריבאַ־לאָווסקי (ריבאַל) — האָט לואיס סילווער דערציילט — באַקומט בריוו און וועגדונגען פון ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט פון פאַר־שידענע לענדער, וועמענס האַרץ און געפילן ציען זיך אַהערצו, צו דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, וואָס איז טאָקע דער צענטראַלער אַדרעס פאַר ביאַליסטאָקער אידן אומעטום. און ווי זיין שטייגער איז, ענטפערט אויך ריבאַלאָווסקי אַלעמען, אויף אַ היימיש־וואַרעמען אופן ווי דאָס פּאַסט פאַר אונדז ביאַליסטאָקער. אויך ריבאַלאָווסקי, פונקט ווי די פריערדיקע פיר ערן־געסט ביי דער פייערונג, האָט כשר פאַרדינט דעם פּלאַק־אויסצייכענונג, פאַר זיין טרייַע אַרבעט וואָס ער טוט פאַרן צענטער אין ניו יאָרק, און פאַר ביאַליסטאָקער אומעטום. זיין אַרבעט העלפט נאָך מער פאַרשטאַרקן און פאַרבינדן דעם גרויסן ביאַליסטאָקער יחוס סיי דאָ, סיי אויך אומעטום.

וואַרעמע ביאַליסטאָקער הערצער רופן זיך ווי געהעריק אָפּ

אַלע פינף ערן־געסט ביי דער גרויסער פּייערונג: אילאַי טאַרלאָפּסקי, מאַריס מעיסין, דעיזויד ג. גאָלדבערג, מרס. עטל אינגבערג און איסאַק ריבאַלאָווסקי, האָבן אין רירנדע ווערטער אין זייַערע קורצע רעדעס אויסגעדריקט אַ האַרציקן דאַנק פאַר דער אָנערקענונג און כבוד וואָס עס ווערט זיי צוגעטיילט. זיי האָבן אויך גערעדט וועגן דער פאַראַנטוואָרטלעכקייט און שוועריקייטן וואָס מען דאַרף אויסטראָגן ביים אויפהאַלטן, אָנ־פירן און זאָרגן פאַר אַזאַ וויכטיקע, גרויסע און נוצלעכע אינס־טיטוציע ווי דאָס איז דער ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן. איצט, מיטן איבערנעמען דעם נייַעם שכנות׳דיקן בנין און מיט די פּלענער אויסצובייטערן און צו פאַרבעסערן נאָך מער די אינסטיטוציע, זיינען די אויפ־גאָבן און פאַראַנטוואָרטלעכקייטן נאָך מער און גרעסער ווי פריער. די חשובע ערן־געסט האָבן צוגעזאָגט צו טאָן אַלץ אין זייערע מעגלעכקייטן, פאַר דער באַליבטער אינסטיטוציע.

נאָך דער פייערלעכער צערעמאָניע פון פרעזענטירן די פּלאַקס־אויסצייכענונגען צו די פינף ערן־געסט האָט איסאַק ריבאַלאָווסקי (ריבאַל), געזעראַל סעקרעטאַר פון דעם צענטער און מושב זקנים, געמאַכט דעם אַפּיל צו די פאַרזאַמלטע, ווי ער טוט דאָס אויך ביי אַנדערע ענלעכע געלעגנהייטן צוויישן די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. עס דאַרף ביי דער געלעגנהייט דערמאָנט ווערן, אַז מר. ריבאַלאָווסקי האָט אָט די שיינע און וויכטיקע מידה איבערגענומען פון דוד סאָהן ז״ל. מיט האַרציקע ווערטער ווי דאָס איז זיין שטייגער, האָט איסאַק ריבאַלאָווסקי אַפּעלירט צו די פאַרזאַמלטע לאַנדסלייט און פריינט, און צו די פאַמיליעס פון די באַערטע ערן־געסט, צו העלפן אין דער וויכ־טיקער אַרבעט פון פאַרווירקלעכן די נייַע פּלענער.

„דאָס איז דער ערשטער אַפּיל און ערשטע זאַמלונג — האָט מר. ריבאַלאָווסקי געזאָגט — פאַר דעם קאַמפּעין וואָס מיר הויבן איצט אָן, כדי איבערצובויען און ווי געהעריק איינ־אַרדנען די נייַע געביידע. מיר מוזן דאָס טאָן וואָס גיכער און אויף דעם בעסטן אופן, ווייל דאָס איז זייער דרינגענד. פיל עלטערע מענטשן, אונדזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַנ־דערע פון אומעטום, וועלכן זיך צו אונדז כסדר, אַז מיר זאָלן זיי אַרייננעמען אין דער אינסטיטוציע. לייַדער אָבער, האָבן מיר איצט ניט גענוג פּלעצער פאַר אַלעמען, וועלכע ווילן אָנקומען דאָ וואוינען. מיר מוזן דעריבער גלייך צוטרעטן צו דער אַרבעט, דאָס מיינט איבערבויען און איינאַרדנען די נייַע געביידע, וואו עס זאָלן קאָנען אָנקומען נייַע עלטערע איינוואוינער. און דאָס אַלץ, פאַרשטייט זיך, פאָדערט גרויסע פּאָנדן. דערפאַר אָפּעליר איך צו אייך און צו אַלעמען, העלפט אונדז אין דעם נייַעם וויכטיקן קאַמפּעין!״

די ווערטער פון איסאַק ריבאַלאָווסקי האָבן טאָקע דער־גרייכט די הערצער און אויך די קעשענעס פון די אָנוועזנדע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, אַזוי ווי דאָס איז שטענדיק ביי אַזעלכע געלעגנהייטן. דער עולם האָט צוגעטראָגן געהעריקע ביישטייערונגען און אויפן אָרט איז טאָקע געשאָפן געוואָרן גלייך אַ היפּשע סומע געלט, פאַר דעם נייַעם קאַמפּעין פון איבער־בויען און איינאַרדנען די נייַע געביידע פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן.

נאָכדעם איז סערווירט געוואָרן אַ פיינער היימישער גע־

שלום צו די ליבע פרויען פון דער ביאַליסטאָקער לעידים אָקזילערי

נאָך אַ לענגערער אָפּוועזנהייט, צוליב אירע מאַנס קראַנקהייט, איז לעצטנס צוריקגעקומען צו די אַקטיוויטעטן פון דער לעידיס אָקזילערי אונדזער גוטע פריינדין און טרייַע טוערין, בערטאַ טאַפאַלסקי. אין פאַרבינדונג מיט דעם, האָט פריינדין טאַפאַלסקי אויסגעדריקט אירע צופרידקייט מיטן באַטייַען אירע אַקטיוויטעטן דורך דעם לויב און געזאַנג צו אונדזערע אַקטיוויטע ביאַליסטאַקער פרויען, אין די וויטערדיקע שורות. — רעדאַקציע.

שלום צו אייך אַלע, לאָמיר זיין געזונט!
עס איז באמת זייער פיין
צוריק מיט אייך צו זיין.

איך וויל אַלעמען באַגריסן
מיט געזונט און גליק,
פאַר אַ יאָר אַ זיסן.

מיר זאָלן זיך נאָר טרעפן
אויף שמחות אַזוי ווי היינט,
מיט אונדזערע שוועסטער
די טרייַע פריינט.

כדי צו קענען זיין טעטיק
אַלע פון אונדז אין איינעם,
אַז פעלן זאָל קיינמאָל ניט
פון אונדז קיינער!

בערטאַ טאַפאַלסקי

מיר זיינען שטאָלץ מיט אונדזער ליבן לאַנדסמאַן פּאול שאַכעט און זיין פרוי דאָרא

אונדזער ליבער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן פּאול שאַכעט, וועלכער איז אויך אַ פּראָמינענטער טוער אין יידישן געזעל־שאַפטלעכן לעבן אין ניו יאָרק, האָט איבערגעגעבן ישראל־באַנדס אויף אַ גרעסערע סומע, צו דעם „יונייטעד דזשואיש אַפּיל". די דאָזיקע באַנדס, וואָס פּאול און דאָרא שאַכעט האָבן געקויפט פאַר זייערע אייניקלעך, האָבן זיי באַשטימט ספּעציעל פאַר די נויטן פון די יידישע קינדער אין מדינת ישראל.

פּאול שאַכעט איז אַ מיטגליד פון באָארד אַוו דירעקטאָרס פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשן, און ער איז שטענדיק אַ ברייטהאַרציקער ביישטייערער פאַר

פון רעכטס צו לינקס: פּאול שאַכעט און פיליפּ הענדעל, דירעקטאָר פון באָרא פּאַרק דיוויזיע פון „אַפּיל".

אונדזער אינסטיטוציע, אַזוי ווי דאָס איז אויך מיט שאַכעט און זיין פרוי פאַר יידישע נויטן בכלל. מיר זיינען שטאָלץ וואָס אויך דורך זייער איצטיקער האַנדלונג, פון איבערגעבן די ישראל־באַנדס צום „יונייטער דזשואיש אַפּיל", העלפן זיי מיט האָרץ און נשמה דער יידישער מדינה, וואָס איז כסדר אַרומגערינגלט מיט געפאָרן פון די שונאים. פּאול און דאָרא שאַכעט האָבן אויך דערצויגן זייער זון, סידני און זייערע צוויי טעכטער, עוועלין און פּאַלאַ מיט די פאַמיליעס, אין יידיש־נאַציאָנאַלע טראַדיציעס, מיט ליבע פאַר מדינת ישראל, און פאַר יידישע אינטערעסן. אַזוי ווערן אויך דערצויגן די אייניקלעך. שאַכעט מיט זיין פרוי זיינען ספּעציעל געפּלויגן קיין מדינת ישראל, מיט איינעם פון זייערע אייניקלעך, כדי צו פראָווען דעם אייניקלס בר־מצווה ביי דער כותל המערבי. פרוי דאָרא שאַכעט, וועלכע איז אויך אַ ביאַליסטאָקערין, איז פון דער היים פון דער משפּחה וועלכע ראָווסקי, וועלכע האָבן געהאַט אַ שיך־געשעפט אויף סיענקע־וויטשא גאַס.

שמאָקער באַנקעט־דינער, און מען איז משמח געווען אויף אַ גאָר פייערלעכן אופן. נאָכן עסן האָט דער עולם געטאַנצט אונטער פיינער מוזיק באַגלייטונג פון אַ באַוואוסטן ארקעסטער. אַלע האָבן זיך געווונטשן מזל טוב צו דער געלעגנהייט, וואָס די ביאַליסטאָקער אין ניו יאָרק נעמען אונטער נייע גרויסע פּלענער פון וויכטיקע אַקטיוויטעטן, וואָס איז לטובת די לאַנדסלייט און דעם „יידישן פינטעלע ביאַליסטאָק", ווי אויך לטובת דעם יידישן כלל.

די גרויסע פייערונג, וואָס האָט זיך געצויגן פון בייטאָג ביז שפּעט אין אָוונט, איז געפּנט געוואָרן פון דעם באַוואוסטן חזן און פראָמינענטן ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, הערי פיינבערג. ער האָט אויף אַ האַרציקן אופן געזונען די התקוה און דעם אַמעריקאַנער הימן. חזן פיינבערג, וועלכער איז וויס־טשערמאַן פון דער באָארד אַוו דירעקטאָרס פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, האָט אויך מיטגעהאָלפן דעם ריכטער פיליפּ נאָוויק אָנפירן מיט דער גאַנצער פייערלעכער אונטערנעמונג, וואָס האָט אויף אַלע אַנוועזנדע איבערגעלאָזט אַן אומפאַרגעסלעכן איינדרוק.

עס קומט גרויס אָנערקענונג דער אַראַנזשיר קאָמיטע, וואָס האָט זיך פאַרנומען מיט צוגרייטן און דורכפירן אויף אַזאַ פרעכטיקן אופן דעם גרויסן יום־טוב. אַלע אַנוועזנדע זיינען געווען אָנגעפּילט מיט שטאָלץ, אַז אַזאַ גרויסע אימפּאָזאַנטע פייערונג פון די ביאַליסטאָקער איז פאַרגעקומען טאָקע אין דער אייגענער „היים", אויף איסט בראָדוועי, און דאָס טאָקע אין דער נייער געבויידע, וואָס וועט איצט העלפן נאָך מער פאַר־שענערן, פאַרבעסערן און פאַרגרעסערן דעם גוט באַוואוסטן ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל, אין ניו יאָרק.

יעקב כהן — אַ בן שבעים

פון דר. בנימין אָרענשטיין

מיט אַ קורצע צייט צוריק האָט יעקב כהן, דער מחבר פון קנאפּע צוויי צענדליק ביכער געפייערט זיין זיבעציקסטן יובי־לעאום. עס איז מער ווי רעכט, אַז ביי אַזאַ געלעגנהייט איז נויטיק צו אַנאַליזירן זיינע שאַפונגען, זייער באַדייטונג און ווערט, און זיך אויך צו באַקענען מיט זיין ביאָגראַפיע.

יעקב כהן איז געבוירן געווארן אין ביאַלע־פּאָדלסקע און נאָכדעם געוואוינט אין ביאַליסטאָק. ער שטאַמט פון אַ שטרענג אָרטאָדאָקסישער משפּחה, וואָס האָט אויספּראַמירט זיין רעליגיעז און נאַציאָנאַל טראַכטן און דענקען.

זיין פּאָטער איז געווען געניג פּאַרמעגלעך, אָבער מיט זיין פּריצייטיקן טויט און דאָס צוברויבן זיין פּאַרמעגן דורך די אָקו־פּאַנטישע מאַכטן, איז די משפּחה שטאַרק פּאַראַרעמט געוואָרן און געדאַרפט פירן אַ גראַנגל פּאַרן עקאָנאָמישן עקזיסטענץ. וועז יעקב כהן איז אַלט געוואָרן 14 יאָר, איז די ערשטע וועלט־מלחמה אויסגעבראָכן. אין דעם נייעם אויפוואָכנדן פּוילן האָט יעקב כהן דעמאָלט געדינט דריי יאָר אין פּוילישן מיליטער, וואָס איז שפּעטער געווען די טעמע פון זיין ערשט בוך.

נאָכן מיליטער דינסט האָט ער אָנטוויקלט אַ ברייט פּאַר־צווייגטע טעטיקייט אין ביאַליסטאָק, סיי אַלס שרייבער און סיי אַלס קולטור און געזעלשאַפטלעכער טוער. ביאַליסטאָק איז אויך געווארן זיין פאָמיליע נעסט. ער האָט דאָרטן חתונה געהאַט און געהאַט דריי געראָטענע זין: אַהרן־חיים, משה און אברהם. ביז צום אויסברוך פון דער צווייטער וועלט־מלחמה איז דאָס לעבן געפלאָסן, מער ווייניקער, נאָרמאַל. נאָכן אויסברוך פון דער צווייטער וועלט־מלחמה, איז ביאַליסטאָק צוערשט אָקופירט געווארן דורך די נאַצישע מחבלים, וואָס האָבן גלייך אָנגעהויבן זייער הערשאפט מיט רויב און מאָרד. דאָס יידישע לעבן און פּאַרמעגן איז געווארן הפקר. זייער אָקופאַציע האָט לאַנג נישט געדויערט, ווייל אויפן סמך פון היטלער־סטאַלין אָפּמאַך איז ביאַליסטאָק אַריבער אין דער אינטערעסן ספערע פון ראַטן־פּאַרבאַנד, וואָס איז געווארן די הערשערין איבער גאַנץ מזרח פּוילן און ביאַליסטאָק בתוכם. יעקב כהן איז צוליב אויס־געוואַקסענע בלבולים אַרעסטירט געווארן דורך דער סאָוועטישער מאַכט און פּאַראורטיילט געווארן צו אַ יאָר תפיסה. ער איז אייגנעזעצט געווארן אין דער ביאַליסטאָקער תפיסה און נאָך דעם פּאַרשיקט געווארן קיין סיביר.

יעקב כהן איז נאָך אַ פיינפול לעבן און טראַגישע איבער־לעבונגען אין ראַטן־פּאַרבאַנד צוריקגעקומען נאָך דער מלחמה קיין ביאַליסטאָק. צו זיין ביטערער אַנטוישונג האָט ער קיינעם נישט געטראָפן פון די נאָענטע. פון פּוילן איז ער אַוועק קיין פּאריז, פּראַנקרייך, וואו ער איז געווען טעטיק אין דער פּרעסע, פּאַרעפנטלעכט אַ גאַנצע רייע ביכער און נאָך דעם געקומען קיין ניו־יאָרק, פּאַרטזעצנדיק זיינע ליטעראַרישע און געזעל־שאַפטלעכע אַקטיוויטעטן. ער האָט אויך באַזוכט עטלעכע מאָל מדינת ישראל און דאָרטן פּאַרעפנטלעכט עטלעכע ביכער.

* * *

יעקב כהן איז אין פּסיכאָלאָגישן זין אַן אינטראָספּעקטיסט. דאָס הייסט, אַז ער שרייבט פון זיין אינערלעכער וועלט. ער ברענגט צום אויסדרוק אין זיינע ביכער זיינע איבערלעבונגען און באַטראַכטונגען פון זיין אייגענער סביבה אין וועלכע ער לעבט זיך אויס. פון דעם איז קלאָר און אויך פון זיין ביאָגראַפיע, אַז זיין טעמאַטיק און פּראָלעמאַטיק זיינען: 1) דאָס אַמאָליקע יידיש לעבן אין פּוילן. 2) די גייסטיקע שטרעמונגען, טרוימען און באַגערן פון פּוילישן יידנטום. 3) דאָס יידישע און אַלגעמיינע לעבן אונטער דער סאָוועטישער הערשאַפט און 4) די חורבן־עפאָכע.

צוליב דעם, וואָס עס איז נישט מעגלעך אין איין מאמר צו אַנאַליזירן אַלע ווערק פון יעקב כהן זאָל דאָס נאָר דערמאָנט ווערן אַ כאַראַקטעריסטישע דערציילונג פון בוך „צו אַ ניי לעבן", וואָס איז דערשינען אין יאָר 1953 אין פּאַריז. די דער־ציילונג הייסט: „חיים קאָוואַל". דער טיפּ „חיים קאָוואַל" גע־

יעקב כהן

הערט צו די זעלטענע פּערסאָנאַזשן. פון אין זייט אַ שוועדער אַרבעטער, אַ ייד אַ גברן, אַ פּיזישער העלד, וואָס איז שטענדיק גרייט צו פּאַרטיידיקן דאָס יידישע לעבן פון אָנפאַלנדיקע כולי־גאַנעס, און פון דער צווייטער זייט איז ער אַ ייד אַ למדן, אַ גרויסער קענער אויף אַזוי וויט, אַז קהל ווייל אים אויפנעמען אַלס רב. דאָס איז אַ גאָר כאַראַקטעריסטישער עפּיזאָד פון יידישן לעבן אין פּוילן.

יעקב כהן איז איינגעוואָרצלט אין דער יידישער און העב־רעאישער שפּראַך און ער האָט דאָס געברענגט צום אויסדרוק אויף אַ הערלעכן אופן אין אַ ליד אונטערן נאָמען: „צוויי אויגן אין קאָפּ". זאָל דאָ ציטירט ווערן עטלעכע שורות:

„צוויי שפּראַכן, צוויי אויגן אין קאָפּ,
העברעאיש און יידיש, בלויז איך האָב.
אַ קראַנץ פון זיי ביידע כ'וועל פלעכטן,
איין קראַנץ אויף מיין פּאַראבלטן קאָפּ".

דער מאָטאָר פון מענטשלעכן טראַכטן און דענקען, איז זיין אויסדרוק פּאָרם, די שפּראַך. יעקב כהן באַזיצט אַ רייכקייט פון שפּראַך. אָפטמאָל ווען מען איבערראַשט פון זיינע אויסדרוקן, פּאַרגלייכונגען און מעטאָפּאָרעם. יעקב כהן'ס ביכער האָבן באַ־קומען אַ גאָר פיינעם אָפּקלאַנג אין דער יידישער וועלט.

צו דער געלעגנהייט פון יעקב כהן'ס 70־יאָריקן יובילעאום זאָל אים געוואונטשן ווערן אריכת ימים ושנים און פרוכטבאַרע שעפּעריש אַקטיוויטעטן.

אײנדרוקן פון מײַן ערשטער רייזע אין מדינת ישראל

פון חזן הערי פיינבערג
וויס־טשערמאַן פון באָארד אָו דירעקטאָרן

מיט גרויס אינטערעס האָב איך געמאַכט מײַן ערשטע רייזע קיין מדינת ישראל. איך האָב אַ סך געהערט פון פריינט און משפּחה וועלכע זענען שוין געווען אין ישראל, אָבער דאָס מאָל האָב איך מײַן פרוי באַשלאָסן זען מיט אונדזערע אייגענע אויגן פון דער שיינקייט וואָס מענטשן דערציילן. און דעם געפיל דערפילט מען באַלד ווי מ׳שטעלט אַרויף די פיס אויף דעם עראָפּלאַן פון „אל־על״. ווי נאָר די רעדער האָבן פאַרלאָזן די טרוקענע ערד האָב איך דערזען אַ בילד וואָס האָט מיך געלאָזט מיט אַ טרער אין אויג — מיטאַמאָל ווערט אַזוי טומלדיק אין עראָפּלאַן און יידן, יונגע מיט בערדלעך און עלטערע מיט בערד מיט יאַרמולקעס אויפן קאָפּ, אַלע שטייַען אויף אײַן פּלאַץ און איך הער „אשרי יושבי ביתך — יידן דאַוונען מנחה, און אַ וואַרעמער געפיל האָט מיך אַרומגענומען. איך בין שוין אין מיינע יאָרן אין אַמעריקע אַ סך אַ סך געפאָרן אין עראָפּלאַנען, אָבער אַזאַ יידישן היימישן געפיל, דאָס קאָנען נאָר פילן אויף „אל־על״. און דורך די קנאַפּע 11 שעה וואָס מ׳פליט האָט איך געפילט אַזאַ וואַרעמקייט, אַז איך האָב די זכיה צו פאָרן זען מדינת ישראל.

אָט דערנענטערן מיר זיך קיין תל־אָביב און מיט אַמאָל פילט מען דעם סקריפּ פון די רעדער און מ׳איז שוין דאָ. איך קוק אַרויס דורך דעם קליינעם פענצטער עפּעס באַמערקן, די טירן עפענען זיך און איך פאַנג אָן אַרונטערגיין מיט די פּעקלעך, און מיטאַמאָל דערזע איך יידישע פאָנען פלאַקערן אין מילדן ווינטל און מערקווירדיק מען פילט זיך נישט פרעמד כאָטש מיר זענען אין אַנדער לאַנד ווי אַמעריקע. יעדער איינער שמייכלט, מ׳הערט אַ יידיש וואָרט, מ׳הערט העברעאיש און אַפילו ענגליש. איידער איך קוק זיך אַרום בין איך און מיין פרוי אין אַ טאַקסי און דער „גייד״ זאָגט אין אַ גוטן ענגליש: „מיין נאָמען איז צבי גרינבערג און איך וועל זיין אייער „גייד״ פאַר די פאָר וואָכן וואָס איר וועט זיין דאָ״.

ווי לייכט עס איז אַראָפּצושלינגען דאָס וואָרט צבי.

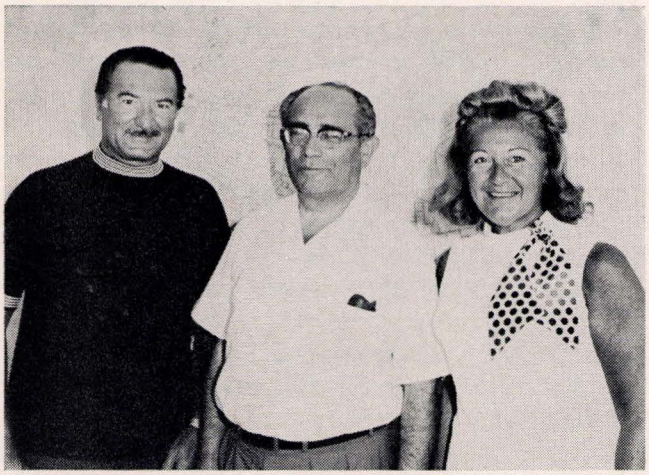
פאָרנדיק צום האָטעל קוק איך אַרויס פון פענצטער און איך באַטראַכט גאָסן מיט יידישע העברעאישע נעמען, יעדע זאָך איז יידיש יעדער ווינקל דורכגעטונקען מיט יידיש שוויים און בלוט און איך האָב געמוסען פילן די נאָענטקייט, די וואַרעמקייט וואָס איך בין זיכער אַז יעדער ייד מוז פילן ווען ער שטעלט אַראָפּ זיינע פיס אויף דער יידישער ערד וואָס איז אַזוי דורכגעטונקען אין היסטאָריע. איך האָב צוגעמאַכט מיינע אויגן און שטילערהייט געזאָגט: „שהחינו וקימנו והגיענו לזמן הזה״.

מיין באַגעגנען זיך מיט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט

נאָך אַ גוטער נאַכט שלאָף און אַ געשמאַקן פרישטיק, בין איך און מיין פרוי געשטאַנען אין דער לאָבי פון האָטעל און געווארט אויף אונדזער „גייד״ צבי, און ער איז דאָ — אַנגעטאָן ווי עס פאַסט, ער גיט יעדן אַ העטקעלע אַנצוטאָן אויפן קאָפּ און מיר זעצן זיך אַריין אין לימוזין, 6 מענטשן, און מ׳פאָרט זען ישראל, די בערג און די טאָלן, די גרינע פעלדער און דעם מדבר. צוערשט פאָרן מיר אַריין אין יפו מיט די שמאָלע געסלאָך און דאָן אין בת־ים — אַ פראַכטפול שטעטל ביים ים מיט שיינע ביטשעס און האָטעלן וואָס קאָנען זיך נישט שעמען פאַר מיאַמי ביטש. דערנאָך פאָרן מיר צום מדבר און צבי זאָגט אַז מיר זענען אויפן וועג צו באר שבע און מ׳וויסט גאָרנישט אַז עס איז אַ מדבר, אַלעס איז גרין און באַוואַסערט, און אָט זענען מיר אין יבנה, אַ שיין און שטיל שטעטל ביים ים. פון דאָרט קומען מיר צו קרית גת, אַ שטאָט פון זעכציק טויזנט אײַנוואוינער.

איך קען אַ סך באַשרייבן פון די וואונדער וואָס מיר האָבן געזען און וואָס איך וועל קיינמאָל נישט פאַרגעסן.

געקומען צוריק אין האָטעל 6 אַזייגער פאַרנאַכט פאַרמאַטערט און צופרידן, זיך אַביסל דערפרישט און אַרונטער עסן. מיטאַמאָל רופט מען מיך און דאָרט האָט געווארט אויף מיר פריינד קרוגליאק, דער ענערגישער טוער פון ביאַליסטאָקער

אין אָפּיס פון וויצע־מאַיאָר צבי קלעמענטינאָווסקי, תל אָביב. רעכטס צו לינקס: גוירטרוד פיינבערג, צבי קלעמענטינאָווסקי און הערי פיינבערג.

ישוב אין ישראל, מיט זיין פרוי. מיר האָבן זיך געגעבן אַ שלום עליכם, געשמועסט עטלעכע שעה און באַשטימט אַז סוף וואָך וועט ער אונדז נעמען מיט אַ קאָר זיך טרעפן מיט די אָנפירער פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין ישראל. דאָנערשטאָג 5 אַזייגער פאַרנאַכט איז פריינד קרוגליאק געקומען און אונדז אָפּגעפירט אין שטאָט־ראָט וואו עס זענען שוין געווען וויצע־מעיאָר פון תל־אָביב, אַדוואָקאַט צבי קלעמענטינאָווסקי, פּסח בורשטיין, דר. יודקאָווסקי, דר. בן־יוסף דער דירעקטאָר פון דער שולע וואו ס׳איז פאַראייביקט געוואָרן דוד סאָהנ׳ס נאָמען. מיר האָבן פאַרברענגט עטלעכע שעה, אַרומגערעדט פּראָבלעמען וואָס זענען וויכטיק פאַר דער קאָאָפּעראַציע צווישן די אַמעריקאַנער און ישראל לאַנדסמאַנשאַפטן. צומאָרגן איז פּסח בור־שטיין געקומען צו אונדז אין האָטעל און אין די עטלעכע שטונדן האָבן מיר דיסקוטירט וועלטלעכע פּראָבלעמען בכלל, און ישראל און ביאַליסטאָקער בפרט.

זונטאָג פרי ווען איך און מיין פרוי זיינען אַרויס פון האָטעל האָט געוואָרט אויף אונדז אַ טעקסי אַוועקצופאָרן צום

יעטאַ אייזנער — באַליבטע ביאַלסטאָקער קינסטלערין

אונדזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלײַט זיינען שטאָלץ מיט דער באַליבטער קינסטלערין, די האַרציקע זינגערין יעטאַ אייזנער, וועלכער ווערט אויפגענומען מיט גרויס וואַרעמקייט און באַשאַנקען מיט פיל אַפּלאָדיסמענטן אומעטום וואו זי טרעט אַרויס מיט איר געזאַנג.

יעטאַ אייזנער, וועלכע הייסט פון דער היים רובין, איז אַ געבוירענע אין ביאַליסטאָק. איר פאָטער, יצחק און איר ברודער, פּסח, זיינען געווען פון די ערשטע קרבנות וועמען די היטלעריסטן האָבן צוגענומען ביים אַריינמאַרשירן קיין ביאַליסטאָק, אין זומער 1941, און וועלכע זיינען אַרויסגעפירט געוואָרן פון דער שטאָט און דערשאָסן געוואָרן. יעטאַ אייזנער, עלקע רובין, איז געווען איינע פון די אָנפירערינס פון אויפשטאַנד אין ביאַליסטאָקער געטאָ. זי איז אומגעקומען בעת די ליקווידאַציע פון געטאָ אין ביאַליסטאָק אין 1943, צוזאַמען מיט יעטאַס שוועסטער, אסתר רובין.

יעטאַ אייזנער

יעטאַ אייזנער האָט אָנגעהויבן איר מוזיקאַלישער קאַריערע נאָך אין פוילן, וואו זי האָט געלערנט מוזיק און געזאַנג. ווען די סאָוועטן האָבן אָקופּירט ביאַליסטאָק האָט יעטאַ געזונגען אויפן ראַדיאָ און אויך אין שניאורס כאָר. שפּעטער האָט זי איר האַרציקן געזאַנג געבראַכט פאַר די אומגליקלעכע פאַרשפּאַרטע יידן אין אוישוויץ, בערגען־בעלזן און אַנדערע ער־טער, וואו אירע יידישע לידער איז געווען אַ גרויסער טרייסט אין יענע פינצטערע טעג אונטער דעם היטלעריסטישן יאָך.

נאָך דער מלחמה איז יעטאַ אייזנער אויפגעטראָטן מיט איר האַרציקן געזאַנג פאַר די דעמאָלט נאָך־וואָס געראַטעוועטע יידן פון די טויט־לאַגערן, וועלכע זיינען געווען אין דייטשלאַנד, אין דער אַמעריקאַנער און ענגלישער זאָנע. זי האָט אויך געזונגען פאַר די אַמעריקאַנער און ענגלישע סאָלדאַטן. אין דער זעלבער צייט האָט יעטאַ אויך פאַרטגעזעצט צו שטודירן מוזיק און שטימע אין דער קאָנסערוואַטאָריע אין ערלאַנגען־באמבערג, דייטשלאַנד. און וועז זי איז אָנגעקומען קיין אַמעריקע, אין יאָר 1947, האָט זי דאָ וויייטער שטודירט אין דער ניו יאָרקער קאָנסערוואַטאָריע ביי דער באַקאַנטער פּראָפעסאָרין לאָלאַ אַרבאַך, מיט וועמען זי שטודירט אויך איצט. דער רעפּערטואָר פון יעטאַ אייזנער באַשטייט פון אָפּעראַ, אָראַטאָריע, און אַ גרויסער רעפּערטואָר פון פאָלקס־לידער אין 9 שפּראַכן. אויך זי אַליין רעדט פינף שפּראַכן. אַמבעסטן אָבער האָט די ליבהאַרציקע יעטאַ אייזנער ליב צו זינגען יידישע לידער, „ווייל אין דעם — זאָגט זי — ליגט דאָך דאָס גאַנצע האַרץ און נשמה".

איר מאַן, סידני אייזנער, שטאַמט פון קאָלאָמיי, גאַליציע. אָבער ניט געקוקט אויף דעם האַלט ער זיך און פילט זיך טאַקע אויך ווי אַ פּאָלנער ביאַליסטאָקער. יעטאַ און סידני אייזנער זיינען ביידע מיטגלידער פון באָארד אָוו דירעקטאָרס פון אונדזער ביאַליסטאָקער צענטער. ביידע זיינען אויך עקזעקוטיוו־מיטגלידער אין דעם „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט". סידני אייזנער איז אויך אַ באַקאַנטער טויער אין היגן יידישן געזעלשאַפּטלעכן לעבן, באַזונדערס אין דעם קאָלאָמייער קולטור־קלוב וואָס איז אויפן נאָמען פון נפתלי גראָס ע"ה. מיט איר פיינעם געזאַנג ברענגט יעטאַ אייזנער אַריין גרויס פרייד אין אונדזערע אונטערנעמונגען, וואָס זי טוט פריי אָן שום באַלוינונג. מיר זיינען איר פאַר דעם זייער דאַנקבאַר, וואָס מיר דריקן אויך אויס אויף דעם וועג.

מעיאַר'ס אָפּיס, וואו אונדזער חשוב'ער לאַנדסמאַן, שטאַטסמאַן, וויצע־מעיאָר פון תל־אָביב צבי קלעמענטינאָווסקי געפינט זיך. די געבוירענע איז גרויס און שיין. צבי קלעמענטינאָווסקי איז זייער פאַרנומען, דאָך געפינט ער צייט אונדז העפליך אויפנעמען, פאָטאָגראַפירן און צייגן און ערקלערן אַלעס אין דער געבוירענ. די צייט גייט און מענטשן וואַרטן פאַר אים, בעט ער זיין סעקרעטאַר, אַ פּיינער שמייכלדיקער יונגערמאַן, ער זאָל אונדז נעמען אין זיין קאָר און אַוועקפירן צו דער שולע וואו דוד סאָהן'ס בילד און נאָמען זיינען פאַראייביקט. דאָרטן זיינען מיר אויפגענומען געוואָרן פון הער נעצער, דער דירעקטאָר פון דער שולע, געווען דאָרט אַ פּאָר שעה, געזען דוד סאָהן אוידיטאָריום און זיין בילד. אַ יונגערמאַן מיטן נאָמען אבירבי האָט אונדז אָפּגעפירט אין האָטעל, צופרידן וואָס מיר האָבן געזען און וועמען מיר האָבן געזען.

ביאַליסטאָקער יוגענד־פריינד

איך וועל קיינמאָל ניט פאַרגעסן דעם מאָמענט וועז איך האָב זיך באַגעגנט מיט מיין יוגנט־חבר איציק פליקער. אין ביאַליס־טאָק זיינען מיר געווען שכנים, איך האָב געווואוינט אויף סוכא 5 און ער 7. זיין מוטער און אַ יינגערער ברודער זיך געראַ־טעוועט פונם גיהנום. מיר האָבן זיך אַרומגעקאָפט ווי אַלטע חברים. ער האָט אונדז עטלעכע מאָל באַזוכט אין האָטעל, אָבער איין אָוונט זיינען מיר, איך און מיין פרוי, געווען ביי אים אין הויז. איך וויל טאָקע אָפּיציעל דאַנקען זיין וואַנדערבאַרער פרוי פאַר דער אויפנאָמע. זיי וואוינען אין קרית ביאַליסטאָק אין אַ קליין, שיין באַשיידן הייזקעלע. די טייערע יידישע פרוי האָט געמוסן שטעלן צום טיש פיש, פלייש, אַ פּאָר מעטער קישקע און נאָך און נאָך מאכלים וואָס כ'האָב שוין לאַנג נישט געגעסן. איך וויינטש זיי מיט זייערע טייערע קינדער אַז זיי זאָלן זיין געזונט און האָבן נחת פון זיי און אויסלעבן זייערע יאָרן אין שלום, מיט אַ צוזאָג אַז וועז זיי וועלן קומען אויף אַ באַזוך קיין אָמעריקע וועלן מיר אָפּצאָלן כפל כפלים.

מיט אַ פול האַרץ, מיט בטחון אין מדינת ישראל און אירע יונגע יינגלעך און מיידלעך וועלכע שיינען און שטייגן גלייך ווי סטרונעס, וועלכע זיינען אַזוי איבערגעגעבן, יעדע מינוט גרייט צו פאַרטיידיקן דאָס יידיש לאָנד, די יידישע ערד, דעם יידישן כבוד איבער דער גאַנצער וועלט. עם ישראל חי.

דער ביאַליסטאָקער ראַבינער דר. גדליהו ראָזענמאַן

פון יעקב כהן

געווען פון מיטל־וואוקס, אַ ייד אַ תלמיד־חכם, אינעם פולסטן זין פון וואָרט. זיין בלאָנד־געלע באָרד איז שוין געווען אַדורכ־געמישט מיט זילבער־וועיס פעדעס.

זייַנע טיף־שוואַרצע אויגן האָבן געהאַט אַן איידעלע סאַמעט־וויכקייט, ווי די איידלסטע בלום, וואָס האָבן אָפּגעשפּיגלט דעם גאַנצן יידישן דורותדיקן טרויער, די זאָרג און אומבאַהאַלפנקייט פון זיין פאָלק.

זיין בלאַסלעך־דעליקאַטער פּנים, איז געווען אין פולסטער האַרמאָניע מיט זיין באַשיידענער פאָלקסטימלעכער האַלטונג.

ער איז געווען וועיך און באַשיידן, פּרינצלעך־יידיש אין זיינע באַנעמונגען און האַנדלונגען. אונטער זיין פילצענער הוט, האָט ער געטראָגן אַ זיידן קאַפּל.

*
**

געבוירן אין 1878 אין בוטשאַטש (גאַליציע) אין אַ מיוחס־דיקער משפּחה, וועלכע האָט געצויגן איר יחוס פון גרויסע רבנים און לומדים אין מזרח־גאַליציע, האָט ער איינגעזאָפּט אין זיך אַלדאָס טראַדיציאָנעל־שיינע און מענטשלעכע, מצרף זייענדיק דאָס מיט אַ מאָדערנער אוניווערסיטעט־בילדונג.

ישיבה, סעמינאַר, גימנאַזיע, אוניווערסיטעט, האָבן ביי אים אויסגעארבעט אַן אייגענאַרטיקן כאַראַקטער. פון אָט דעם אַלעם, האָט ער אַרויסגעטיילט אַלדאָס קערנדיקסטע, שענסטע און איידלסטע.

ער האָט אָפילו שפּעטער צונויפגעגאָסן זיין גאַליציאַנער מענטאַליטעט מיט דער מענטאַליטעט פון מיטל־ליטוויש, צו איין האַרמאָנישער גאַנצקייט. און קיינער האָט מער אין ביאַליסטאָק נישט געפילט זיין רעגיאָנעלע פּרעמדקייט.

*
**

אין 1920 האָט הרב ראָזענמאַן איבערגענומען דעם ליידיק־געוואָרענעם ראַבינער־אָמט נאָך ד״ר יוסף מאָהילעווער (איניקל פון שמואל מאָהילעווער).

עס האָט אים אַראָפּגעבראַכט דער ביאַליסטאָקער עסקן און שוחט, ר׳ ליפּא פּאָפּ, פון מערישׁ־שענבורג, וואו ער איז געווען ראַבינער 16 יאָר. אַ טייל פּרנסים האָבן דאַן געקוקט קרום אויף דער גאַנצער „אונטערנעמונג". זיי האָבן מורא געהאַט פאַר רעליגיעזער עקסטרעמקייט און כאראקטער־שוועריקייט מצד ראָזענמאַנען.

דאָס יאָר 1920, אַלס איבערגאַנגס־צייט נאָך דער ערשטער וועלט־מלחמה, איז געווען אַ שווער יאָר פאַר דעם פּוילישן יידנטום, אַריינגערעכנט די יידן אין ביאַליסטאָק.

אין אָט דער צייט האָט דער נייער ראַבינער, הרב ד״ר גדליהו ראָזענמאַן, אָנגעהויבן אין ביאַליסטאָק זיין טעטיקייט. דער נייער ביאַליסטאָקער רב האָט באַלד אַרויסגעוויזן מוט און מסירת נפש פאַר די ביאַליסטאָקער יידן. אַן ערשט־ראַנגיקער עסקן, אַ מענטש מיט אַ רעליגיעזער און וועלטלעכער בילדונג, מיט אַן איידעלער באַנעמונג און סאַלאָן־מעסיקער האַלטונג, האָט אַ ראַריסגערופן ביי אַלעמע רעספּעקט. זיין שטענדיקע גרייטקייט צו העלפן סיי אין אַלגעמיין־יידישע ענינים, סיי אין פּערזענלעכע, האָבן אים געגעבן געהעריקן אויטאָריטעט און אָנזען. ס׳איז נישט געווען פאַר אים פּרעמד קיין שום צרה פון וועמען ס׳איז אַ קליינע, צי אַ גרויסע.

באַוואָפנט מיט אַן אייזערנעם געדולד און אַיידעלער באַנעמונג, איז ער כסדר געווען גרייט צו דינען דעם פאָלק. זיין טיר איז שטענדיק געווען אָפן פאַר יעדער יידישע פּרוי און מאַן. אַלע האָבן געהאַט צו אים אַ צוטריט און זענען געוואָרן אויס־געהערט. ער האָט אַלעמע געהאָלפן לויט זייַנע מעגלעכקייטן. עס געדענקט זיך פיל פאָלן וואו ד״ר ראָזענמאַן האָט אינטער־וועניִרט סיי פאַר יחידים סיי פאַר אָרגאַניזאַציעס. זאָל דאָ דער־מאָנט ווערן בלויז אייניקע פערזענלעכע פאלן:

ווי באַוואוסט, האָט די יידישע באַפעלקערונג אין ביאַליסטאָק ווי פון אַנדערע שטעט אין פוילן, אין די דרייסיקער יאָרן אַדורכ־געמאַכט אַ ווירטשאַפטלעכן קריזיס. פיל יידישע משפּחות האָבן אָנגעוואוירן זייערע עקאָנאָמישע פאָזיציעס און זענען רואיניִרט געוואָרן. צווישן זיי זענען געווען סוחרים, אַרבעטער, ווי אויך גייסטיקע אָנגעשטעלטע. פאַר אָט די גייסטיקע אַרבעטסלאָזע איז דעם שרייבער פון די שורות, מיט נאָך אייניעם וועמענס נאָמען ער געדענקט נישט אויף זיכער (בעגין?), אייניגעפאַלן צו גרינדן אַ פאַראיין פון גייסטיקע אַרבעטסלאָזע מיטן ציל פון שאָפן פאַר זיי אַרבעט און דערווייל זיי געבן יעדע מעגלעכע מאַטעריעלע הילף.

צו דער גרינדונג פונעם פאַראיין זענען מיר צוגעטראָטן (כהן, בעגין, גראָבאָווסקי) נישט נאָר מיט לייַדיקע הענט, נאָר מיר האָבן אויך נישט געהאַט קיין לאָקאַל און קיין לעגאַליזאַציע.

האָבן מיר זיך דעריבער געוענדט צו הרב ראָזענמאַן נאָך הילף. און אומר ועושה. גלייך האָבן מיר באַקומען די דערלויבעניש זיך צו באַנוצן מיטן לאָקאַל פון דער קהלה אויף וואָר־שעווער גאַס. און אויך די לעגאַליזאַציע.

אַחוץ דעם האָבן די מיטגלידער פון צייט צו צייט באַקומען אויף אַן ערנהאַפטן אופן נישט נאָר מאַטעריעלע הילף, נאָר וועז ס׳איז אויפגעקומען אין פוילן די ווינטער־הילפס־אַקציע פאַר די אַרבעטסלאָזע, האָט ראָזענמאַן געפּועלט מען זאָל פון אונזער פאַראיין באַשעפטיקן דריי געצאָלטע סעקרעטאָרן פאַר דער אַקציע.

*
**

אין דער מעטריקאַציע־אָפּטיילונג פון דער קהלה האָט ראַבינער ראָזענמאַן נישט נאָר אַריינגעפירט סיסטעם און אָרדע־נונג, נאָר האָט אויך דער ערשטער אין יענער צייט פאַראַרדנט צו שרייבן אַלע אַקטן אין דריי שפּראַכן: פּויליש, העברעאיש און יידיש. זיינע אינטערוועזנצן ביי דער מאַכט האָבן אָפטמאָל געטראָגן אַן אַל־פּוילישן כאַראַקטער, אַרויסגייענדיק פון די לאָקאַלע גרענעצן פון ביאַליסטאָק און אין אייניקע פון זיי האָט ער געהאַט אַ באַזונדערן דערפאָלג.

ער איז געווען טעטיק אויף אַלע געביטן פון כלל־טוערייַ. ער איז אָפט אַרויסגעטראָטן מיט גלעלעגנהייטס־רעדעס אין דער גרויסער שול, אין כאָר־שול און אין אַנדערע ערטער. ער האָט אָנגעפירט מיט אַלע אַקציעס, לאָקאַלע צי אַלגעמיינע.

אין די שפּעטערדיקע יאָרן ווען דער ביאַליסטאָקער ראַבינאַט

האָט זיך צעוואַקסן, באַזונדער נאָכן טויט פון הרב פּאיאַנס, וועז ס׳איז געווארן נויטיק אַ פּאָר מיטלנדיקע מילדע פּערזענלעכקייט, ווי אויך צוליב זיינע גרויסע געזעלשאַפטלעכע פּאַרדינסטן, איז ער געווארן געקליבן דורך דער קהלה פּאָר רב ראשי אויפן גאַנצן לעבן. זייענדיק אַזוי אַרום דער אָפּיציעלער פּאַרשטייער כלפי חוץ און נישט אָפּיציעלער כלפי פּנים.

ביי יעדע זאַמל־אַקציע איז ער געווען דער ערשטער, וואָס האָט זיך אין איר פּערזענלעך באַטייליקט. נישט איין מאָל האָט זיך אַ ביאַליסטאָקער גביר פון אים אויסבאַהאַלטן, נישט וועלנדיק געבן די באַשטימטע סומע און אויך נישט קענענדיק אים אָפּזאָגן, אַ סך ענערגיע און כוחות האָט ער אַריינגעלייגט אין די לעצטע יאָרן פּאַרן היטלעריסטישן אָנפאַל אויף פוילן, אין הילפס־קאָמיטעט פּאַר די פּליטים פון דייטשלאַנד, פּאַר די נשרפים, אין אַנטי־היטלער־קאָמיטעט, ווי אויך אין אַנדערע קאָמיטעטן. אין דער ציוניסטישער באַוועגונג האָט ער, אַלס מזרחיסט, געהערט צו די צענטראַלע פיגורן און איז שטענדיק געווען דער באַרוהיקער, פּאַרמיטלער אין אַלע צווישן־פּאַרטיי־אישע ענינים. ער איז אויך געווען לערער פון רעליגיע און יידישער געשיכטע אין די ביאַליסטאָקער גימנאַזיעס, און האָט אין דער לעצטער צייט געגרייט אַן עטיק פון יידנטום, אויפן גרונט פון זיינע לעקציעס.

אויסער זיינע פּאַרשידענע ווערק אויפן געביט פון יודאַיס־טיק, האָט ער די לעצטע צייט אַרויסגעגעבן אין פּויליש אַ וויסנשאַפטלעכע אַרבעט: „זאַגאַדניעניע אובאיו ריטואַלנעגאָ" (ביאַליסטאָק, 1936, 88 זייטן), אויפקלערנדיק אוּן פּאַרטיידיקנדיק די יידישע שטעלונג צו דער שחיטה־פּראָגע. ער האָט אויך געשריבן פון צייט צו צייט (יידיש) וועגן פּאַרשידענע וויכטיקע ענינים אין דער אַרטיקער פּרעסע, צווישן וועלכע: „פּונוואַנען אוּן ווען זיינען יידן אָנגעקומען קיין פּוילן".

*
**

מיטן אַרייַנקומען פון די דייטשע באַרבאַרן צום צווייטן מאָל אין ביאַליסטאָק (27טן יוני, 1941), האָט ער ווייסנדיק די געפּאָר וואָס האָט געהאָנגען איבערן קאָפּ פון יידישן ביאַליסטאָק, זיך אָפּגעזאָגט צו פאַרלאָזן זיין קהלה. ער האָט געוואָלט טיילן דעם גורל פון אַלע יידן. ער איז געוואָרן לכתחילה געצוואונגען צו זיין „יידן־עלטסטער". ער האָט געדאַרפט יעדן טאָג זיך מעלדן צום דייטשן אויבער־תליון. די רוט פון היטלער־רוצח האָט זיך נישט אייַן מאָל אַראָפּגעלאָזט אויף זיין קראַנקן גוף, צוליבן פאַרשפּעטיקן צו מעלדן זיך צום הענקער.

עס איז אים אָבער פּאָרט געלונגען אַרויסצודרייען זיך פון זיין „אָמט" אַלס עלטסטער און די פּאָקטישע ראָל פון יידן־הויפּט נעמט איבער דער געוו. דירעקטאָר פון דער ביאַליסטאָקער קהלה באַראָש, וועלכער בלייבט שוין דער פירער פון „יודן־ראָט", ביזן אַנטגילטיקן פאַרניכטן די ביאַליסטאָקער געטאָ.

ער איז געווען אַ מענטש מיט אַ גאָלדן יידיש האַרץ, וועלכער האָט זיין לעבן אַוועקגעשענקט דעם כלל. געוואוינט צו אַ כסדר׳דיקער טעטיקייט פּאָר דער יידישער געזעלשאַפט, האָט ער זיך אין פּיין אוּן ליידן געמוזט צוריקציען פון יעדער אַקטיוואר טעטיקייט אין צייט פון געטאָ.

ער האָט געמוזט אונטער דער הערשאַפט פון דער בעסטיע, פּאַרשטומט שוויגן, איינשליסענדיק זיך אין די דלת אַמות פון זיין אייגענער פּיינלעכער אינזאַמקייט און ווי אַ שוואָם, איינ־זאָפן אין זיך דעם גאַנצן צער און פּיין פון זיין אונטערגייענדיקער עדה.

געלעבט די לעצטע טעג אין קליינער געטאָ, האָט הרב דר. ראָזענמאַן זיך נאָך באַטייליקט אין פּסח 1942 אינעם סדר פון ביאַליסטאָקער קיבוץ. און אין 1943 איז ער אַרויסגעפירט געוואָרן קיין מיידאַנעק, וואו ער קומט אום אַ מות קדושים.

מיין אַפּיל צום רבונו־של־עולם

פון סעמיועל סאַלמאַן

אונדזער חשובע לאַנדספּרוי, מרים מאַרמאַן, וועלכע איז אויך געווען מיטן טור פון די ביאַליסטאָקער ביי דער וועלט קאָנפערענץ אין מדינת ישראל, אין מאי 1970, האָט אונדז צוגעשיקט אַ רירנד ליד פון איר ברודער, סעמיועל סאַלמאַן, וועלכער איז אומגעקומען ביי די נאַציס. דאָס דאָזיקע ליד האָט ער געשריבן אין יאָר 1934, אין ביאַליסטאָק, קורץ נאָכדעם ווי היטלער איז געקומען צו דער מאַכט אין דייטשלאַנד. פון דעם ליד, וואָס איז געשריבן געוואָרן מיט 37 יאָר צוריק, פּילט זיך שוין קלאָר אַרויס דער וויי און טראַגעדיע, וואָס עס האָבן שפּעטער דורכגעמאַכט די יידן אין אייראָפּע. און אָט איז דאָס ליד פון סעמיועל סאלמאן, וואָס ער האָט אין 1934 געשריבן אונטערן נאָמען: „מיין אַפּיל צום רבונו של־עולם".
—רעדאַקציע.

צי דען מיר יידן האָבן זיך פאַרזינדיקט,
ביי אונדזער גרויסן און שטאַרקן גאָט?
צי דען זיין „ברית" מיט אונדז האָט ער געזינדיקט?
ווייל שטאַרק פון פעלקער זיינען מיר באַדראָט.

דו גרויסוער גאָט, דו זיצסט אין טיפן הימל
און זעסט די ליידן פון דיין אַלטן פאָלק,
עס ווילט זיך גלויבן אַז דו כאַפּסט אַ דרימל,
דערפאַר דאָ אונטן פעלט אַ ביסל טאַלק.

אָט זע, למשל, דאָרטן ביי די יעקעס
עס הערשט אַ ווילדקייט ביי זיי אין לאַנד,
און יידן אייַנגעקלאַמערט ווי מיט טשוועקעס —
מען שלאָגט און רויבט זיי שרעקלעך מיט פּאַרשטאַנד...

און וואָס עס ווייל פון יידּ דער בייזער יעקע,
דאָס זייער שווער איז מיר צו פּאַרשטיין,
דער גזלן היטלער ירשנ׳ט זיין געפּעקע
און צווינגט אים נאָך צו זאָגן דאַנקען, שיין...

אפשר האָסט דעם יידן גאָר דער יעקע,
ווייל פיל ווייסשאָפט האָט ער אים געשענקט —
דערפאַר מען דאַנקט דעם איד מיט „יוד־פּאַרעקע",
ווייל דווקא דייטשלאַנד פיל נוצן ער ברענגט.

אַזוי צו אונדז פון פעלקער ברויזט מיט שנאה —
אין יעדן דור און ביי יעדער צייט,
עס שענקט פיל מי דער ייד פּאָר דער מדינה,
דערנאָך אין פּנים שטענדיק אים מען שפּייט.

דעריבער גאָט צו דיר מיר אַפּעלירן,
פון שונאים באַשיץ אונדז מיט דיין געוואָר —
פון הימל טו זיי העפּטיק באַמבאַדירן,
דאָן וועלן פעלקער שוינען יידן מער!...

ביאַליסטאָק 1934

65 יאָר גאָניאָנדזער־טרעסטינער אין אַמעריקע

פון מאָריס מאַלאָזאָווסקי

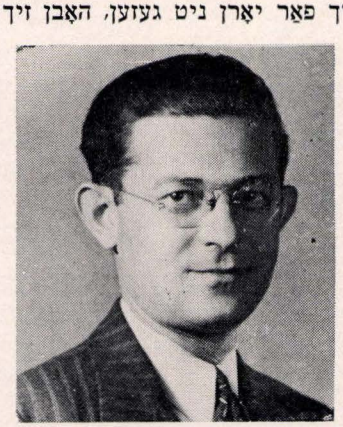
מיט שטאָלץ און פרייד דרוקן מיר דאָ אַן אַרטיקל פון אונדזער חשובן פריינט, דעם אידעאַליסטישן פירער און אמתן אינטעליגענט, פרעזידענט פון די „גאָניאָנדז־טרעסטינער יאָנג פרענד", מר. מאָריס מאַלאָזאָווסקי, לכבוד זייער 65־יאָריקן יובילעאום.

די „גאָניאָנדז־טרעסטינער" זיינען אַ פאַלקסטימלעכע לאַנסמאַנשאַפטלעכע ארגאַניזאַציע, וועלכע האַלט דאָ אַן די טראַדיציע פון זייערע צווילינג־שטעטלאָך אין דער אַלטער היים און פירט אַן ברייט־פאַרצווייגטע ארבעט פון פילאַנטראָפיע, געזעלשאַפטלעכקייט און קולטור. די סאַסייעטי האַלט זיך אויך זייער נאָענט און פריינט־לעך צו אונדזער אינסטיטוציע דורך די אַלע יאָרן און לאָזט זיך געפינען מיט הילף פאַר אונדזערע צוועקן און נויטן. אַ צאָל פון זייערע באַאַמטע און טוער זיינען צווישן אונדזערע חשובע דירעקטאָרן און מיטגלידער.

מיר וויינטשן דער סאַסייעטי אַ סך וווייטערדיקע יובילעאומס אין נחת און אין פרייד. — רעד.

שבת אָוונט, דעם 24טן אָקטאָבער 1970, האָבן מיר געפייערט אונדזער 65יאָריקע עקזיסטענץ ביי אַ גרויסאַרטיקן באַנקעט.

גלייך ווי איר זייט אַריינגעקומען אין זאַל האָט איר שוין דערפילט די היימישע אַטמאָספערע, די ווארעמקייט; פריינט וועלכע האָבן זיך פאַר יאָרן ניט געזען, האָבן זיך אַרומגעכאַפט,

מאָריס מאַלאָזאָווסקי

האָבן געמאַכט אַ לחיים צוזאַמען און פאַרביסן מיט די פאַרשידענע נאַשעריייען, אַנדערע האָבן געמאַכט אַ טענצל צו די מוזיק פון אַ שיינעם אָרקעסטער.

אַרום 10 אַזייגער האָט דער עולם אַריינמאַרשירט אין דעם באַנקעט־זאַל, יעדער איינער האָט געהאַט זיין אָנגעצייכנטן פלאַץ, געווייניטלעך נאָענטע פריינט און גאַנצע משפחות ביי איין טיש.

צווישן איין מאכל און אַ צווייטן, וועלכע זיינען סערווירט געווארן, האָט דער עולם געטאַנצט און געשמועסט און געריעדט וועגן די אַמאָליקע גרינע יאָרן, געאַרבעט 60 שעה און מער אַ וואָך, קוים געווען גענוג צו שפייזן אַ פאַמיליע, אָדער אפּ־רייסן אַ פאָר דאָלאָר צו שיקן אין דער אַלטער היים צו דער משפחה.

היינט אָוונט פילט זיך יעדער איינער ווי אַ „פרינץ", די פרויען אָנגעטאָן אין קליידער פון דער לעצטער מאָדע, אַלע געקומען פון שיינהייט־סאַלאָן מיט שיינע פאַרקאָמטע פריזורן.

עס זיינען געקומען געסט פון אַזוי ווייט ווי לאָס־אַנדזשעלעס, שיקאַגאָ, וואַשינגטאָן און מאָנטרעאָל קאַנאַדע, צוזאַמען אַרום 125 געסט. אַ באַזונדער שיינעם איינדרוק האָבן געמאַכט די עטלעכע טישן מיט יונגווארג, די „אַמעריקאַנער סאַבראַס", די קינדער פון אונדזערע מיטגלידער, אַ טייל פון זיי שוין אַליין טאַטע־מאַמע, געקומען זען וואָס זייערע „גרינע" האָבן אויפ־געבויט.

דער פאָרזיצער פון אַראַנזשיר־קאָמיטעט, רובין בינדלער, האָט געעפנט די פייערונג־צערעמאָניע, ער האָט אין קורצע געצייילטע ווערטער מקבל פנים געווען דעם עולם און פאָר־געשטעלט אייניקע געסט, ספעציעל זיין פערזענלעכן פריינד דייוו מייערסאָן, וועלכער איז געקומען אַזש פון קאַליפאָרניע צו דער גרויסער שמחה.

ער האָט דאַן פאָרגעשטעלט דעם איינציקן רעדנער פון אָוונט, אונדזער פרעזידענט משה מאַלאָזאָווסקי.

מאַלאָזאָווסקי, אַ גרויסער ליבהאָבער פון דער יידישער שפּראַך און יידישער קולטור, האָט דעם מאָל, צוליב דער גרעסערער צאָל אַמעריקאַנער, געערדט אין ענגליש.

ער איז אין קורצן „אַדורכגעלאָפן" די 65 יאָר טעטיקייט

רובין בינדלער

פון אונדזער לאַנדסמאַנשאַפט, שטענדיק געזאָרגט פאַר דעם וואויל־זיין פון אונדזערע מיטגלידער און זייערע משפחות, גע־שאַפן אין 1943 אונדזער „דיסטרעס פאָונדעישאַן", וועלכע האָט אונדז געגעבן אַ מעגלעכקייט צו העלפן די וועלכע האָבן זיך אין דעם גענויטיקט מיט גרעסערע סומען.

מאַלאָזאָווסקי האָט שטאַרק באַטאָנט די ארבעט פון אונדזערע פרויען אָקזילעריס פון 1945 אָן, וועלכע עס איז באַוואוסט געווארן וועגן אונדזער גרויסן חורבן וואָס די דייטשן י"ש האָבן געמאַכט אויף אונדזער פאָלק. צוזאַמען מיט דעם געלט וואָס מיר האָבן געגעבן פון אונדזער קאַסע האָבן מיר געשאַפן און איבער־געשיקט קיין ישראל אַריבער 125 טויזנט דאָלאָר, אַ גרויסע סומע פאַר אַזאַ קליינער לאַנדסמאַנשאַפט. מיר האָבן היינט אין ישראל צוויי (טרעסטינער און אַ גאָניאָנדזער) גוט פונקציאָ־נירנדיקע ליי־קאָסעס, וואו אונדזערע לאַנדסלייט קריגן שוין היינט גרעסערע הלואות אָן פּראָצענט, אָנגעפירט פון צוויי

בען — וועגן זיינע ביבל בילדער

פֿון פֿראַנצייזיש: י. ה. (פּאַריז)

ביי דער דערעפענונג פון דער גרויסער אויסשטעלונג פון אונדזער פּראָמינענטן ביאַליסטאָקער לאָנדסמאַן און דעם באַרימטן קינסטלער, בען, וואָס איז פאַרגעקומען אין מוזעאום פאַר מאָדערנער קונסט אין פּאַריז, זיינען אַנוועזנד געווען העכער דריי טויזנט פערזאָן. צווישן זיי זיינען געווען אויך פיל פּראָמינענטע פערזענלעכקייטן פון דער פראַנצויזישער אַקאַדעמיע, ווי: אַנדרעי שאַמסאַן, מאָריס זשענעוואַ, דער נאַבעל־פּרייז געווינער פאַר שלום רענע קאַסאַן, אַרמען ליללו פון דער גאַנקור אַקאַדעמיע, דער קולטור מיניסטער עדמונד מישלע און אַנדערע. צווישן די פּראָמינענטע פאָליטישע פערזענלעכקייטן זיינען אַנוועזנט געווען: גאַסטאָן מאַנאַרוויל, פּרעזידענט פון פראַנצויזישן סענאַט, דער הויפּט־ראַבינער פון פראַנקרייך הרב יעקב קאַפּלאַן, דער קאַטוילישער גייסטלעכער פּער מיטעל ריקע, פּראָפעסאָר העגרי באַרוך און אַנדערע. בכלל זיינען ביי דער דערעפענונג פון דער אויסשטעלונג געווען פאַרטרעטער פון אַלע רעליגיעס, אַפילו אויך אַ רוסישער פּאָפּ. עס זיינען אויך אַנוועזנט געווען פאַרשידענע שולעס מיט זייערע הונדערטער שילער. עס זיינען אויך געווען יידישע און ניט־יידישע גרופּעס שילער מיט זייערע פירער פון שוועדן, דענמאַרק, שווייץ, מערב־דייטשלאַנד, איטאַליע, ענגלאַנד, האָלאַנד און פון אַנדערע לענדער. עס זיינען אויך געקומען קאָרעספּאָנדענטן פון צייטונגען פון פאַרשידענע לענדער, וועלכע האָבן פיל געשריבן וועגן דער גרויסער אויסשטעלונג פון דעם באַרימטן קינסטלער בען.

די בילדער צום תנ"ך, וואָס בען האָט געשאַפֿן, מערקן אָן אַ דאָטע אין דער געשיכטע פון קונסט. צום ערשטן מאָל מאָלט אַ קינסטלער די ביבל, זיך רעכענענדיק מיט אַלט־יידישן דין, וואָס פאַרוועלט יעדע געשטאַלטונג פון גאָט און זיינע באַשעפּענישן.

בען, אַ יידישער קינסטלער פון פראַנצויזישער אויסבילדונג, האָט אונטערגענומען דעם דאָזיקן פּראָוו פון אונטער די אָנגע־

קאָמיטעט פון אַרענטלעכע און איבערגעבענע מענטשן דאָרטן.

מאָלאָזשווסקי האָט אויך איבערגעגעבן וועגן דעם אָנטייל וואָס מיר נעמען אין דער אַלגעמיינער געזעלשאַפטלעכער אַרבעט אין אונדזער אַמעריקאַנער לעבן, אונדזער נאָענטע פאַרבינדונג מיט דער וואונדערלעך שיינער ביאַליסטאָקער אינסטיטוציע — די ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל — שטענדיק געהאָט פאַרטרעטער דאָרטן, היינט איז אונדזער ליבער רובין בינדלער דאָרטן אַ וויכטיק־פֿרעזידענט.

איר האָט געקאָנט באַמערקן דעם ריזיקן איינדרוק וואָס דאָס האָט געמאַכט אויף אונדזערע אַמעריקאַנער געבוירענע קינדער, זיי האָבן געזען אַז זייערע עלטערן זיינען גאָרניט אַזוי „גרין" ווי זיי האָבן זיך פאָרגעשטעלט.

דער רעדנער האָט צום ענדע אָפּגעלירט צו די אַלע וועלכע האָבן נאָך ניט באַזוכט ישראל, אַז זיי זאָלן דאָס טאָן ווי אַמשנעלסטן, ספּעציעל דער יינגערער דור, עס וועט זיי געבן אַ נייעם זין אין לעבן, עס וועט אויפֿוועקן אין זיי אַ נייעם שטאָלץ צום יידישן פאָלק.

ביים שלוס האָט מען זיך געוואונטשן אַז די אָנוועזנדע זאָלן זיך צוזאַמענקומען אין 1975 און פייערן דעם 70יאָריקן יובילי מיט דער האָפענונג אַז עס וועט זיין שלום אין ישראל און אויף דער גאַנצער וועלט.

הויפּטע שיכטן פון אַ ריין מערבדיקער קולטור און דערציאונג, האָט ער צוריקגעפונען זיין אַלטע יידישן תוך. דער דאָזיקער שטויס אויף צוריק און דער צוריקקער צו די קוואַלן, זיינען אַ לערע פון די געשעענישן. זיי זאָגן עדות נישט בלויז וועגן אַריבערלעבן, נאָר אויך וועגן המשך און דויער פון אַ נאַציאָנאַלן גאון.

אָט די דאָזיקע בילדער זיינען פרוכטן פון אַ לאַנגן נאָכטראַכטן. בען האָט זיי געשאַפֿן אין דער איינזאַמקייט פון אַ פּינצטערן, קאַלטן קעלער, וואו ער האָט געפירט די עלנטע עקזיסטענץ פון אַלע פאַרפאָלגנטע יידן. דער מאָלער האָט זיך אָפּגעגעבן מיט לייב און לעבן זיין וועלט. ער האָט זיך אַדורכגעזאָפּט מיטן גייסט פון דער ביבל. ער האָט באַגריפן איר פאַרבאָרגענעם זינען. ער האָט זיך קיין מאָל נישט באַנומען וויי אַן אַנעקדאָטיקער, וואָס דערציילט געשיכטעס. ער איז געגאַנגען אויפן וועג פון אַנאַלאָגיעס. אַלע זיינע פאָרמען זיינען עקוויוואַלענטן און אַנטשפּרעכונגען.

בלויז אַזאַ אויסגעריניקטע און פיינע פאָרמע האָט געקענט אינטערפרעטירן די רייד פון דער ביבל, נישט דעפאָרמירנדיק דערלויבט אים צו קאָמענטירן דעם טעקסט. זיינע בילדער זייער באַטייט. בען האָט אַזוי אַרום דערפונען אַ סימבאָליק, וואָס קאָמענטאָרן דאָרפן געגליכן וועלן צו פאָעמען, וועמענס וואָרט־אוצר איז געמאַכט פון פאַרבן און פאָרמען פון אַן אומאונטער־בראָכענער סטרוקטור. אין די דאָזיקע בילדער פון אַ שלימות, וויסנשאַפט און חכמה, וועמענס גלייכן איר וועט אומזיסט זוכן אין דער היינטצייטיקער קונסט — וואָס פאַר אַ טייל האָט אין זיי דער מערב און וואָס פאַר אַ טייל דער מזרח? צי שטאָמען זיי אָפּ פון די סירישע מאָנוסקריפטן, פון די מאָלעריין פון דער אַלטער סינאַגאָגע פון דורא־אייראָפּאָס, אָדער פון די מיטל־עלטערלעכע פראַנצויזישע מינאַטורן? בען, מאָלנדיק די בלעטער פון דער ביבל, האָט זיך נישט אינספּירירט פון קיין שום עקזיס־טירנדיקן אַנדערוועלט. ער האָט געלאָזט זיין פאַנטאַזיע שוועבן און באַווייזן אַ טאַט פון אַן אמתן שעפער.

יעדעס בילד איז אַ תפילה, אַן אינערלעכע וויזיע איבער־געזעצט אין קונסט־טערמינען. בען דריקט אויס דעם תמצית, דער גאון פון די ראָסע אַנטפּלעקט זיך אין זיין חוש פאַר מעס־טיקע אָפּקריצונגען, פאַר סינטעז און קיצור. מען אַנטדעקט אין זיין סטיל זיינע גרינטלעכע מעלות: אַ טראַנסצענדענטאַלן געדאַנק און אַן איינגעבוירענעם חוש פאַר אַלגעמיינע אידעען.

די טראַדיציע, וועמענס וואָרט־טרעגער עס איז בען, איז נישט די פון פאָלקלאָר פון מזרח־איראָפּע. נישט פון די נאָאיוועז און פיטאָרסקע בילדעלעך פון די קליין־רוסישע שטעטלעך, נאָר די קלאַסישע טראַדיציע פון ספר מלכים און פון די נביאים, וואָס שליסט זיך אָן אין דער ווייסנשאָפטלעכער און אינטעלעק־טועלער טראַדיציע פון ברוך שפּינאָזאַ, הענרי בערגסאָן און אַלבערט איינשטיין.

דער מאָלער האָט באגריפן די שליחות פון יידישער קונסט, אין די דאָזיקע רעפּראָדוקציעס פון אַ סובטעלער און זעלטענער קונסט, איז דער מענטש נישט אויסגעשלאָסן. ער איז בלויז אַרויסגעבראכט מיט אַ מינימום פון רעאַליטעט. קוקנדיק אויף די דאָזיקע בילדער, וועלן דאָס אויג און דער גייסט פאַרטראָגן אין אַן אַנדער ספערע.

אָט אַזעלכע זיינען די בילדער פון דער ביבל, וואָס בען האָט געשאַפֿן.

מיט ביאַליסטאָקער אין אונדזער „היים" און אין דער וועלט

פון איסאַק ריבאַלאָווסקי
געזעלשאַפטלעכער אַרבעטער פון ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל

אין סוף דעצעמבער פון פאַרגאַנגענעם יאָר 1970, בין איך געווען אויף אַ באַזוך מיט מיין ליבער פרוי, מאַלי, אין מעקסיקע. און פאַרשטייט זיך, אַז דעם הויפּט־אינטערעס וואָס מיר האָבן געהאַט אין יענער מדינה, איז ניט בלויז געווען צו באַזוכן פאַרשידענע פּלעצער אין יענעם שיינעם לאַנד, ווי אויך האָבן אַ ביסל אָפּרו פון דער שטענדיק טומלדיקער ניו־יאָרק. דער הויפּט־אינטערעס אונדזערער איז געווען אַ גאָר אַנדערער. מיר האָבן געוואָלט באַגעגענען, פאַרברענגען, שמועסן און רעדן אַן אַ שיעור מיט וואָס מער פון אונדזערע ביאַליסטאָקער לאַנדס־לייט, וועלכע וואוינען אין מעקסיקע. און מיר האָבן דאָס טאָקע אויך דערגרייכט.

איך בין פון דעם געווען אויסערגעווײנלעך צופרידן, איך וועל אויף לאַנג, זייער לאַנג, געדענקען מיין איצטיקן באַזוך אין מעקסיקע, וואו איך בין אויך געווען אויף אַ באַזוך מיט פינף יאָר צוריק. און ווי דאָס איז שטענדיק דער שטייגער ביי מיר, ווען איך קום ערגעץ אין אַ פרעמדן לאַנד אַריין אַדער אין אַנדערער שטאָט אין אַמעריקע אויסער ניו־יאָרק, זוך איך אויס האָרציקע לאַנדסלייט און איך דערפיל דערביי גלייך דעם ביאַליסטאָקער גייסט. וויל איך טאָקע היינטיקס מאָל דאָ דער־ציילן וועגן מיינע פאַרשידענע באַגעגענישן מיט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, אין מעקסיקע.

ביי אַן אויפנאַמע אין דעם „כרמל"־רעסטאָראַן

קורץ נאָך אונדזער אָנקומען קיין מעקסיקע, האָבן מיר גלייך דערפילט אַ האָרציקע וואָרעמע פריינטשאַפט, אַזוי ווי דאָס איז מעגלעך נאָר ביי ביאַליסטאָקער. אַ גרופּע פון דאָרטיקע לאַנדסלייט האָבן פאַר אונדז געמאַכט אַ היימישע אויפנאַמע אין דעם „כרמל"־רעסטאָראַן, וועמענס אייגנטימער עס איז דער באַוואוסטער יידישער דיכטער און קינסטלער יעקב גלאַנץ. דער אָוונט איז צוגעגרייט געוואָרן פון די ליבע ביאַליסטאָקער פריינד דוד זאַבלודאָווסקי און שמעון כענטאָו. ביי דער אויפ־נאַמע, לכבוד מיר און מיין פרוי, זיינען געווען אַ גרעסערע גרופּע לאַנדסלייט און מיר האָבן פאַרבראַכט אויף אַ גוטן היימישן אופן. איך האָב פאַר דעם עולם אָפּגעגעבן אַ ברייטן באַריכט וועגן דעם וועלט־צוזאַמענפאַר פון די ביאַליסטאָקער אין מדינת ישראל, וואָס איז פאַרגעקומען אין מאַי פון פאַריקן יאָר, און איך האָב אָנגעווייזן אויף דער וויכטיקייט פון דעם צוזאַמענ־קונפט ווי אויך די גוטע רעזולטאַטן וואָס דאָס וועט אויך ברענגען פאַר אונדזערע לאַנדסלייט אומעטום.

ביי דעם זעלבן צוזאַמענקונפט, האָב איך אויך איבער־געגעבן אַ גרוס וועגן די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין פאַר־שידענע לענדער און וועגן זייערע וויכטיקע אָקטיוויטעטן. פאַר־שטייט זיך, אַז אין דעם אָלעם האָט אויך פאַרנומען אַ וויכטיקן פּלאַץ אונדזער אַרבעט אין ניו־יאָרק, וואו מיר האָבן אויס־געשפּרייט בריייטע אָקטיוויטעטן אַרום אונדזער ביאַליסטאָקער צענטער און די היים פאַר עלטערע מענטשן. איך האָב זיך באַזונדערט אויך אָפּגעשטעלט אויף דעם, וואָס מיר האָבן אָפּ־געקויפט און איבערגענומען די דערבייאיקע נייע געבײדע, וואָס איז אין שכנות מיט דעם ביאַליסטאָקער צענטער, אויף 232 איסט בראָדוועי אין ניו־יאָרק, וואָס איז ביז איצט באַקאַנט געווען אָלס סידני פרידמאַן קליניק. דאָס וועט אונדז איצט דערמעגלעכן — האָב איך איבערגעגעבן אונדזערע פריינט אין מעקסיקע — צו פאַרגרעסערן און אויסצובריייטערן דעם ביאַליס־טאָקער צענטער, די היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, ווי אויך אָלע אַנדערע אָקטיוויטעטן וואָס מיר פירן.

מיין וואונטש צו די ביאַליסטאָקער אין מעקסיקע איז געווען, אַז ווען זיי וועלן זיין אויף אַ באַזוך אין ניו־יאָרק, זאָלן זיי קומען אין אונדזער צענטער און זיי זאָלן מיט די אייגענע אויגן זען אונדזערע אָקטיוויטעטן. אָלע האָבן מיר דאָס צוגעזאָגט צו טאָן פון וואָס איך, און מיר אָלע, דאַרפן זיין צופרידן.

שמעון כענטאָו

אַליין אַ שווער געליטענער און על־פּי־נס געראָטענוועטער פון די נאַציס, מיט זיין פרוי, האָט שמעון כענטאָו מיט דער פרוי אויפגעבויט אין מעקסיקע אַ נייע גוטע און צופריד־ענע היים. זיי האָבן צוויי טעכטער, איינע שוין פאַרהייראָט, און האָבן פיל נחת און פרייד אין דער משפּחה. כענטאָו מיט זיין ליבער פרוי האָבן איינגעלאַדן מיך מיט מיין פרוי צו זיי אין הויז, וואו מיר האָבן פאַרבראַכט אויף אַ וואַרעמען זייער היימישן אופן. איך האָב זיך דערביי דערמאָנט, אַז באַלד נאָך דער מלחמה האָב איך זיך באַגעגנט מיט שמעון כענטאָו און זיין פרוי אין ביאַ־ליסטאָק, און דער גורל האָט אונדז אויך נאָכדעם צוזאַמען געבראַכט קיין פאַריז. שפּעטער, ווען די כענטאָוס זיינען גע־קומען קיין ניו־יאָרק, האָבן מיר זיך אויך דאָ געטראָפן. נאָכדעם זיינען זיי אַוועקגעפאָרן פון ניו־יאָרק קיין מעקסיקע און דאָרט אַנגעהויבן דעם נייעם צופרידענעם לעבן. אין משך פון דער גאַנצער צייט, זיינען מיר כסדר אין נאָענטער פאַרבינדונג. דערפאַר איז די ערשטע באַגעגעניש אין מעקסיקע, פון מיר מיט מיין פרוי, געווען מיט שמעון כענטאָו און זיין פרוי, און טאָקע ביי אַ וואַרעמער, היימישער אויפנאַמע ביי זיי אין הויז. עס זיינען אויך אָנוועזנט געווען זייערע קינדער מיט וועמען מיר האָבן פאַרבראַכט אויף אַ זייער גוטן אופן. פריינט כענטאָו איז אויך געווען דער יעניקער, וואָס האָט מיך מיט מיין פרוי אַוועק־געפירט באַזוכן דעם באָוואוסטן „אידישן ספּאָרט־צענטער" אין מעקסיקע, וואָס באַגייסטערט טאָקע אַלעמען וואָס קומען אַהינצו. דאָרט האָב איך שוין אויך געטראָפן זיך מיט אַנדערע ביאַליס־טאָקער לאַנדסלייט.

דוד זאַבלודאָווסקי

פאַר מיר איז געווען אַ גרויסער כבוד און פאַרגעניגן זיך ווידער צו באַגעגענען מיט אונדזער באָוואוסטן לאַנדסמאַן דוד זאַבלודאָווסקי, איינער פון די פראָמינענטע אין דער „ביאַליס־טאָקער משפּחה", וואָס איז אויסגעשפּרייט איבער דער גאַנצער וועלט. זאַבלודאָווסקי, וועלכער שפּרודלט שטענדיק מיט אמתע האָרציקע יידישע פאָלקס־וועריטלעך און וויצן, איז איצט באַ־זונדערס פיל מיט פרייד. דאָס איז דערפאַר, וויל ערשט מיט

אַ קורצער צייט צוריק האָט דוד זאַבלודאָווסקי אַרויסגעגעבן זיין נייעם גרויסן בוך „פּאַרגאַנגענע יאָרן", וואָס האָט געהאָט אַ גרויסן אָפּקלאַנג אין דער פּרעסער. אין דעם בוך שילדערט זאַבלודאָווסקי אונדזער אַלעמענס אַמאָליקע, טייערע, יידישע ביאַליסטאָק, וואָס איז אַזוי טראָגיש פאַרשניטן געוואָרן ביי די נאַציס, ווי אויך זיין לעבן אין פאַרשידענע ערטער און וועגן ביאַליסטאָקער אין מעקסיקע און אויך אומעטום. דוד זאַבלודאָווסקי, כאָטש ער וואוינט שוין אין מעקסיקע צענלדיקער יאָרן, וווייסט ער אָבער און געדענקט געוני אַלץ פון דער אַלטער היים, און אויך וועגן ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. ער האָט אויך אויפגעהאָדעוועט זייער געראָטענע קינדער, וועלכע פאַרנעמען איצט גאָר הויכע פּאָזיציעס אין דעם רעגירונגס־לעבן און אויף אַנדערע וויכטיקע פּלעצער אין מעקסיקע. מיר זיינען געזעסן מיט דעם ליבן דוד זאַבלודאָווסקי און געשמועסט אַן אויפהער, מיר האָבן געריידט וועגן דער אַמאָליקער יידישער ביאַליסטאָק און אַלץ אויפגעלעבט, ווי דאָס וואָלט געווען ערשט נעכטן...

אַ צוזאַמענטרעף ביי חיים איצקאָוויטש אין הויז

פאַר אונדז, דאָס מיינט פאַר מיר מיט מיין פרוי, איז אויך געווען אַ גרויסע איבערלעבעניש ווען מיר זיינען געווען אײַנגעלאָדן אין הויז פון חיים איצקאָוויטש מיט זיין ליבער פרוי. דאָרט האָבן מיר אויך באַגעגנט חיים איצקאָוויטש'ס 2 ברידער, וועלוול און אברהם. ביי דער פיינער אויפנאַמע איז אויך געווען איצקאָוויטש'ס מחותן, איסאַק ביטערמאַן, און מיר האָבן אַלע פאַרבראַכט אזוי א היימישן געמיטלעכן אופן. פאַר מיר מיט מיין פרוי איז געווען אַ גרויסע איבערלעבעניש צו הערן, אַז די קינדער פון חיים איצקאָוויטש, וועלכע האָבן שוין אַליין קינדער, רעדן אַ פיינעם יידיש. מיר האָבן אַלע געגעסן אַ געשמאַקן מאָלצײַט, וואָס חיים איצקאָוויטש'ס פרוי אַליין צוגעגרײַט, אויף דעם ריכטיקן ביאַליסטאָקער שטייגער. איך האָב אויך געבראַכט צו חיים איצקאָוויטש און צו די איבעריקע פון זיין פאַמיליע, אַ הארציקן גרוס פון זייער ברודער עלי איצקאָוויטש

ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין מעקסיקע, פון רעכטס צו לינקס: זברהשא זיצקאָוויטש, א. ביטערמאַן, איסאַק ריבאַלאָווסקי, חיים זיצקאָוויטש, וועלוועל איצקאָוויטש.

און פאַמיליע, וועלכער וואוינט איצט אין קאַנעטיקוט און ער איז אויך אײַנער פון די דירעקטאָרן פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק. איצקאָוויטש מיט זיינע צוויי אַנדערע ברידער און די גאַנצע משפּחה, האָבן מיר מיטגעגעבן אַ הארציקן גרוס פאַר זייער ברודער דא. וועלן איך האָב דאָס אים איבער־געגעבן, האָט ער ווידער זיך דאָ מיט דעם זייער דערפרייט.

קאָלע שאַפּירא

קאָלע שאַפּירא אין מעקסיקא, איז אויך אַ היימישער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן. זיינע עלטערן האָבן געהאָט אַמאָל אין ביאַליסטאָק אַ פּליסעריי און פאַרבעריי, אויף ליפאָווע־גאַס, אַנטקעגן דעם קינאָ „מאַדערן". קאָלע שאַפּירא האָט געשפּילט פּיאַנאָ אין דעם אַרקעסטער, טאַקע אין קינאָ „מאַדערן", ווי אויך אין די טענץ־קלאַסן פון קיימערס און סאָקאָלאָווסקי. ער איז אַווטע קיין מעקסיקע, מיט זיינע שוועסטערס, אין די דרייסיקער יאָרן און איצט איז ער דאָרט אַ פראָמינענטער ביזנעסמאַן. ער האָט אין מעקסיקע אויפגעבויט אַ פיינע פאַ־מיליע מיט זיין פרוי, זיי האָבן שוין צוויי פאַרהיראָטע טעכטער. איך מיט מיין פרוי זיינען געווען איינגעלאָדן אין הויז פון קאָלע שאַפּירא מיט זיין פרוי, און מיר האָבן פאַרבראַכט אויף אַ גוטן אופן. מיר האָבן פיל געשמועסט און זיך דערמאָנט די אַמאָליקע יאָרן אין ביאַליסטאָק. מיר האָבן אויך ביי די שאַפּירא'ס אין הויז געטראָפן זיין שוועסטער, מרס. מאַניאַ סטעידער. מיר האָבן דאָרט אויך געטראָפן אַ גאַסט פון מדינת ישראל, אויך אַ ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, דעם יונגערמאַן י. ריבאַק. ער איז שוין פריער, צוזאַמען מיט זיין פרוי, געווען לערערס אין מעקסיקע פאַר 5 יאָר. איצט איז ער געווען אין מעקסיקע אויף אַ באַזוך. ריבאַק'ס אַן עלטערער ברודער איז געווען אַ באַוואוס־טער פוטבאָל־שפּילער אין דער „מכבי" אין ביאַליסטאָק. איך געדענק, אַז מען פלעגט אים רופן „קאָלומבוס".

חנה און הירש קאָפלאַן

מיט פינף יאָר צוריק, ווען איך בין געווען אויף אַ באַזוך אין מעקסיקע, האָב איך דעמאָלט צוגעזאָגט אונדזערע ליבע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, חנה און הירש קאָפלאַן, אַז ווען איך וועל נאָך אַמאָל קומען קיין מעקסיקע, וועלן זיי זיין די ערשטע וועמען איך וועל אָפרופן. אַזוי איז טאַקע געווען. ווי נאָר איך מיט מיין פרוי זיינען איצט אָנגעקומען קיין מעקסיקע, האָבן מיר זיך גלייך פאַראינטערעסירט צו טרעפן מיט חנה און הירש קאָפלאַן. זיי ביידע זיינען געקומען צו אונדז אין האָטעל, צוזאַמען מיט פרוי מאַניאַ סטעידער, און געזומען אונדז צו זיך אין זייער פרעכטיקן הויז אַריין. מיר האָבן דאָרט גוט פאַרבראַכט אויף אַ היימישן אופן און ווי דער שטייגער איז, האָט מען אויך דאָ פיל געריידט און אויסגעדריקט גרויס בענקשאַפט וועגן דער אַמאָליקער ווואונדערלעכער יידישער ביאַליסטאָק. איך וויל נאָך צוגעבן, אַז פרוי חנה קאָפלאַן איז פון דער היים פון דער פאַמיליע לאָשיצקי, זי איז אויך מיינע אַ קרובה.

איך מיט מיין פרוי האָבן מיר אין מעקסיקע באַגעגנט אויך נאָך אַ צאָל אַנדערע לאַנדסלייט מיט וועלכע עס איז פאַר אונדז געווען אַ גרויסער פאַרגניגן מיט זיי צו פאַרברענגען און שמועסן. אַלע מיט וועמען מיר האָבן זיך צונויפגעטראָפן, האָבן אונדז צוגעזאָגט און פאַרזיכערט, אַז ווען זיי וועט אויסקומען צו זיין אויף אַ באַזוך אין ניו־יאָרק, וועלן זיי דאָ באַזוכן דעם גרויסן ביאַליסטאָקער צענטער און די היים און שפּיטאָל פאַר

עלטערע אידישן מענטשן. מיר דערוואַרטן טאַקע דאָ זיי אַלעמען צו זען.

* * *

אונדזער אינסטיטוציע דער ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פֿאַר עלטערע יידישע מענטשן, איז גוט באַוואוסט אומעטום. דאָס איז ניט בלויז אין דער גרויסער ניו־יאָרק, נאָר אויך איבער גאַנץ אַמעריקע און אין אַנדערע לענדער. אומעטום ווייסט מען גוט, אַז די אימפּאָזאַנטע געביידע אויף 228 איסט בראָדוועי אין ניו־יאָרק, האָט אין זיך איינגעזאַפּט מענטשלעכע גוטסקייט, הומאַניזם, ליבע טריישאַפט און ברידערלעכקייט, וואָס ציט דעם גרויסן און דערהויבענעם יחוס פון דער אַמאָליקער יידישער ביאַליסטאָק. יעדער איינער וואָס קומט אין אונדזער אינסטיטוציע, פון נאָענט און ווייט, איז באַגייסטערט וואָס מען זעט דאָ. אויך אין דעם פֿאַרגאַנגענעם סעזאָן האָבן מיר געהאַט אַ צאָל אָנגעזעענע גאַסט אין אונדזער אינסטיטוציע, פון אַמעריקע און פון אויסלאַנד, וועגן וואָס איך וויל דערציילן אין די וויטערדיקע שורות.

צווישן די חשובע גאַסט, זיינען געווען:

הערמאַן גאָלאָנד, פון סאַן פראַנציסקאָ,

דר. דוד פיינמאַן, פון חיפה, מדינת ישראל,

משה אָבסאַצקין, פון אַרגענטינע.

זיי האָבן באַזוכט די אייניריכטונגען אין דער אינסטיטוציע, געשמועסט מיט די אָנפירער און אויך איינוואוינער, זיי האָבן זיך באַקאַנט מיט דעם צענטער און די היים מיטן שפּיטאָל פֿאַר עלטערע יידישע מענטשן, אין וועלכן עס איז אַריינגעטאָן אַזוי פיל ליבשאַפט און זאָרגפעליקייט, וואָס בלויז אונדזערע ביאַליסטאָקער האָבן אַזעלכעס געקענט אויפבויען; און וואָס ווערט וויטער אויפגעהאַלטן אין זעלבן גייסט פון יידישער פאָלקסטימלעכקייט, אַזוי ווי דאָס איז אָנגעצייכנט געוואָרן מיט יאָרן צוריק דורך די בויער און פּיאָנערן פון דער אינסטיטוציע. אַלע אויבן דערמאָנטע זיינען אָוועק פון באַזוך אין דער אינסטיטוציע צופרידענע, און מיט לויב און גוטע וואונטשן פֿאַר אונדזער נאָבעלער אַרבעט.

בנימין טעלער

אַ זייער חשובער גאַסט אין דער אינסטיטוציע איז אויך געווען דער באַקאַנטער יידישער געזעלשאַפטלעכער טוער, בנימין טעלער, סעקרעטאַר פון דעם ניו יאָרקער שטאָט־קאָמיטט פון דעם יידיש־נאַציאָנאַלן אַרבעטער פֿאַרבאַנד. פריינד טעלער איז געקומען אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פֿאַר עלטערע יידישע מענטשן, כדי זיך מיט אונדז דורכצוטשמועסן וועגן אַ געוויסן וויכטיקן ענין. דערביי האָט מר. טעלער שוין אויך באַזוכט די אינסטיטוציע מיט אַלע אייניריכטונגען און אויך דעם מאָדערנעם שפּיטאָל פֿאַר די קראַנקע איינוואוינער. איך האָב אויך געהאַט אַ וויכטיקן שמועס מיט בנימין טעלער וועגן מיר ביידע האָבן צוזאַמען געגעסן לאָנטש. איך האָב געזען, אַז די אינסטיטוציע האָט אויף אים געמאַכט אַ פיינעם אייндרוק. בנימין טעלער איז אָוועק פון דער אינסטיטוציע אַ זייער צופריידענער פון דעם וואָס ער האָט געזען. אַ באַזונדערן אייndרוק האָט אויף אים געמאַכט די יידישע פאָלקסטימלעכקייט, וואָס הערשט אין דער אינסטיטוציע מיט אַלע מאָדערנע און נייסטע אייניריכטונגען, ווי אויך ווי אַלץ אין דער קיך און אין עס־זאַל ווערט אָפּגעהיט אויף אַן אמת כשר'ן אופן.

מ. פישער און דער באַוואוסטער קינסטלער וואָהלראַט

פֿאַר אונדז איז אויך געווען אַ גרויסער פֿאַרגעניגן צו האָבן אין דער אינסטיטוציע די חשובע פריינט מ. פישער, געהילף צום געזעראַלסעקרעטאַר פון דעם יידיש־נאַציאָנאַלן אַרבעטער־פֿאַרבאַנד, און דעם באַוואוסטן יידישן קינסטלער וואָהל־ראַט. זייער קומען צו אונדז, האָט געטראָגן אַ גאָר אינגאַרטן כאַראַקטער.

דער קינסטלער וואָהלראַט, וועלכער מאָלט פֿרעכטיקע בילדער אויף יידישע טעמעס, האָט פֿאַרגעשלאָגן מ. פישער'ן, אַז ער וויל אין זיין נאָמען שענקן אַ בילד צו אַ יידישער אינסטיטוציע, טאַקע אין נאָמען פון פישערן. דער קינסטלער האָט זיך

דער אַרטיסט דוד וואָהלראַט פֿרעזענטירט אַ בילד צו דער האָום. רעכטס צו לינקס: איסאַק ריבאַלאָווסקי, פֿרעז. אילאַי טאַרלאָפּסקי, מרס. וואָהלראַט, דוד וואָהלראַט, מרס. עטעל אינגבערג.

געפֿרעגט וועלכע אינסטיטוציע ער זאָל אויסקלייבן פֿאַר דעם צוועק. האָט מ. פישער געזאָגט דעם קינסטלער, אַז ער זאָל געבן זיין באַלד — אין נאָמען פון פישער'ן — צום דעם ביאַליס־טאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פֿאַר עלטערע יידישע מענטשן. שפּעטער האָט דער קינסטלער טאַקע געבראַכט דאָס שיינע בילד וואָס ער האָט געמאָלן און וואָס באַצירט איצט איינע פון די וועגט אין אונדזער אינסטיטוציע. דער קינסטלער וואָהלראַט, צוזאַמען מיט זיין ליבער פרוי, האָט זיין בילד פֿרע־זענטירט ביי אַ פייערלעכע צערעמאָניע צו אילאַי טאַרלאָפּסקי, פֿרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים פֿאַר עלטערע מענטשן, ביי דער גרויסער חנוכה־פייערונג און קאָנ־צערט וואָס איז פֿאַרגעקומען אין אונדזער צענטער, זונטיק פֿאַרנאַכט, דעם 20טן דעצעמבער 1970.

ישראל מינעס פון שיקאַגאָ

אונדזער אינסטיטוציע איז אויך באַזוכט געוואָרן פון דעם ליבהאַרציקן פריינט ישראל מינעס, פון שיקאָגאָ, וועלכער איז איינער פון די וויכטיקסטע ביאַליסטאָקער טוער אין אַמעריקע. אויסער ניו יאָרק, ער איז דער טרייער און דינאַמישער פֿרעזי־

פריינט מינעס איז געווען אין דער אינסטיטוציע האָב איך זיך ליידער מיט אים ניט געזען, ווייל איך בין גראָד געווען אויף מיין לעצטן באַזוך אין מעקסיקע. ווען איך בין אַנגעקומען קיין ניו יאָרק און איך האָב זיך דערוואוסט, אַז אונדזער ליבער און טרייער לאַנדסמאַן איז דאָ, האָב איך נאָך באַווײַזן צו רעדן מיט אים דורכן טעלעפאָן אײדער ער איז צוריקגעפאָרן קיין שיקאַגאָ. ער האָט פאָר מיר אויסגעדרוקט גרויס צופרידנקייט, ווײַל ער האָט באַזוכט אונדזער אינסטיטוציע. פונקט ווי אַלע אַנדערע ביאַליסטאָקער וואָס קומען צו אונדז, איז ער אויך שטאָלץ פון דעם וואָס ער האָט געזען, אַז דאָס „יידישע פינטעלע ביאַליסטאָק" ציט ווייטער דעם גרויסן יחוס. זייענדיק אין דער אינסטיטוציע, האָט פריינט מינעס גראָד בייגעוואוינט דעם גרויסן יערלעכן באַזאָר, און ער האָט געזען ווי מיר אַרבעטן אויף אַן אָקטיוון אופן פאָר אונדזער אינסטיטוציע. ער האָט אויך פאַרבראַכט אין אַ לענגערן שמועס מיט הרב עזריאל נ. ווייסמאַן, וועלכער איז איצט פאָרבונדן מיט אונדזער אינסטיטוציע. איך ווייל ביי דער גרעלעגנהייט דערמאָנען, אַז דער ליבהאַרציקער ביאַליס-

ישראל מינעס

טאָקער לאַנדסמאַן ישראל מינעס פירט זיך שטענדיק, אַז יעדעס יאָר פון אונדזער גרויסער יערלעכער טעאַטער-בענעפיט אונטער-נעמונג, שיקט ער פאָר דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאָר עלטערע מענטשן טויזנט דאָלאָר, וואָס ער זאָמלט צונויף ביי זיינע פריינט אין שיקאַגאָ, ביי וועמען דאָס איז אויך געווען אַ מין יערלעכע טראַדיציע. עס דאַרף באַמערקט ווערן, אַז די טויזנט דאָלאָר וואָס פריינט מינעס שיקט פאָר אונדזער יער-לעכע טעאַטער-בענעפיט אונטערנעמונג, איז אויסער זיינע פער-זענלעכע ביישטייערונגען און די ביישטייערונגען פון זיינע פריינט, וואָס ער זאָמלט ביי פאַרשידענע געלעגנהייטן אין שיקאַגאָ. מיר זיינען שטאָלץ מיט אַזעלכע טרייע לאַנדסלייט, וואָס מיר האָבן אין אונדזערע רייען, און וועלכע ציען וויייטער דעם גאַלדענעם פאָדעם פון דער אַמאָליקער האַרציקער יידישער ביאַליסטאָקער אויף דאָ, אין אַמעריקע; די אומפאַרגעסלעכע אידישע ביאַליסטאָק, וואָס איז אויף אַזאַ גרויזאַמען אופן פאָר-ניכטעט און אָפּגעווישט געוואָרן פון די היטלער-רוצחים.

געראַטעוועטע יידישע פרוי פון ביאַ-ליסטאָק געקומען אויף אַ באַזוך פון פוילן קיין ניו יאָרק

די גערעטעוועטע יידישע פרוי פון ביאַליסטאָק פאָניא האַלפּערן, וועלכע וואוינט לעצטנס מיט איר פאַמיליע אין וואַצלאַוו, פוילן, איז געקומען אויף אַ באַזוך קיין ניו יאָרק. זי איז געבראַכט געוואָרן אַהערצו פון אַ יידישן פאַרפאַלק וועמען די פרוי האַלפּערן האָט געהאָלפן רעטעווען פון טויט ביי די נאַצים, אין ביאַליסטאָק. די געקומענע פרוי וואוינט טאַקע אין הויז פון דעם פאָרל, וואָס האָבן איר געבראַכט אויף אַ וויזיט פון פוילן קיין אַמעריקע.

פרוי פאָניא האַלפּערן האָט דורכגעמאַכט שוועלע ליידן אין צייט פון דער צווייטער וועלט-מלחמה און זי איז געבליבן לעבן ממש דורך אַ נס. אין די שוועלסטע טעג פאָר איר, וועו דער טויט האָט געלויערט פון אַלע זייטן, האָט זי געטראַכט ניט בלויז וועגן זיך און אירע אייגענע נאָענטע. זי האָט אויך אין זינען געהאַט און טאַקע אויך געהאָלפן אַנדערע, איינשטעלנדיק אַליין איר אייגן לעבן.

וועו זי מיט איר מאַן און קינד זיינען אַוועק אין דער באַהעלטעניש אין אַ וואַלד אַרום ביאַליסטאָק, האָט זי מיט-געטראַכט נאָך עטלעכע יידישע מענטשן, כדי זיי צו ראַטעוועו פון אַ זיכערן טויט. אין וואַלד האָבן זיי אויסגעבויט אַ באַהעל-טעניש וואו זיי זיינען געווען אויסבאַהאַלטן, אין דער זעלבער צייט וועו די נאַצישע רוצחים האָבן געלויערט אין אַלע זייטן אַרום. פרוי האַלפּערן דערציילט, אַז וועו זי מיט אירע גאָר נאָענטע זיינען אַוועק אין דער באַהעלטעניש, האָט זי אויך מיט-געטראַכט נאָך פינף מענטשן. צוויי פון זיי זיינען טאַקע דאָס פאַרפאַלק, וואָס האָט איר אַראָפגעבראַכט פון פוילן קיין ניו יאָרק און ביי וועמען אין הויז זי איז געווען, אסתר און אפרים כאַזאַן. די אַנדערע דריי געראַטעוועטע, לעבן איצט אין מדינת ישראל אָבער די פרוי האַלפּערן וויייס ניט זייערע אַדרעסן. סאָניא גראָד-זענסקי, ווי איר נאָמען איז איצט וויייס איך ניט, אין תל-אביב און די פרידמאַנס.

מיר האָבן באַקומען אַ האַרציקן דאַנק בריוו פון פרוי פאָניא האַלפּערן פאָר דער גרויסער וואַרעמקייט, וואָס עס האָט צו איר דאָ אַרויסגעווייזן אונדזער געגנראַל סעקרעטאַר פון ביאַליס-טאָקער צענטער, איסאַק ריבאַלאָווסקי, וועלכער האָט איר באַ-זוכט און צו איר געבראַכט די אמתע האַרציקע ליבע ביאַליס-טאָקער פריינטשאַפט און אויך אַ מתנה, אין נאָמען פון אַלע אונדזערע היגע לאַנדסלייט. מר. ריבאַלאָווסקי איז אַוועק באַזוכן דער פרוי פאָניא האַלפּערן נאָכדעם ווי ער האָט באַקומען אַן אָנזאָג פון פריינט נאַרמאַן נאָטאָוויטש, אַז ביי אונדז דאָ אין ניו יאָרק איז דאָ אַזאַ ליבער גאָסט, די ביאַליסטאָקער לאַנדספרוי.

„איך דאַנק אייך האַרציק — שרייבט פרוי האַלפּערן אין איר בריוו צום צענטער — ליבער פריינט ריבאַלאָווסקי פאָר קומען מיך באַזוכן, צוזאַמען מיט אייער שוועגערין דיינא מעד-וועדיעוו, און ברענגען די פיינע מתנות. עס איז מיר געווען זייער אָנגענעם מיט אייך צו פאַרברענגען אין אַן אמתער היימי-שער ביאַליסטאָקער אַטמאָספערע. עס איז מיך פשוט געווען אַ שאָד זיך מיט אייך צו צעשיידן. איך וועל די באַגעגעניש אויף לאַנג געדענקען".

בריוו פון לאַנדסלייט איבער דער וועלט

אַ בריוו פון אונדזער ליבן לאַנדסמאַן, דעם באַוואוסטן יידישן שרייבער און קולטור־טוער אברהם לים, פון מדינת ישראל

ליבער פריינד איסאַק ריבאַלאָווסקי, שלום וברכה.

ניט לאַנג צוריק האָב איך באַקומען „די ביאַליסטאָקער שטימע" (דעם ראש־השנה נומער) און בפירוש הנאה געהאַט פון אייערע אויפטוען און דערגרייכונגען — און אַפילו זיך איבערגענומען מיט דעם, וואָס די היימישע ביאַליסטאָקער יידן און די אָפשטאַמיקע פון ביאַליסטאָק — באַווייזן צו שאַפן. ניט אומזיסט האָט מיר אַמאָל, זייענדיק אין אויסטראַליע, געפרעגט אַ מעלבורנער תושב וויפל מיליאָן יידן זיינען געוווען אין ביאַליסטאָק. (לאָמיר ניט פאַרגעסן אַז די ביאַליסטאָקער יידן אין מעלבורן זענען אויך אויפטוערס און האָבן בשעתו געטרייסלט אַ וועלט...). ובכן, ס׳איז גוט צו פילן אַז אין אונדזער היינטיקער תקופה — און נאָך דער טראַגיק און יסורימדיקע יאָרן, וואָס מיר זענען דורכגעגאַנגען און דעם פּיין און גיהנום־וועג וואָס די אָפּגעראַטעוועטע פון אונדזער אַמאָליקן האַרציקן יידישן קיבוץ ביאַליסטאָק האָבן דורכגעמאַכט — האַלט מען אויף אַזוי וואַרעם, נאָענט און ווירדיק דאָ וועזנטלעכע פון יידישער מהותדיקייט און די שטייגערישע מידות טובות. ס׳איז רירנדיק אייער איבערגעגעבנקייט, אייער גרייטקייט און ווילן אויפצוהאַלטן און פאַרזעצן ווי וויייט מעגלעך דעם שיינעם נוסח פון יידיש־פאַלקישער אַקטיוויטעט. אין דער טעטיקייט פון אייער צענטער און דעם שפּיטאָל און אין דער קולטור אַרבעט וואָס איר טוט. און דאָס אַרויסגעבן די שריפט „ביאַליסטאָקער שטימע" איז אויך פאַר זיך אַ קולטור אויפטו. און פון דעם זשורנאַל אַטעמט מיט וואַרעמקייט און פּשטות און מיט אַ ביסל פאַרבענקשאַפט צו דעם אַמאָל — — וואָס קומט גוט צום אויסדרוק אין די דערי־נערונגען וואָס איר פאַרעפנטלעכט פון צייט צו צייט. פאַר דעם אַלץ דאַרף מען אויך זאָגן אַן אַלט פאַלקישן יישר כח. איר זאָלט אַזוי אַנגיין מיט דער אַרבעט אַ סך אַ סך יאָרן.

מיט בעסטע גרוסן

א. לים

אַ בריוו פון ביאַליסטאָק מיט אַ וועגרונג נאָך הילף

מיר האָבן באַקומען אַ בריוו פון ישעיה זשוקאָווסקי, פון איצטיקן ביאַליסטאָק וואָס וואוינט דאָרט אויף דער ערשטער מאַי אַלעיע נומער 44. אין זיין בריוו שרייבט אונדז דער לאַנדס־מאַן, אַז זיין זון אַבראַשע איז לעצטנס אָפּגעפאָרן קיין מדינת ישראל. אויך ער, דער פאָטער מיט די אַנדערע פון דער פאַמיליע, האָבן געזאָלט פאָרן אין דער זעלבער צייט קיין ישראל. פּלוצלינג אָבער איז ער, ישעיה זשוקאָווסקי, געוואָרן קראַנק און ער האָט מיט די אַנדערע געמוזט נאָך וווייטער פאַרבלייבן אין ביאַליסטאָק. זיי האָפן אין קורצן אויך אָפּצופאָרן.

דערווייל שרייבט אונדז דער לאַנדסמאַן זשוקאָווסקי, אַז ער מוז דרינגענד האָבן אַ געווויסע מעדיצין פאַר איינשפריצונגען, וואָס מען קען דאָס ניט באַקומען אין פוילן. מיר דאָ, אין ביאַ־ליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, האָבן גלייך אונטערגענומען געהעריקע באַמיאונגען, אַז זשוקאָווסקי זאָל באַקומען די נויטיקע מעדיצין, וואָס ער דאַרף פאַר זיין געזונט. דער ענין איז אויך געווען באַשווערט צוליב דעם, וואָס די דאָזיקע מעדיצין קען מען ניט קריגן אין אַמעריקע.

מיר האָבן זיך דעריבער גלייך פאַרשטענדיקט מיט אונדזערע פריינט אין אייראָפּע, מיר האָבן איבערגעשיקט די נויטיקע סומע געלט פאַר דער מעדיצין, און מען האָט אונדז פאַרזיכערט, אַז ישעיה זשוקאָווסקי אין ביאַליסטאָק וועט די מעדיצין באַקומען אין פאַרלויף פון צען טעג.

גייענדיק צום דרוק האָבן מיר דערהאַלטן אַ דאַנק פון זשוקאָווסקי אַז ער האָט באַקומען די מעדיצין און וועלכער האָט אים געראַטעוועט דאָס לעבן. דאָס צייגט די גוטע אַרבעט וואָס מיר טוען פאַר לאַנדסלייט איבער דער וועלט.

מיר זיינען צופרידן, אַז מיר האָבן אויך אין דעם פאַל גע־קענט העלפן אונדזערס אַ לאַנדסמאַן, אַזוי ווי דאָס איז אויך ביי פאַרשידענע אַנדערע געלעגנהייטן. און מיר ווינטשן אונדזער לאַנדסמאַן זשוקאָווסקי, אַז ער זאָל וואָס גיכער קומען צו זיין פול־שטענדיקן גוטן געזונט.

אַ דאַנק בריוו פון דעם באַוואוסטן קינסטלער דוד וואָלראַט

טייערע פריינט ריבאַלאָווסקי,

איך מוז זיך מודה זיין, אַז איך בין נאָך אַלץ אונטער דעם אייַנפלוס פון די טיפּע איבערלעבונגען בעת מיין וויזיט אין אייער אינסטיטוציע.

געבענטשט זאָלן זיין די מענטשן, וועלכע ווידמען זייער ענערגיע און טאַלאַנט צו אַ ווערק, וועלכע פאַרדינט אַלעמענס ברכות און מיינע בתוכם.

חבריש אייער,

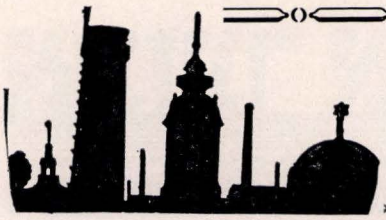
דוד וואָלראַט

* * *

שרייבנדיק וועגן דאַנק־בריוו גיבן מיר דאָ אַן אויסצוג פון אַ בריוו וואָס מיר האָבן לעצטנס דערהאַלטן: „היינט האָב איך דערהאַלטן אייער שיינעם לעטער, און איך האָב זיך זייער זייער געפרייט צו הערן אייער גוט־האַרציקע, וואָס איר ווילט העלפן און אונדז פריילעך מאַכן אויף פּסח..." מיר באַקומען אַ סך אַזעלכע דאַנק־בריוו פון אונדזערע לאַנדסלייט אין ישראל וועמען מיר שיקן שפּייז־פּעקלעך אויף פּסח. איר אַלע וואָס העלפט קאָנט ווילן אַז אַ אַרימע משפּחה האָט אַן אמת'ן יום טוב.

תקון טעות

פון דעם אַרטיקל פון דר. שמעון דאַטנער, וואָס איז געווען געדרוקט אין דעם לעצטן ראש־השנה נומער „ביאַליסטאָקער שטימע", איז אַרויסגעפאַלן אַ שורה, וואָס מיר טוען דאָ פאַר־ריכטן. אין דער שורה 18 פון אונטן, אויף זייט 23, האָט זיך געדאַרפט לייענען: „צוריקגעקערט האָב איך זיך פון וואַלד, פון דער פאַרטיזאַנער אָפּטיילונג, נאָך אַ קראַנקהייט פון עטלעכע טעג..."

געווען אַמאָל אַ שטאָט אַזאַ

(ביאַליסטאָקער מעמואַרן)

לאָמיר שמועסן וועגן ביאַליסטאָק

פון דושאַמע ביטערמאַן (מעקסיקע)

מיין פאָטער האָט געהאַט אין אַמעריקע דריי ברידער, וועלכע איך האָב אָבער ניט געקענט געפינען. געוויס לעבן זיי שוין פון לאַנג ניט. זיי זיינען געקומען קיין אַמעריקע אין די 80־ער יאָרן פון פאָריקן יאָרהונדערט. דאָך זיינען געבליבן פאַמיליעס פון זיי אָבער איך מוז צוגעבן, אַז איך ווייס אָפילו ניט ווי זייערע נעמען זיינען געווען. איך ווייס יאָ, אַז זיי האָבן געהייסן ביטערמאַן. אין די ערשטע יאָרן זיינען מיינע פעטערס געווען סיגאָרן־מאַכערס און זיי זיינען לייבל־מאַרש׳ס קינדער. דערביי איז טאַקע דאָ אַן אינטערעסאַנטע געשיכטע פון דער ביאַליסטאָקער פאָרגאַנגנהייט, וואָס איך ווייל דאָ דערציילן. יאָ, אַזוי איז די געשיכטע — זיי זיינען געווען לייבל־מאַרש׳ס קינדער, און איך בין לייבל־מאַרש אַן אייניקל.

עס האָט מיך כסדר אינטערעסירט צו וויסן פון וואָנען עס שטאַמט דער צונאָמען לייבל־מאַרש. איך האָב געזוכט און אויס־געפונען, און עס איז טאַקע אַן אינטערעסאַנטע געשיכטע:

איינמאָל איז קיין ביאַליסטאָק געקומען דער צאָרישער קייסר. ווי דער שטייגער איז געווען, האָט מען פאַר אים געמאַכט אַ גרויסע אויפנאָמע, אַ פייערלעכן צוזאַמענקונפט. דאָס איז איינגעאָרדנט געוואָרן אָנטקעגנאיבער דער שול, וואו עס איז די לעצטע יאָרן געווען מאָנדעלבאומס רעסטאָראַן. און כדי אַלץ זאָל זיין שיין און פאַרפוצט, איז מען געגאַנגען צו די נאָענטע שכנים און געמומען פון זייערע הייזער די שענסטע מעבל.

מיין זיידע האָט געהאַט אַ געשעפט פון דאַמען־מאַנטלען, ביי יאָגוסט און ראַפאַפאָרט אויפן הויף, וואו די לעצטע צייט איז געווען גאָניאָנצקעס פוטער־געשעפט. פריער איז דאָרט געווען שאָשקעס געשעפט, אָנטקעגנאיבער דעם שטאָט־זייגער. און אַזוי ווי מען איז צו אַלעמען געגאַנגען איז מען אויך געקומען צו מיין זיידן און אַרויסגענומען די מעבל פון זיין שטוב. מען האָט בלויז איבערגעלאָזן אַ טיש מיט שטולן.

אין אַ קורצער צייט אַרום איז מען ווידער געקומען צום זיידן. דאָסמאָל האָט מען צוגענומען וואָס איז נאָך געהאָט פאַרבליבן, טאַקע דעם אייניקן טיש מיט די שטולן. עס האָבן ניט געהאָלפן די פראָטעסטן פון מיין זיידן. אים האָט דאָס ניט דורכגעלאָזן. פאַרדראָסן און ער האָט געזאָגט, אַז ער וועט דאָס ניט דורכלאָזן.

ווען דער קייסר איז אָנגעקומען קיין ביאַליסטאָק, האָט ער באָלד געגעבן צו וויסן, אַז ווער עס האָט עפּעס אַ ביטע קען קומען צו אים אין ער וועט אויסהערן. דער זיידע האָט באַשלאָסן ניט דורכלאָזן די עוולה, וואָס מען האָט אים געטאָן מיט צונעמען ביי אים אויך דעם אייניקן טיש מיט די שטולן. דער זיידע איז טאַקע אַוועק צום קייסר אין ער האָט געפרעגט ביי מיין זיידן אין וואָס עס באַשטייט זיין ביטע. האָט דער זיידע דערציילט:

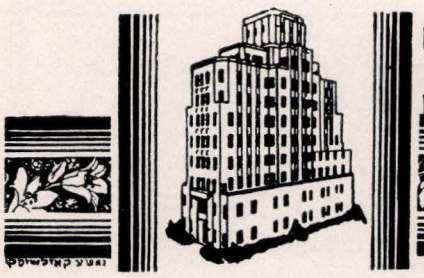
„מען האָט ביי מיר פון שטוב אַרויסגענומען די גאַנצע מעבל, כדי מיט דעם אויך צו פאַרפוצן פאַר דיר. איך האָב דאָס אַלעס געגעבן מיט פאַרגעניגן. צום סוף איז מען ווידער געקומען אין מיין הויז און מען האָט ביי מיר צוגענומען דעם אייניקן טיש מיט די שטולן. און אַזוי ווי איך בין מיט אַ גרויסער פאַמיליע, מוז איך איצט, צוזאַמען מיט גאַנצער פאַ־מיליע, זיצן אויף דער ערד ביים עסן".

דער קייסר האָט גוט באַטראַכט מיין זיידן און ער האָט צו אים געזאָגט: „זאָרג ניט, איך וועל באַלד געבן אַ באַפעל, אַז מען זאָל דיר צוריקגעבן דיין מעבל. אָבער פריער וויל איך דיך עפּעס פרעגן. זאָג מיר, אַז דו נעמסט אַ לייטער און שטעלסט דאָס אַוועק ביי דער וואַנט און ווען דו הויבסט־אָן אַרויפגיין, ווי אַזוי טוסטו? ווען דו שטעלסט דיין ערשטן פוס אויפן ערשטן טרעפּל וואו שטעלסטו דיין צווייטן פוס?"

מיין זיידע האָט גלייך פאַרשטאַנען וואָס דער קייסר מיינט מיט דעם — דאָס מיינט, וואָס קומט ער עפּעס מיט אַזאַ נאַריש־קייט צום קייסר? האָט דער זיידע געענטפערט, אַז דעם צווייטן פוס דאַרף ער שטעלן אויף דעם צווייטן טרעפּל און אַזוי ווייטער. „אָבער וואָס קען איך טאָן — האָט דער זיידע צוגעגעבן — אַז דאָס צווייטע און דריטע טרעפּל זיינען צעבראָכן? מוז איך דעריבער שטעלן אויף דעם צווייטן פוס אויף דעם ערשטן טרעפּל. דאָס מיינט, אַז אַלע זיינען כאַבאַרניקעס, מיט זיי האָב איך ניט וואָס צו רעדן. אַזוי אַרום בין איך געווען געצוואונגען צו קומען צו דיר".

דעם קייסר איז זייער געפעלן געוואָרן מיין זיידנס ענטפער. ער האָט אים געגעבן אַ קלאַפּ אין דער פלייצע און געזאָגט „מאַלאָדעץ". דער זיידע, אַ פרומער ייד מיט אַ שיינער ווייסער באָרד, איז געוואָרן איבעראַשט. ער האָט גענומען אַרויסגיין פון קייסר מיט מיליטעריש טריט. דאָס האָבן געזען די אַדיוטאַנטן פון קייסר. זיי האָבן באַטראַכט דעם זיידן און געציילט זיינע טריט. דערביי האָבן די אַדיוטאַנטן צוגעברומט „שאגאָם מאַרש".

פון דעמאָלט אָן, נאָכדעם ווי מען האָט זיך דאָס דערוואוסט, האָט מיין זיידע באַקומען דעם צונאָמען „מאַרש". און אַזוי אַרום בין איך אויך מאַרש׳ס אַן אייניקל. און אַט דאָס איז אויך אַ טייל צו דער געשיכטע פון דער ביאַליסטאָקער פאַרגאַנגנהייט.

אונזער אינסטיטוציע

וואָס מען טוט און וואָס מען פלאַנט

מעות חיטים

די יידישע טראַדיציע פאַר דעם פריי־לעכן יום טוב פּסח איז, צו געבן „מעות חיטים פאַר די נויטבאַדערפטיקע. ווי יעדן יאָר, האָבן מיר אַרויסגעשיקט בריוו, בעטנדיק אונדזערע מיטגלידער און פריינד מקיים צו זיין די מצוה. האָבן טאָקע גאָר אַ סך געענטפערט אויף אונדזער בקשה און אַ שיינע סומע איז אַריינגעקומען. מיר דאַנקען אַלע גוטהאַרציקע מענער און פרויען. עס איז אוממעגלעך אויסרעכענען אַלע מענטשן, וואָס האָבן אַליין געגעבן און אויך געזומען ביי זייערע באַקאַנטע פאַר דעם הייליקן צוועק. אויך אַרגאַניזאַ־ציעס האָבן זיך פיין אָפּגערופן. יישר כח צו אַלע. אויב איר האָט נאָך ניט דערפילט אייער פליכט, בעטן מיר, שיקט אַריין פאַר דעם מעות חיטים פאָנד.

„פאַמפלעט"

מיר האָבן אָפּגעדרוקט אַן אַלבום, אַ בוך מיט פאָטאָגראַפיעס פון אונדזער אינסטיטוציע. דאָס בוך וועט אין קורצן געשיקט ווערן צו אייך. האָפן מיר אַז איר וועט לייענען, זען און לערנען וועגן דער וואונדערבאַרער, ווערטפולער און נויטיקער אַרבעט, וואָס ווערט געטאָן אין אונדזער היים. עס האָט גענומען אַ לאַנגע צייט צו פאַרצובעריטן און דרוקן דעם פאַמ־פלעט, און מיר שטאָלצירן דערמיט. בעטן מיר אייך, שליסט זיך אָן אין אונדזערע רייען, ווערט אַקטיוו. צייגט דאָס אייערע שכנים און פריינד און באַאיינפלוסט זיי אויך צו ווערן מיטגלידער און אַזוי אַרום אונדז העלפן אָנגיין מיט אונדזער זייער וויכטיקער און הייליקער יידישער אַרבעט.

יערלעכע „דיום"

מיר זיינען צופרידן צו מעלדן, אַז אונד־זערע מיטגלידער דערפילן זייער חוב און שיקן אַריין דעם מיטגלידּ־אָפּצאָל. עס איז ווערט צו דערמאָנען, אַז אַ סך, פון וועלכע מ׳האָט אַ לאַנגע צייט נישט געהערט, האָבן זיך אָפּגערופן און זיך אויך אָנגעשלאָסן אַלס נייע מיטגלידער.

מיר אָפּעלירן צו אונדזערע טוער, אַז זיי זאָלן זען אַז זייערע קינדער און פריינט פון אומעטום, זאָלן זיך אָנשליסן און העלפן אין דער הייליקער אַרבעט. און די יעניקע, וועלכע האָבן נאָך נישט באַצאָלט, בעטן מיר: טוט עס איצט!

יערלעכער באָאַר

דער יערלעכער באָאַר, אָנגעפירט פון אונדזער ליידיס אָקזילערי, איז אָפּגע־האַלטן געוואָרן פון דעם 28טן נאָוועמבער ביזן 6טן דעצעמבער, 1970. דער ענער־גישער אומדערמידלעכער טשערמאַן, אַרטשי לין, מיט זיין קאָמיטע האָבן גע־אַרבעט אומדערמידלעך צוזאַמענצוברענ־גען די סחורה, אויסשטעלן און פאַרקויפן אַלץ. טאָקע צוליב דער שוועריקייט, איז דער באַאָר געווען אַ גרויסער דער־פאָלג. אַ גרויסן יישר כח צו דער גאַנצער קאָמיטע און צו די גוטע מענטשן, וואָס האָבן צוגעשטעלט די סחורה און צו די קונים.

פאַרבאַנד דעלעגאַציע

אַ דעלעגאַציע פון נ. י. קאָמיטעט פון „פאַרבאַנד" אין וועלכער עס זיינען געווען דר. ישראל מ. בידערמאַן, טשערמאַן, אַר־נאָלד סילבערשטיין, ווייס־טשערמאַן; דוד מאַגער, טרעזשורער; בנימין טעלער, סעקרעטאַר; און מאָריס זיגעל, מעמבער פון עקזעקוטיוו און אפּרים פאָגעל, אַסיס־טאַנט צו יעקב קאַצמאַן; האָבן באַזוכט אונדזער היים און זיי האָבן זיך נישט געקאָנט אָפּוואונדערן פון אַלץ וואָס עס איז אין דער היים. די ציכטיקייט, די צימערן, די באַדינונג, די שול, די קיך און עס־זאָל, דער שפּיטאָל מיט אַלע מאַדערנע איינ־ריכטונגען. זיי האָבן נישט געקאָנט גלויבן אַז די איינוואוינער האָבן אַזויפיל באַק־וועמלעכקייט. אַלץ האָט אויף זיי געמאַכט אַן אויסערגעווייניעכן איינדרוק.

23 יאָר מדינת ישראל

זונטאָג דעם 6טן דזשון וועלען מיר פייערן דעם 23טן יום העצמאות פון מדינת ישראל. מיר וועלען האָבן אַ גאַסט־רעדנער פון ישראל און אויך אַ קאָנצערט. ביי דער געלעגענהייט וועלען מיר אין כבוד פון אונדזער פרעזידענט און מרס. אילאַי טאַרלאָפסקי און טרע־זשורער מאָריס מייסין קויפן באָנדס פאַר ישראל.

אַלס אַ ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט דאַרפען מיר טוען אונדזער חוב לגבי ישראל וועט טאַקע דער דינער געווידמעט ווערען צו קויפען ישראל־באָנדס.

איינלאַדונגען וועלן געשיקט ווערן און מיר האָפען אַז אַלע וועלען קומען ערען די פאַרדינסטפולע כלל טוער. געדענקט דעם טאָג און צייט. 6טער דזשון 1 אַזייגער בייטאָג אין אונדזער אוידיטאָריום.

פּורים פייערונג

אַ זעהר איידרוקספולע פּורים פייערונג איז פאַרגעקומען זונטאָג דעם 7טן מאַרטש אין דעם אוידיטאָריום פון דער נייער בילדינג. אַ רייכער טראַדיציאָנעלער קאָנצערט איז געגעבן געוואָרן פון אונזער אייגענע טאַלאַנטירטע אַרטיסטן־זינגער יעטאַ אייזנער און חזן הערי פיינבערג. אין פראָגראַם האָבן אָנטייל גענומען דייוויד דזשיי. גאַלדבערג, טשערמאַן פון באָארד אָו דירעקטאָרן, מרס. עטל אינגבערג, איסאַק ריבאַלאָווסקי, הרב ווייסמאַן, לואיס סילווער און אַ בכבוד׳י־קער גאַסט פון מעקסיקאָ, דער באָקאָנטער שרייבער און כלל־טוער דוד זאַבלודאָווסקי. דער גאַסט האָט איבערגעגעבן אַ גרוס פון אונדזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין מעקסיקאָ.

ווי תמיד האָבן זיך אַלע ווארעם אָפּגערופען אויף דעם אָפּיל פון מר. ריבאַלאָווסקי און געשמאַקע המן׳טאַשען זענען סערווירט געוואָרן.

ווייס-פּרעז. ראָוז גאָלדבערג פּרעזענטירט פּלאַק צו אַננאַ אַדלער.

הילדאַ סלאָיער פּרעזענטירט פּלאַק צו רוט בלומבערג.

1טער יערלעכער דינער פון דער ליידיס אָקזילערי

דער ערשטער יערלעכער דינער פון אונדזער „ליידיס אָקזילערי" איז פּאַרגעקומען זונטאָג, דעם 1טן נאָוועמבער 1970. עס איז געווען זייער און זייער אַ גרויסער דערפאָלג פון יעדן שטאַנדפּונקט — גייסטיק, מאַראַליש, פינאַנציעל. ביי דער געלעגנהייט זיינען געווארט געווארן דריי לאַנגיאָריקע, איבערגעגעבענע, טיכטיקע שוועסטער: אַננא אַדלער, ווייס-פּרעז. פון ל. אַ. און דירעקטאָר פון „היים"; רוט בלומבערג, סאַשאַ קאָמיטע און דירעקטאָר; נעכע וואָגמאַן, ווייס-פּרעז. און דירעקטאָר. דער אוידיטאָריום איז געווען געפּאַקט מיט מיטגלידער, געסט און פאַמיליע. דער טשערמאַן איז געווען קאָנסולאָר דייוויד דזשיי. גאָלדבערג, טשערמאַן פון אונדזער דירעקטאָרן-ראַט. באַגריסונגען זיינען געהאַלטן געווארן פון בעלאַ סטאָוק, פּרעז. פון ל. א., עטל אינגבערג, עקזעקוטיוו דירעקטאָר, מאָריס מייסין, טרעזשורער און הרב עזריאל ג. ווייסמאַן. די ערן-געסט זיינען פּרעזענטירט געווארן מיט פּלאַקס פאַר זייערע לייסטונגען פאַר אונדזער היים און פאַר די איינוואוינער.

אונדזער טרייער דירעקטאָר ראָוז גאָלדבערג, האָט געגעבן דעם פּלאַק צו אַננא אדלער, לויבנדיק זי פאַר איר איבערגעגעבנקייט און פאַר אירע ביישטייערונגען און ווינטשט איר און איר ליבן מאַן געזונט און אריכת ימים, אַז זי זאָל אָנגיין מיט איר וואונדערבאַרער אַרבעט.

הילדאַ סלאָיער, אַרבעטזאַמע שוועסטער און דירעקטאָר, האָט פּרעזענטירט דעם פּלאַק צו דער פאַרדינסטפולער און איבערגעגעבענער שוועסטער רוט בלומבערג, וועלכע איז שוין אַ סך יאָרן פאַרבונדן מיט אונדזער היים און טוט אַלץ בשלמות, און וועט אויך ווייטער דאָס טאָן. בעלאַ סטאָוק און פּערל ווילענסקי (טאָכטער פון נעכע וואָגמאַן) האָבן איבערגעגעבן דעם פּלאַק צו נעכע וואָגמאַן און געלויבט זי פאַר דער געטרייער און ווערטפולער אַרבעט פאַר דער היים. פאַר די יערלעכע „לאָנטשעאָנס" ביי וועלכע באַדייטנדע סומעס פלעגן געשאַפן ווערן און ווינטשט זי זאָל אָנגיין מיט איר אַרבעט פאַר אַ סך אַ סך יאָרן.

אין נאָמען פון די פאַמיליעס האָבן געדעט: סעם אַדלער, אַ זון, אברהם שודראָף, אַ קאָזין פון רוט בלומבערג און סאַל ווילענסקי, אַ אייניקל פון נעכע וואָגמאַן. מר. איסאַק ריבאַלאָווסקי האָט באַגריסט און געמאַכט אַן אַפּיל און אַלע געסט און די משפּחות האָבן זיך זייער וואַרעם אַפּגערופן. מרס. לילין אייכלער (שוועסטער פון בעלא סטאָוק) האָט אונטערהאַלטן דעם עולם מיט הומאָריסטישע פּאַרלעזונגען און דעקלאַמאַציע. עס איז געווען אַ פייערונג, וואָס אַלע אָנווועזנדע וועלן לאַנג געדענקען.

103טער געבורטסטאָג

דעם 9טן סעפּטעמבער איז געפייערט געווארן דער 103טער געבורטסטאָג פון אונדזער איינוואוינערין, מרס. קייט פּרידמאַן, זאָל געזונט זיין. די רעזידענטן פונם 7טן פלאָר, דער סטעף פון אָפּיס און דעם „טעראַפי דעפּאַרטמענט" האָבן זיך פאַרזאַמלט אין אַ גרעסערן זאָל און אַלע צוזאַמען געווואונטשן אַ פריילעכן יום-טוב בשעת מרס. פרידמאַן האָט געטיילט פון דעם „געבורטסטאָג קעיק" (געבאַקן פון אונדזער מעמבער ש. פאָזנאַנסקי). אַ פאָרשטייער פון „סאָשל סעקיוריטי" אָפּיס האָט געבראַכט אַ באַגריסונג פון קאָמישאָנער ראָמערט באָל.

פּרעז. בעלאַ סטאָוקס און די טאָכטער פּערל ווילענסקי פּרעזענטירן פּלאַק צו נעכט וואַגמאַן

חנוכה־פּיירונג

די טראַדיציאָנעלע יערלעכע חנוכה פּייערונג איז פֿאַרגעקומען זונטאָג, דעם 20טן דעצעמבער, 1970, אין אוידיטאָריום פון אונדזער נייער בילדינג. דער זאַל איז געווען פול. דער טשערמאַן אין געווען אונדזער געגנראַל סעקרעטאַר, איסאַק ריבאַלאָווסקי, די פּראָגראַם איז געווען רייך און זייער איינדרוקספול. ווי עס פּירט זיך אַלע יאָר, האָבן די אָנווועזנדע געקויפט דעם כבוד פון אָנצינדן די ליכט אין די מנורות. חזן זונדל סאַפּאָזשניק, מיט דער באַגלייטונג פון כאָר אונטער דעם דירי־געגט בערנאַרד ריטש, אַ ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, האָט געבענטשט חנוכה ליכט און געזאָגט פֿאַסיקע תפילות. אונדזער אייגענער חזן הערי פיינבערג, ווייס־טשערמאַן פון באָארד, האָט מהנה געווען דעם עולם מיט געזאַנג און תפילה. מרס. ליליען אייכלער, אַקאָמפּאַנירט פון סעם ראָטפֿאַרב, האָט פֿאַרגעלייענט און דעקלאַמירט פֿאַסיקע פֿאַעמען. הרב עזריאל ג. ווייסמאַן האָט געריידט דעם באַדייט פונעם יום טוב חנוכה און וואָס מיר קאָנען פון דעם לערנען און אונדזער צייט. מרס. עטל אינגבערג האָט באַגריסט אין נאָמען פון די באַאַמטע.

ווי תמיד האָט אונדזער ענערגישער מר. ריבאַלאָווסקי געמאַכט אַן אַפּיל און דער פֿאַרזאַמלטער עולם האָט זיך זייער וואַרעם אָפּגערופֿן.

דער טשערמאַן פון דער נאָמיניישאָנס־קאָמיטע, מר. יוסף סלאָן, האָט רעקאָמענ־דירט אַז אַלע דירעקטאָרן זאָלן ווידער־דערוויילט ווערן פֿאַר יאָר 1971. דער פֿאַרשלאָג איז איינשטימיק אָנגענומען געוואָרן.

חנוכה קאָנצערט: חזן הערי פֿיינבערג און דער כאָר מיט דעם באַגלייטן דיריגענט בערנאַרד ריטש.

1טע מיטינג פון אונדזער ליידיש אָקזילערי

די דערעפענונגס מיטינג פון אונדזער זייער אַקטיווער „ליידיש אָקזילערי" איז פֿאַרגעקומען דעם 14טן סעפּטעמבער 1970. ב"י דער געלעגנהייט האָט מען געפּייערט דעם 90סטן געבורטסטאָג פון דער זייער אַרבעטזאַמער און איבערגעבענער שוועסטער, בעקי קאָרנוויין. אַ גרויסער עולם איז געווען פֿאַרזאַמלט אין אוידי־טאָריום, אויך מיטגלידער פון איר מש־פּחה, קינדער, א"יניקלעך און אור־א"יניק־לעך צו דער שמחה. מרס. בעלאַ סטאָוקס, פּרעז. פון דער ליידיס אָקזילערי האָט פּרעזענטירט אַ פּלאַק צו מרס. קאָרנוויין פֿאַר איר לאַנגיאָריקער פֿאַרדינסטפולער

בעקי קאָרנוויין

אַרבעט און געוואונטשן, אַז השי"ת זאָל איר געבן געזונט און זי זאָל אָנגיין מיט איר פרוכטבאַרער אַרבעט. אויך מרס. עטל אינגבערג, אונדזער עקזעקוטיוו די־רעקטאָר, און הרב וויסמאַן האָבן באַ־גריסט.

אונדזער ענערגישער געגנראַל סעקרע־טאַר, מר. איסאַק ריבאַלאָווסקי, האָט באַ־גריסט און געמאַכט אַן אַפּיל און אַלע אָנ־ווענדע און די מיטגלידער פון דער משפּחה האָבן זיך זייער וואַרעם אָפּגערופֿן.

חתונה־יובל

אונדזערע געטרייע איבערגעבענע דירעקטאָרן, מר. און מרס. דזשעק גיל־בערט, האָבן געפּייערט זייער 40טן חתונה־טאָג. ווינטשן מיר זיי אַ האַרציקן מזל טוב און געזונט און מיר אַלע צוזאַמען זאָלן פּייערן זייער 50טן יובל. זיי זיינען שוועסטער און שוואָגער פון אונדזער ווייס־טשערמאַן, חזן הערי פיינבערג.

דוד זאַבלודאָווסקי פון מעקסיקע פייערלעך אויפגענומען אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק

דער ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשן האָט אינגעלאַדן אונדזער חשובן לאַנדסמאַן דוד זאַבלוד־דאָווסקי פון מעקסיקע, אַז ער זאָל קומען אין אונדזער צענטער צו דער גרויסער יערלעכער פורים־פייערונג און כדי אים מקבל פנים צו זיין צום דערשיינען פון זיין נייעם בוך זכרונות וועגן דער אַמאָלי־קער יידישער ביאַליסטאָק „פאַרגאַנגענע יאָרן".

ביי דער גרויסער פייערונג מיטן אַנטייל פון עטלעכע הונדערט לאַנדסלייט, וואָס איז פאָרגעקומען אין אונדזער צענטער

דוד זאַבלודאָווסקי

זונטיק, דעם 7טן מערץ, איז דער ליבער גאַסט און לאַנדסמאַן פון מעקסיקע באַגריסט געוואָרן פון איסאַק ריבאַלאָווסקי, געגנעראַל סעקרעטאַר פון צענטער. לואיס סילווער, קולטור טשערמאַן פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט, האָט גע־געבען אַן אינטערעסאַנטע אָפּשאַצונג וועגן זאַבלודאָווסקיס בוך „פאַרגאַנגענע יאָרן". דער חשובער גאַסט און מחבר פון דעם וויכטיקען בוך, האָט פאַר דעם עולם פאַר־געלייענט קאַפּיטלעך פון זיין נייעם בוך.

פאַרן פאַרלאָזן ניו יאָרק אויף זיין וועג צוריק אַהיים קיין מעקסיקע, איז דוד זאַבלודאָווסקי אויפגענומען געוואָרען אויף ביי אַ פייערלעכן לאָנטשאָן פון דער „באָארד אָוו דירעקטאָרס" פון אונדזער צענטער. ביים אָנקומען קיין ניו יאָרק האָט פריינט זאַבלודאָווסקי מיט זיך געבראַכט אַ צאָל פון זיינע ביכער אַז מען זאָל דאָס דאָ פאַרקויפען צו די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און דער אינקונפט זאָל זיין פאַר דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשן.

פּסח־סדרים

די פּסח מדרים ווערן געפֿראָוועט אין אונדזער היים אויף אַן אמת'ן טראַדיציאָ־נעלן שטייגער. די איינוואוינער פאַרזאַמ־לען זיך אין דעם פּראַכטפול־דעקאָרירטן עס־זאַל ביי שיין געדעקטע טישן אויף ווועלכע עס געפינט זיך מכל טוב. אי״נער פירט אָן מיט זאָגן די הגדה, און דערנאָך סערווירט מען געשמאַקע מאכלים. מ׳פירט זיך פונקט ווי אין די יונגע יאָרן אין דער אייגענער היים. אַלע זיינען מלכים און מלכות, מאָכן די ברכה „שהחיינו", דאַנקן די פירער פון דער היים און אַלע גוטע מענטשן וועלכע העלפן מיט שטיצע און מען ווינטשט אַ פריילעכן יום־טוב, דער־לעבן נעקסט יאָר און עס זאָל זיין שלום אויף דער וועלט.

טעאַטער בענעפיטס

אונדזער יערלעכער טעאַטער בענעפיט איז געווען, אויך דעם לעצטן מאָל, אַ גרויסער דערפאָלג. די מיטגלידער און פריינד האָבן זונטאָג, דעם 25טן אָקטאָבער, 1970, געשטראָמט צום „בעלאַסקאָ טעא־טער", אויף 44טער גאַס, און הנאה געהאַט פון דער פאַרשטעלונג „לייכט לעבעדיק און אידיש", געשפּילט פון בען באַנוס מיט זיין קאָמפּאַניי. מיר האָבן געהאַט צוויי פאַרשטעלונגען, 2 בייטאָג און 5.30 פאַר־נאָכט.

אונדזער אומדערמידלעכער געגנעראַל־סעקרעטאַר, איסאַק ריבאַלאָווסקי, האָט געמאַכט דעם אָפּיל מיט דער מיטהילף פון עקזעקוטיוו־דירעקטאָר, עטל אינג־בערג און וויס־טשערמאַן פון בראָד, רעוו. הערי פיינבערג. אַ באַדייטנדע סומע איז אַרייַנגעבראַכט געוואָרן. ביי דער אונטער־נעמונג זיינען באַגריסט געוואָרן אַ צאָל געסט פון שטעט אויסער נ. י. מיר ווילן דאַנקען אַלע מיטגלידער און פריינד פאַר זייער בייטראָג צום דערפאָלג.

„אָפּשייד צום זומער"

דעם 22טן סעפּטעמבער, אונטער דער אויפזיכט פון „טעראַפּי דעפּאַרטמענט" איז פאָרגעקומען אַ „גאַרדן פּאַרטי" אין אונזער וואונדער־שיינעם פּאַרק. אַלע איינוואוינער זיינען אַרונטערגעבראַכט געוואָרן און מ׳האָט סערווירט פון אַלעם גוטן „פּראַנק־פורטערס" „האַמבורגערס" א. א. צוגע־גרייט פון מרס. סקאַרקא און מר. פּנחס וואורצבערגער אונדזער „שעף". וואָלונ־טירן פון „עדיוקיישאַנאַל אַליאַנס" האָבן געהאַלפן סערווירן. באַגריסונגען זיינען געהאַלטן געוואָרן פון מרס. אינגבערג, מר. ריבאַל, הרב וויסמאַן און אַ גאַסט דר. ה. ראָגאָף.

געבורטסטאָג פייערונג

אונדזער איבערגעבענער, לאַנגיאָרי־קער דירעקטאָר, טשאַרלס בערגער, האָט ביים מיטינג פון באָארד אָוו דירעקטאָרן געפּייערט זיין 87טן געבורטסטאָג און בייי־געשטייערט $87.00. פאַרגעסט נישט, נעקסטן יאָר $88.00.

עס איז אונדזער מנהג צו פייערן דעם געבורטסטאָג פון אונדזערע יונגע מיט־גלידער, זאָלן געזונט זיין. ביי דעם יער־לעכן חנוכה צוזאַמענקונפט האָבן מיר גע־פייערט דעם 81טן געבורטסטאָג פון אונד־זער מיטגליד מר. מאָריס שוואָרץ. דער בעל שמחה האָט ביי דער גלעגנהייט מנדב געווען $81.00. מיר קוקן שוין אויס פאַר $82.00.

גמילות חסד

זייענדיק אַ „היים מיט אַ הארץ" האָבן מיר געעפנט אונדזערע טירן צו דער חברה „נחלת צבי", וועלן זייער שול אויף דער איסט 4טער גאַס איז דורך וואַנדאַלן אָפּ־געברענט געוואָרן. זיי האָבן געהאַט זייערע מיטינגען ביי אונדז אין פאַרלויף פון עט־לעכע חדשים, ביז זיי האָבן געפונען אַן אי״גן אָרט.

חנוכה פייערונג פאַר די איינוואוינער

אַ באַזונדערע חנוכה פייערונג איז אַראַנזשירט געוואָרן ווי אַלע יאָרן פאַר די איינוואוינער אין אויידיטאָריום מיטוואָך דעם 30טן דעצעמבער, 1970, 3 נאָכ־מיטאָג. די טישן זיינען געווען ריין צו־געדעקט, אַ דאַנק מרס. סקאַרקאָ און מרס. אינגבערג, וועלכע האָבן אגב געטיילט זייערע פּערזענלעכע מתנות צו יעדער פרוי און מאַן. פּאַסיקע פּראַגראַם דורכגעפירט.

אינסטאַלייישאַן

ביים לעצטן מעמבערשיפ מיטינג איז פאַר־געשלאָגן געוואָרן אַז אַלע ביז־איצטיקע מיט־גלידער פון באָארד אָוו דירעקטאָרן זאָלן ווידער־דערוויילט ווערן פאַר 1971. דער פאַרשלאָג איז איינשטימיג אָנגענומען געוואָרן. אַזוי ווי אַ סך זיי־נען אָוועקגעפאָרן איז באַשלאָסן געוואָרן צו מאַכן די אינסטאַלייישאַן זונטאָג דעם 23טן מאַי 1971, בעטן מיר, געדענקט די דאַטע און קומט זיך באַטייליקן אין דער וויכטיקער אונטערנעמונג.

שנוחות ביי לאַנדסלייט

בר מצוה

אונדזערע געטרייע מיטגלידער, מר. און מרס. מאַרווין פלאגג, האָבן געפֿיִרט די בר מצוה פון זייער גראַנדסאָנעם זון, מיכאל. מיר ווינטשן זיי אַ סך גליק און

מיכאל פלאגג

נחת. מזל טוב צו זיידע־באָבע סאָלאָמאָן און רעי סידערמאַן, סעקרעטאַרין פון דער ליידיש אָקזילערי און לאַנגיאָריקע וויכ־טיקע טוערין אין אונדזער הימ. זאָלן זיי טאַנצן ביי דער חתונה פון איצטיקן בר־מצוה בחור.

חתונה

דעם 20טן דעצעמבער, 1970, איז די יונגע שאַראָן, די שיינע טאָכטער פון אונדזערע גוטע מיטגלידער מר. און מרס. אַלעקס וואַגמאַן, און אייניקל פון נעכט וואַגמאַן, אונדזער דירעקטאָר און וויס־פֿרעזידענט פון דער ליידיס אָקזילערי, געגאַנגען צו דער חופּה מיט איר באַ־שערטן, מאָרי זאַרין. ווינטשן מיר חתן כלה און מחותנים, ווי אויך אַלע אין דער משפּחה, אַ האַרציקן מזל טוב און פיל גליק.

אייניקל

מזל טוב צו מרס. סילוויאַ קאַהן־אָסטראָוו, סעקרעטאַרין אין אונדזער אָפּיס, צום געבורט פון אַן אייניקל. די טאַטע־מאַמע זיינען חיים און הינדע שרה קאהן. זאָלן זיי אים מגדל זיין לתורה, לחופּה ולמעשים טובים.

אור־אייניקל

אונדזער ווייס־פֿרעזידענט מר. און מרס. דוד זאַקים פון פּעטערסאָן, נ. דזש. זיינען בשעה טובה ומוצלחת געווארן על־טער זיידע־באָבע. ווינטשן מיר זיי אַ האַר־ציקן מזל טוב. זאָלן זיי געזונטערהייט דערלעבן די חתונה און עס זאָל ביי זיי זיין נאָר שמחות.

מזל טוב

מזל טוב צו דבורה און צבי יאָסעם, וועלכע האָבן אין אַ גוטער שעה געפירט צו דער חופּה זייער באַליבטע טאָכטער מרים מיט איר באַשערטן חיים שיצער. די חתונה איז פאָרגעקומען אין ירושלים

מרים און חיים שיצער

דעם 29טן נאָוועמבער 1970. די כלה שטודירט אין העברעאישן אוניווערסיטעט און אַרבעט אין דער „כנסת".

דבורה און צבי יאָסעם זיינען דורכ־געגאַנגען דעם היטלער־גיהנום און דאַן זיך באַזעצט אין ניו יאָרק. ווינטשן מיר זיי אַ סך נחת און גליק.

בר מצוה

אונדזערע לאַנדסלייט און גוטע פריינד, שרה און וואָלף באַביטש פון פּאַריז, פראַנקרייך, האָבן אונדז געלאַדן צו זייער ליבן אייניקל ליאָנעל בר מצוה. ווינטשן מיר זיי אַ האַרציקן מזל טוב און אַ סך נחת. זיי זאָלן אָנגיין מיט זייער גוטער אַרבעט פאַר די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פאַר ישראל.

מזל טוב

מיר ווינטשען אַ האַרציגען מזל טוב צו הענרי און עסטעל דאָברימאַן צו דער בר מצוה פון זייער זוהן סטיוועון וועלכער איז פאָרגעקומען דעם 10טן יאַנואַר 1971 אין שיקאַגאָ. זאָלן זיי האָבן אַ סך נחת.

סטיוועון דאָברימאַן

אויך אַ מזל טוב צום אָנקעל און טאַנטע פון בר מצוה באָי, אונדזער זעהר איבער־געגעבענע מיטגלידער יוסף און נעשקאַ דאָברימאַן.

אויך דער „קלוב ביאַליסטאָקער פריינד" שיקט אַ מזל טוב צו דער גאַנצער משפּחה.

אייניקל

אונדזערע געטרייע מיטגלידער און כלל טוער, מר. און מרס. בען טראָש, דער סעקרעטאַר פון דער „ביאַליסטאָקער סאָס־יעטי" אין מילוואָקי, וויסקאָנסין, זיי־נען געווארן זיידע־באָבע צום צוויטן מאָל. מיר ווינטשן זיי מזל טוב און אַ סך נחת. זאָלן זיי געבענטשט ווערן מיט געזונט און אָנגיין מיט זייער פרוכטבאַרער אַר־בעט פאַר אונדזער היים און אַנדערע וויכטיקע צוועקן.

בן שבעים

אונדזער גוטער פריינד און מיטגליד, דר. קלמן דייוויס, וועלכער וואוינט אין קאַליפֿאָרניע, איז געווארן אַ בן שבעים. שליסן מיר זיך מיט אַלע גוטע פריינד און וויינטשן אים, אַז ער זאָל גיין מחיל אל חיל און צוזאַמען פייערן שנות גבורה. דר. דייוויס איז אַ זון פון אונדזער לאַנגיאָריקן געווועזענעם טרעזשורער, לואיס דייוויס ע"ה.

נויט אונזערע ביאַליסטאָקער איבער דער וועלט

חנוכה פייערונג און צוזאַמענטרעף לכבוד הרב מרדכי קירשבלום אין דוד סאָהן אוידיטאָריום, אין תל־אָביב

אונדזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין מדינת ישראל האָבן דורכגעפירט אַ חנוכה אָונט אין דעם נייעם אוידיטאָריום אויפן נאָמען פון דוד סאָהן ז״ל, אין דער גימנאַזיע אין תל־אָביב, וואָס האָט אַדאָפּטירט אונדזער אַלעמענס פאַרשניטענער היים — שטאָט ביאַליסטאָק, וואָס ווערט געשטיצט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק. די חנוכה פייערונג איז גלייכצייטיק אויך געווען לכבוד אונדזער באַרימטן לאַנדסמאַן, הרב מרדכי קירשבלום, וועלכער האָט לעצטנס געפייערט זיין 60־טן געבורטסטאָג.

ווי באַוואוסט, האָט הרב קירשבלום אַלע יאָרן געוואוינט אין ניו יאָרק וואו ער איז געווען אַקטיוו פאַר ארץ־ישראל און מדינת ישראל. ער איז איינער פון די פירנדע פֿערזענלעכקייטן פון דער „מזרחי״ און איז אַ מיטגליד פון דער יידישער אַגענטור אין ירושלים. מיט אַ קורצער צייט צוריק האָט הרב מרדכי

באַנקעט לכבוד הרב מרדכי קירשבלום אין תל אָביב. רעכטס צו לינקס: מר. נצר, דירעקטאָר פון דער שולע; מר. קרב, גרינדער פון העברע־אישער גימנאַזיע אין ביאַליסטאָק; מר. גדליה פיינסאָד פון אַרגענטינע; זלמן ירושלמי; הרב מרדכי קירשבלום; מר. הדס פון מזרחי און מר. שלמה גאַרבער.

קירשבלום זיך באַזעצט אין ישראל, וואו ער פאַרנעמט איצט דעם הויכן אַמט אַלס אָנפירער פון עליה־דעפּאַרטמענט פון דער יידישער אַגענטור, ביים אויפנעמען און איינאַרדנען ניי געקומענע עולים קיין ישראל. מיר זיינען שטענדיק געווען און זיינען וויייטער שטאָלץ מיט אונדזער לאַנדסמאַן הרב קירשבלום, וועלכער איז אויך שטענדיק און אומעטום נאָענט צו אונדזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. ביי דער אויבנדערמאַנטער דאָפּלטער פייערונג, אין דער דוד סאָהן אוידיטאָריום אין תל־אָביב, האָט זיך אויך באַטייליקט דער ליבער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן הערר קרב (פורמאַן), וועלכער איז געווען דער גרינדער פון דער העברעאישער גימנאַזיע אין ביאַליסטאָק, אין יאָר 1939, ביים אָנהויב פון דער מלחמה, האָט ער געגרינדעט די גימנאַזיע אין ראשון־לציון, אין אָנדענק פון דער גימנאַזיע אין ביאַליסטאָק.

באַרימטער קינסטלער און ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן ישראל בעקער, באַקומט הויכן פּרייז אין דער יידישע מדינה

ישראל בעקער, איינער פון אונדזערע פּראָמינענטע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, וועלכע האָט אין די נאָך מלחמה יאָרן אויפגעבויט זיין היים אין מדינת ישראל, און וועלכער איז אַ באַרימטער בינע־קינסטלער, אין העברעאישן און יידישן טעאַטער, ווי אויך אַלס רעזשיסער, האָט באַקומען די „מילוא״־פּרעמיע, אַלס שוישפּילער פון דער „הבימה״ אין ישראל, פאַרן יאָר 1970.

די קאָמיסיע האָט איינשטימיק באַשלאָסן צו דערטיילן די דערמאָנטע פּרעמיע דעם שוישפּילער, רעזשיסער און מיטגליד פון „הבימה״־טעאַטער, ישראל בעקער, פאַר זיין ראָל אַלס ראש הקהל אין דער פאָרשטעלונג פון אליעזר וויזל „יהודי הדממה״.

אין דעם באַשלוס פון דער זשורי־קאָמיסיע זאָגט זיך:

„אין דער ראָל פון ראש הקהל האָט ישראל בעקער באַוויזן זיין איבערצייגונגס־קראָפט און פאַכלעכע קענטעניש, דעם איינ־

ישראל בעקער

געהאַלטענעם פאַטאָס, אינערלעכע אויפריכטיקייט און זיינע גרויסע שוישפּילערישע מעגליכקייטן.

„דערטיילנדיק דעם פּרייז פאַר ישראל בעקער — ווערט וויייטער געזאָגט אין דאָזיקן באַשלוס — ווילן מיר ביי דער געלעגנהייט דערמאָנען נאָך דריי ראָלן, וואָס ישראל בעקער האָט לעצטנס אויסגעפירט: אין דער פאָרשטעלונג פון בערטאָלד ברעכט „ארטורו אואי״ (אין דער ראָל פונעם אָקטיאָר) זיין האָרציק שפּילן אין „אמלי״ פון דזשאָרדזש פרעדאָ (אין דער ראָל פון פוטע) ווי אויך די אויסגעצייכנטע רעאַליזאַציע אין „וואַלפונע״ פון בען דזשאָנסאָן אין דער ראָל פון קורבינא״.

די זשורי־קאָמיסיע האָט פעסטגעשטעלט, אַז די פּערזענ־לעכקייט פון ישראל בעקער אַלס טעאַטער־מענטש, איז פון ברייטן פאָרנעם און דאָס, וואָס מיר האָבן געזאָגט וועגן זיינע פּעאיקייטן אַלס בינע־מענטש. „מיר זיינען זיכער, אַז ישראל בעקער איז דערווייל געקומען צו אין סטאַציע אויף זיין קינסט־לעריש וועג און ער האָט נאָך פאַר זיך אַ סך סטאַציעס און גרויסע דערגרייכונגען. דער כבוד, וואָס ווערט דערטיילט פאַר ישראל בעקער איז אויך דער כבוד פון ישראלדיקן טעאַטער״.

יעקב טאָביאַש — דער „מלאך הגואל פון דעם ביאַליסטאָקער יידישן קינד" — געשטאָרבן אין מדינת ישראל

פון **אברהם שייקעוויטש** (תל־אָביב)

מיט גרויס צער האָבן מיר דאָ אַלע, אין מדינת ישראל, אויפגענומען די נייעס וועגן טויט פון יעקב טאָביאַש ז״ל, וועלכער איז געשטאָרבן אין צפת, די שטאָט וואָס איז באַקאַנט אַלס די מקובלים־שטאָט. ער איז געווען דער רעטער פון קנאַפּע 100 יידישע קינדער פון ביאַליסטאָק, ביים אָנהויב פון דער צווייטער וועלט־מלחמה וועז די ליבע קינדערלעך זיינען געבליבן פולשטענדיק אויף הפקר.

אָנגעהויבן האָט זיך דאָס אין אַ זומער־קאָלאָניע אין דרוסקענ̈יק, וואו די קינדער זיינען געווען אויף וואַקאַציע. ביים אויסברוך פון דער מלחמה האָבן די קינדער שוין ניט געקענט גרייכן זייערע היימען אין ביאַליסטאָק. זיי זיינען געבליבן אויף דער באַן־סטאַנציע אין דרוסקענ̈יק פאַרלאָזן פון זייערע אויפ־זיכטער. דעמאָלט טאָקע האָט יעקב טאָביאַש ז״ל זיך פאַראינטע־רעסירט מיטן גורל פון די יידישע הפקר־קינדער. וועז ער האָט

יעקב טאָביאַש

געזען, אַז ער קען שוין ניט צוריקפאָרן מיט די קינדער קיין ביאַליסטאָק צוליב דער באַמבאַרדירונג פון היטלעריסטישע ערשאָפלאַנען, האָט ער געפירט די פאַרלאָזענע יידישע קינדער צו דער סאָוועטישער גרענעץ. און ער איז מיט זיי געווען גאַנצע פינף יאָר אין סאָוועט־רוסלאַנד וואו ער האָט זיי אָפּגעהיט ווי אַן אויג אין קאָפּ.

געווען איז דאָס אין אַ ווייטער קינדער־היים וואו עס האָבן זיך געפונען אויך קינדער פון אַנדערע נאַציאָנאַליטעטן און וואו טאָביאש איז געווען באַשעפטיקט, ערגעץ־וואו ביי די אוראַלער בערג. עס איז שווער זיך פאָרצושטעלן וויפל דער ליבהאָרציקער יעקב טאָביאש האָט זיך אָנגעליטן אין משך פון דער גאַנצער צייט, כדי אָפּצוהיטן די קאַפּע הונדערט יידישע קינדער פון ביאַליסטאָק, און אויך ביי זיי ניט לאָזן פאַרגעסן זייער שטאָם.

נאָך דער מלחמה, אין יאָר 1945, האָט טאָביאש צוריק־געבראַכט די קינדער פון סאָוועט־רוסלאַנד קיין פוילן. דאָרט האָבן די קינדער אָבער שוין ניט געפונען זייערע עלטערן אָדער קרובים. האָט טאָביאש געבראַכט די קינדערלעך קיין פראַנקרייך און פון דאָרט שפּעטער קיין ארץ־ישראל. איצט זיינען די זעלבע קינדער אין דער אידישער מדינה שוין טאַטע־מאַמע פון אייגענע קינדער. אייניקע פון זיי זיינען שוין אויך געפאָלן קרבנות אין קאַמף פאַר ישראלס אומאָפּהענגיקייט, און אַנדערע האָבן זיך שוין אויך באַטייליקט אין דער היסטאָרישער און זיגרייכער „זעקס טאָגיקער מלחמה".

יעקב טאָביאש ז״ל, וועלכער איז געווען אַ באַקאַנטער דערציער און לערער, האָט אויך אין פאַרלויף פון אַ קורצער צייט געוואוינט אין ניו יאָרק. אים האָט אָבער געצויגן צו די קינדער, ער האָט פאַרלאָזן ניו יאָרק און געקומען קיין ישראל וואו ער האָט אויפגעבויט זיין נייע היים. דאָ האָט ער געוואוינט אין דער אַלטער שטאָט צפת וואו ער איז געווען פאַרוואַלטער פון אַ תיכון (גימנאַזיע). ער האָט אויך שפּעטער, אויפן פאַרלאַנג פון דוד סאָהן ז״ל, אָנגעשריבן זיינע זכרונות וועגן דער רעטונגס־אַקציע פון די ביאַליסטאָקער קינדער.

אַליין האָט יעקב טאָביאש געשטאַמט פון דער ביאַליסטאָקער אומגעגנט, פון לאָמזשע. דאָרט איז ער צווישן די צוויי וועלט־מלחמות געווען אַ פאַרטרעטער אין דער יידישער קהילה פאַר־וואַלטונג און אויך אַן אויסגעוויילטער ראַטמאַן אין שטאָט־ראַט. ביי די נאַציס זיינען אומגעבראַכט געוואָרן זיינע פרוי און דריי טעכטער, ווי אויך פיל אַנדערע פון זיינע נאָענטע. ער האָט דעריבער די קינדער, וועלכע ער האָט געראַטעוועט פון אומקום ביי די נאַציס זיינען אומגעבראַכט געוואָרן זיין פרוי און דריי מדינת ישראל, פלעגט ער זיך באַטייליקן אין די שמחות פון די דאָזיקע קינדער ווי אַן אמתער פאָטער, און זייערע קינדער האָט ער באַטראַכט ווי זיינע אייניקלעך. ער פלעגט שטענדיק זיך בארימען, אַז „איך בין זייער רייך, איך פאַרמאָג אפשר הונדערט אייניקלעך".

צווישן „זיינע" קינדער זיינען איצט פאַראַן אַ גרעסערע צאָל, וועלכע פאַרנעמען אויך וויכטיקע פאָזיציעס אין דער רעגירונג און אַדמיניסטראַציע פון מדינת ישראל. געוויסע פון זיי זיינען אויך פירער פון דער יידישער מדינה. יעקב טאָביאש ז״ל איז דאָ שטענדיק אויך געווען נאָענט צו די ביאַליסטאָקער. ער פלעגט קומען צו די אונטערנעמונגען און זיך באַטייליקן ווי אַן אייגענער. גרויס פרייד האָט אים אויך פאַרשאַפט וועז מען האָט דאָ איינגעאָרדנט אַ ספּעציעלן באַנקעט צום 25טן יאָרטאָג פון זיין רעטונגס־אַרבעט, אַלס דער „מלאך הגואל פון די ביאַליס־טאָקער יידישע קינדער". אין יאָר 1947 איז טאָביאש אויך געווען דער גאַסט פון דעם יערלעכן באַנקעט ביי די ביאַליס־טאָקער אין מאָנטרעאָל, קאַנאַדע.

דער פאַרשטאָרבענער יעקב טאָביאש ז״ל האָט אין צפת געלאָזן אין טרויער זיין פרוי, די לערערין אסתר. און אַזוי איז אַוועק אין דער אייביקייט אַ לעגענדאַרער מענטש, וועלכער האָט פיל געטאָן פאַר זיין פאָלק און בפרט פאַר די ביאַליסטאָקער.

כבוד זיין ליכטיקן אָנדענק!

הערי לייכטמאַן, טשערמאַן פון מאַנהעטטען „ישראל באָנד דיוויזיע" (לינקס) פרעזענטירט אַ פּלאַק צו אונזער הרב עזריאל ג. ווייסמאַן פאַר זיינע לייסטונגען לטובת ישראל באָנדס. די פרעזענטאַציע איז פאַרגעקומען אין טאָון-האָלל.

מישאַ מאָדריקאַמען (משה בן־דוד)

מיט גרויס צער ברענגען מיר אויך די טרויעריקע נייעס, אַז אין תל־אָביב איז געשטאָרבן, אין עלטער פון 72 יאָר, דער חשובער ביאַליסטאָקער לאָנדסמאַן משה בן־דוד, דער זון פון יצחק דוד מאָדריקאַמען, וועלכער איז באַקאַנט געווען אַמאָל אין ביאַליסטאָק אַלס גרויסער למדן און נגיד. די משפּחה האָט געשטאַמט פון זעמבראָוע און שפּעטער זיך באַזעצט אין ביאַליסטאָק.

משה בן־דוד (מישאַ מאָדריקאַמען) האָט שטודירט אין פאַרשידענע אוניווערסיטעטן אין אייראָפּע. ער איז געווען אַן אינטעליגענטער מענטש און אַ נאַציאָנאַלער ייד. זיין שטרעבונג איז שטענדיק געווען צו פאַרבינדן זיין לעבן מיט ארץ־ישראל, און אין יאָר 1933 האָט ער טאַקע פאַרווירקלעכט זיין שטרעבונג. פון אָנהויב האָט ער דאָ פאַבריצירט טעקסטיל און טריקאָטאַזש און שפּעטער האָט ער מיטגעאַרבעט, אַלס אַ סטאַטיסטיקער און בוכהאַלטער אין דער היגער קאָאָפּעראַטיווער באַוועגונג. ער האָט זיך שטענדיק אויסגעצייכנט מיט זיינע גוטע מעלות און ער איז געווען זייער באַקאַנט און באַליבט אין דער ישראל געזעלשאַפט.

משה בן־דוד האָט איבערגעלאָזט אין טרויער זיין פרוי, טאָניאַ, זיין זון דוד בן־דוד, אַ געווען העלד פון דער פּלמ״ח און אַ רעזערוו־מאָיאָר אין צה״ל, זיין ברודער אברהם מאָדריקאַמען, זיין שוועסטער און שוואָגער, ראיע און איר מאַן אריה לייב פאַיאַנס, מיטגליד פון דער ישראל־אַקאַדעמיע.

כבוד זיין אָנדענק!

ביי אונדזערע לאַנדסלייט אין בראַזיל

פון מאיר גלאַסמאַן
(ריאָ דע זשאַניערא)

אונדזער ליבער לאַנדסמאַן מאיר גלאַסמאַן, איז זייער אַקטיוו אין דעם יידיש־קולטורעלן און געזעלשאַפטלעכן לעבן אין בראַזיל. מיר ברענגען דאָ אַ קורצער קאָרעספּאָנדענץ פון אים, וואָס איז אַ לעבעדיקער גרוס פון די ביאַליסטאָקער אין יענער ווייטער מדינה.
— די רעדאַקציע.

איך שרייב צו אייך אַ פּאָר ווערטער פון דער ווייטער בראַזיל, צו אייך ליבע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין אַמעריקע דורך דער פאַרמיטלונג פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע". ערשט־טענס, אַ גרוס אייך פון פּעני און דוד קרעמער, דאָס הייסט פון מיין שוועסטער און שוואָגער.

דאָ, איז ריאָ דע זשאַנעירא, זיינען מיר ביאַליסטאָקער אַ זייער קלייניע גרופּע. מיר זיינען אינגאַנצן פינף, זעקס משפּחות אָבער דאָך אינטערעסירן מיר זיך מיט אַלע, וואָס עס קומט פאָר ביי אונזערע ליבע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין דער גאַנצער וועלט.

אין דעם לעצטן נומער „ביאַליסטאָקער שטימע", וואָס איר האָט געשיקט צו מיין שוואָגער און שוועסטער פּעני (דוד קרעמער איז זייער טעטיק אין דער פּועלי ציון), האָב איך געלייענט אַ מעלדונג אַז אונדזער בן־עיר, דוד זאַבלודאָווסקי פון מעקסיקע, האָט אַרויסגעגעבן אַ בוך זכרונות וועגן ביאַליסטאָק. איך בעט אייך, זייט אַזוי גוט, און באַזאָרגט מיר דאָס דאָזיקע בוך.

ווייטער איז ביי אונדז ניטאָ קיין שום ספּעציעלעס. ווי איר ווייסט, איז מיין שוועסטער, פּעני, אַ העברעאישע לערערין. מיט אַ קורצער צייט צוריק איז זי אָפּגעפאָרן מיט אַ גרופּע שילער נאָך מדינת ישראל, שוין צום 8טן מאָל. זי וועט דאָרט פאָר־ברענגען מיט די קינדער ביי צווי חדשים. מיין שוועסטערס יינגערע טאָכטער שטודירט אין דעם אוניווערסיטעט אין ירושלים. מיין ברודער, טוביה, אַרבעט אין דער זייער פיינער אינסטיטוציע מושב זקנים. אויך איך אַרבעט געזעלשאַפטלעך. איך האָב לעצטנס צוגעגרייט און געהאַלטן אַ זייער פיינעם רעפעראַט א.ד.ט, „ש. אַנסקי — 50 יאָר נאָך זיין טויט". איך האָב אויך געראַדט וועגן דעם ווי אַזוי די ווילנער טרופּע האָט אויפגעפירט אויף דער ביינע ש. אַנסקי׳ס „דער דיבוק" (צווישן צווי וועלטן). דעם רעפעראַט האָב איך געהאַלטן צווי מאָל אין ריאָ דע זשאַנעירא און איינמאָל אין סאַן פּאָולאָ.

אין דעם זעלבן רעפעראַט האָב איך אויך דורכגעפלאָכטן מיינע זכרונות וועגן דעם, וועס ש. אַנסקי איז געווען אויף אַ באַזוך אין ביאַליסטאָק, אין יאָר 1918. און אָט אַזוי גייט ביי אונדז די צייט, מיט פאַרשידענע געזעלשאַפטלעכע און קולטורעלע אַרבעטן, און מיט זכרונות וועגן אונדזער אַלעמענס אַלטע ליבע היים, די יידישע ביאַליסטאָק, וואָס איז אַזוי גרויזאַם פאַרניכטעט געוואָרן פון די נאַצישע רוצחים.

בעסטע וואונטשן פון אייערע גוטע פריינט און לאַנדסלייט פּעני און דוד קרעמער, און מיר און אַדאַלפּאָ גלאַסמאַן.

ביי אונדזערע לאנדסלייט אין ארגענטינע

פון בן-ציון ברוקער (בוענאס-איירעס)

ביאליסטאקער האבן דערעפנט זייער כאזאנאוויטש ביבליאטעק

א גרויסער עולם פון ביאליסטאקער לאנדסלייט און פון דער אומגעגנט, ווי אויך פארטרעטער פון פארשידענע יידישע ארגאניזאציעס אין בוענאס איירעס, האבן זיך פארזאמלט אויף זשאן זשארעס 622, וואו עס איז פארגעקומען די דערעפענונג פון א ביבליאטעק אויפן נאמען פון דר. יוסף כאזאנאוויטש ז"ל. די פייערונג איז דורכגעפירט געווארן אין פארבינדונג מיטן 40טן יובילעי זינט דער גרינדונג פון דעם פארבאנד פון די ביאליסטאקער ביי אונדז. די שטימונג פון דער פייערונג איז געווען א זייער אינדרוקספולע און האט געהאט א גרויסן אפּקלאנג אין די יידישע קרייזן.

גרויסע יובל-אקאדעמיע פון דעם ביאליסטאקער פארבאנד

אויפן רוף פון דער ארגאניזאציע פון די ביאליסטאקער אין בוענאס איירעס, איז געקומען א זייער גרויסער עולם פון לאנדסלייט מיט זייערע משפחות און פריינט, כדי ווי געהעריק צו פייערן די וויכטיקע דאטע פון 40 יאר פארבאנד פון די ביאליסטאקער יידן אין ארגענטינע. די גרויסע פייערונג איז פארגעקומען אין דעם זאל פון בעלכאטאוער פארק, אויף כאסע קוצאס 3474, אין בוענאס איירעס. עס איז געקומען אזא גרויסער עולם, אז פיל האבן געמוזט בלייבן אין דרויסן צוליב מאנגל אין פלאץ. די רעדעס און דער גאנצער פראגראם איז געווען זייער אינדרוקספול.

געזעגענונג פאר דער קולטור טוערין סאניא ראפאלאווסקי

אין דעם „בית ביאליסטאק", אין בוענאס איירעס, איז פארגעקומען א ביז גאר היימישע פייערונג ביי ווען מען האט געזעגנט א צאל אקטיווע טוער פון דער ביאליסטאקער לאנדסמאנשאפט משפחה, און עס איז אויסגעדריקט געווארן פארדינסט אנערקענונג פאר זייערע טעטיקייטן. ביי דעם זעלבן צוזאמענקום האט מען אויך געזעגנט די באקאנטע געזעלשאפט-לעכען טוערין, סאניע ראפאלאווסקי, פון סאנטיאגא, טשילע, צו איר עולה זיין קיין מדינת ישראל. די אנוועזנדע האבן איר געווונטשן פיל הצלחה און דערפאלג ביים איינארדנען זיך אין דער נייער היים פון דער יידישער מדינה.

וואס מען אויפנאמע פאר געסט פון אויסלאנד אין בוענאס איירעס

דער פארבאנד פון די ביאליסטאקער לאנדסלייט און פון אומגעגנט, אין בוענאס איירעס, האט דורכגעפירט א פייערלעכן אוונט ביי ווען מען האט זיך אויפגענומען געווארן ביי א קבלת פנים א צאל אונדזערע פראמינענטע און אקטיווע לאנדסלייט. דאס זיינען געווען די ליבע געסט: ישכר וואראן, פון מדינת ישראל; משה און מאשע עפרון, פון ברוקלין, נ. י.; און לייזער קאנטאר, פון קעיפטאון, דרום-אפריקע. די חשובע געסט האבן איבערגעגעבן אינטערעסאנטע גרוסן וועגן די טעטיקייטן פון די ביאליסטאקער אין די פארשידענע לענדער, פון וואנען זיי קומען. די פייערונג איז פארגעקומען אין דעם „בית ביאליסטאק".

א געזעגענונג מסיבה פאר דעם סעקרעטאר גדליה פיינסאד

א גרויסע צאל אקטיווע טוער פון דער ביאליסטאקער לאנדסלייט, פריינט פון דעם באארטן און פארארטער פון יידישע געזעלשאפטלעכע ארגאניזאציעס האבן זיך באטיילט אין א פייערלעכן צוזאמענקונפט, אין „בית ביאליסטאק", לכבוד דעם פריינט גדליה פיינסאד, סעקרעטאר פון דעם ביאליסטאקער פארבאנד אין ארגענטינע. די געלעגנהייט פאר דעם פייערלעכן יום טוב איז געווען צו געזעגענען זיך מיט דעם טרייען און איבערגעגעבענעם לאנדסמאן, גדליה פיינסאד, צו זיין אפּפאר קיין מדינת ישראל. אלעמענס רעדעס זענען געווען הארציקע און פול מיט וואונטשן פאר גדליה פיינסאד מיט זיין ליבער פרוי, איידעל, וועמען עס איז צום סוף איבערגעגעבן געווארן בלומען. עס איז אויך דורכגעפירט געווארן א פאסיקער ארטיסטישער פראגראם.

קאסירער פון די ביאליסטאקער יהושע גרוצקי, באארט

דער פארבאנד פון די אפּשטאמיקע פון ביאליסטאק און פון דער אומגעגנט, צוזאמען מיט זיין קרעדיט קאאפּעראטיוו „לא טעקסטיל", האבן דורכגעפירט אויף א היימישן אופן א מסיבה לכבוד זייער קאסירער און דעם באקאנטן ענערגישן יידיש-געזעלשאפטלעכן טוער, יהושע גרוצקי. די היימישע פייערונג איז פארגעקומען לכבוד גרוצקיס 50טן געבורטסטאג. ביי דער געלעגנהייט איז אויך דורכגעפירט געווארן א זאמלונג פאר דעם קרן קימת לישראל. עס איז אויך דורכגעפירט געווארן א פאסיקער קאנצערט.

די צווייטע יארציים נאכן טויט פון פאעט אברהם שבח ז"ל

עס זיינען שוין אווק צווי יאר זינט דער טויט האט פון אונדז אוועקגעריסן דעם דיכטער אברהם שבח ז"ל, וועלכער האט געוואוינט אין בוענאס איירעס, ארגענטינע. געווען איז דאס אונדזער פאעט, וועלכער האט אויף אזא טיף רירנדן און הארציקן אופן באזונגען די יידישע ביאליסטאק.

ווען ער איז געווען דא, ביי אונדז אין מדינת ישראל, איז ער געווען פון אלעם אזוי באגייסטערט, אז ער האט פשוט ניט געהאט קיין וועגטער פון אנטציקונג. ער האט באשלאסן צו באזעצן זיך אין ירושלים און ער האט זיך שוין פלייסיק געגרייט דאס דוכצופירן. אבער אויף זיין וועג צוריק קיין בוענאס איירעס, ווען ער האט זיך אויף א קורצער צייט אפּ-געשטעלט אין ניו יארק, איז ער דארט פלוצלינג געשטארבן.

איצט, צווי יאר נאך דעם גרויסן פארלוסט, האט די קינסטלערין מאשע לוצקי-צאסקאל, דא אין ישראל, פארארייביקט אין גיפּס דעם גרויסן ביאליסטאקער פאעט און באזונגער פון זיין היים, אברהם שבח ז"ל. די קינסטלערין מאשע לוצקי-צאסקאל, וועלכע איז דערצויגן געווארן אויף דער סוראזער גאס אין ביאליסטאק, איז געווען א יוגנט-פריינדין פון דעם פאר-שטארבענעם דיכטער. עס איז דא ביי זיי געווען א גרויסע פרייד, וואס נאך העכער א פערטל יארהונדערט האט מען זיך

דער פּאָעט אַברהם שבח, סקולפּטור געמאַכט פון מאַשאַ לוצקי.

ביים טאָטנס טיש

פון **אברהם שבח**

דעם טאָטנס שבת־יום־טוב'דיקער טיש —
ווער קען אַזאַ שיינקייט פֿאַרגעסן?
די פּרומע בענטשליכט און דער מאַמעס פּיש...
דער ניגון דעם טאָטנס ביים עסן...

דער ווייסער טישטעך, קלאָר ווי פּרישער שניי,
פון זילבערנע כלים דער שימער,
דער ריח פון מאכלים אלערליי
פֿאַרשמעקט האָט אין שטוב יעדן צימער.

אָט קומט דער טאָטע אַן מיט פּרייד פון שול
דער אָפּשיין פון ליכט אים אַנטקעגן,
מיט ברכות יעדער ווינקעלע ווערט פול,
אַ ברכה אויף אַלץ איז געלעגן.

אָט מאַכט דער טאָטע קידוש אויפן קול,
די מאַמע צעלויכטן פון פּרייד איז.
פון פּרייד אַ טרער ביי איר כ'זע מיטאַמאָל —
די טרער פּאַר די אויגן מיר שטייט איצט.

איך זע דעם שבת־יום־טוב'דיקן טיש,
פון חכמה און תורה דעם זאַטן,
די פּרומע בענטשליכט און דער מאַמעס פּיש...
איך הער אויך דעם ניגון דעם טאָטנס.

אין פאַרבינדונג מיט דער צווייטער יאָרצייט זינט דעם טויט פון אונדזער אומפאַרגעסלעכן לאַנדסמאַן אברהם שבח ז״ל, דעם ליבהאַרציקן מענטש און טאַלאַנטפֿולן פּאָעט, וועלכער האָט שטענדיק אויף אַזאַ גלענצנדן אופן אין זיינע לידער באַזונגען אונדזער אַלעמענס היים־שטאָט ביאַליסטאָק, דריקן מיר דאָ איבער איינע פון זיינע לידער — די רעדאַקציע.

וויידער באַגעגנט. מען האָט זיך געפרייט אין דער שפּראַך פון פּאָעזיע, מאָלעריי, סקולפּטור און אַ געמיינזאַמער שפּראַך פון קינסטלער איבער זייערע שאָפונגען. ביידע האָבן אַלע יאָרן אָנגעהאַלטן אַ שריפטלעכן קאָנטאַקט ביז זיי האָבן זיך באַגעגנט מיט העכער צווויי יאָר צוריק דאָ, אין מדינת ישראל.

מיר וועלן שטענדיק געדענקען די וואונדערלעכע לירישע לידער פון אברהם שבח ז״ל, וועגן דער אַמאָליקער האַרציקער יידישער ביאַליסטאָק, וואָס מען פלעגט לייענען אין די אויסגאָבן פון אונדזערע לאַנדסמאַנשאַפטן ווי די ״ביאַליסטאָקער שטימע״ פון ניו יאָרק, די ״ביאַליסטאָקער וועגן״ פון אַרגענטינע און אַנדערע. דער טייערער אברהם שבח איז שוין מער ניטאָ מיט אונדז. עס לעבן אָבער ווייטער, און אַזוי וועט זיין ביי אונדז שטענדיק, זיינע האַרציקע לידער פון אַמאָליקן יידישן ביאַליסטאָק, געטאָ, אומקום, ווידערשטאַנד, חורבן ביי די נאַציס און אויך די פריילעכע לידער פון מוט. עס קומט אַ גרויסן דאַנק און אָנערקענונג דער קינסטלערין מאָשע לוצקי־צאסקאל פאַר איר פיינער סקולפּטור פון דעם פאַרשטאָרבענעם אברהם שבח, וואָס וועט נאָך מער ביי אונדז העלפן אויפהאַלטן זיין אָנדענק אויף שטענדיק.

א דאַנק

דורך די שורות ווילן מיר אויסדריקן אַ דאַנק צו אונדזערע טייערער ראַיאַ זאַק פאַר איר גוטער אַרבעט לטובת דער היים. זי פאָלגט אַ יידישע טראַדיציע צו זאַמלען מעות חיטים. פאַרקויפט זי ביכלעך פון מעות חיטים און פאַר דעם זומער־פאָנד. איר מאַן שעפטל זאַק איז דער עקזעקוטיוו סעקרעטאַר פון דער פאָלקסבינע טעאַטער.

יישר כח

מיר נעמען זיך די געלעגנהייט און דורך די שורות פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע״ אויסצודריקן אַ האַרציקן דאַנק צו אונדזער לאַנגיאָריקן און איבערגעגעבענעם דירעקטאָר, היימאַן אויגוסט. אויף אַ שטילן אופן זאַמלט ער אַ גרויסע סומע פון זיינע פרייַנד און באַקאַנטע פאַר אונדזער היים. זאָל השי״ת אים באַצאָלן פאַר דער מצוה און געבן געזונט, אַז ער זאָל קאָנען מיט דער גוטער אַרבעט פאַר אַ סך יאָרן.

א דאַנק

מיר ווילן באַדאַנקען אונדזער דירעקטאָר, ברוך מאַרגנשטערן, דער באַקאַנטער ״ספרים אויף איסט בראָדוויי, פאַר זיין איבערגעבנהייט צו אונדזער היים. זיין אויפגאַבע איז אַריינברענגען נייע מיטגלידער, און ער איז אויף דעם געביט זייער דערפאָלגרייך. דעם יאָר האָט ער פּאַרגעשלאָגן 5 מיטגלידער. ער קאָן זיין אַ גוטער ביישפיל פאַר אַלע ביאַליסטאָקער.

28־טער יאָרצייט פון חורבן ביאַליסטאָק אָפּגעריכט פון דעם „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט"

טריי דער אָנגענומענער יאָרנלאָנגער טראַדיציע צו הייליקן דעם אָנדענק פון אונדזער חרובער היימשטאָט און אירע אומגעבראַכטע קדושים אין דעם גייסט פון „המשך ביאַליסטאָק" און „נצח ביאַליסטאָק", האָט דער „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט" דורכגעפירט זונטאָג דעם 7טן פעברואַר אַן אימפּאָזאַנטע טרויער־אַקאַדעמיע אין אוידיטאָריום פון אונדזער „צענטער" צום איצטיקן 28סטן יאָרצייט פון חורבן ביאַליסטאָק.

צו דער „יזכור"־פֿאַרזאַמלונג, איז ווי שטענדיק געקומען אַ גרויסער עולם פון ניו־יאָרק און פון די אַרומיקע פּראָווינץ־שטעט.

דער טרויער־מיטינג איז דורכגעפירט געוואָרן אונטער דער פאָרזיץ פון דעם פּרעזידענט פון „קלוב", סעם טשודין.

ער האָט פאָרגעשטעלט דעם גאָסט־רעדנער, אונדזער קולטור־דירעקטאָר, חשובן לאַנדסמאַן, לואיס סילווער, עקזעקוטיוו־דירעקטאָר פון דער אַרבעטער־רינג היים, וועלכער האָט אין פלאַמיקע ווערטער געשילדערט די קאַטאַסטראָפע פון חורבן ביאַליסטאָק און גערופן די פאָרזאַמלטע אָנצוהאַלטן די ירושה פון אונדזער היימשטאָט און קדושים דורך שטיצן אונדזער ביאַליסטאָקער צענטער.

נאָך דער רירנדער רעדע פון פריינט סילווער איז דורכגעפירט געוואָרן אַן ערפאָלגרייכער אַפּיל דורך פריינט ריבאַ־לאָווסקי פאָר אונדזער אינסטיטוציע ווי אויך פאָר מדינת ישראל און די פאָרזאַמלטע האָבן זיך זייער וואָרעם אָפּגעגרופן, עס איז געפאַלן אַ היפּשע סומע געלט.

עס זיינען דאָן אַרויסגערופן געוואָרן אויף דער פּלאַטפאָרם אַ צאָל פון אונדזערע דירעקטאָרן און טוער ווי אויך אַריבער־געקומענע ביאַליסטאָקער רעשטלעך פון אונדזער על־פּי־נס געראַטעוועטע שארית הפליטה, וועלכע האָבן אָנגעצונדן די 28 יאָרצייט־ליכט.

ביים שיין פון די ליכט האָט אונדזער ביאַליסטאָקער חזן, הערי פיינבערג, געמאַכט די הזכרה און געזאָגט קדיש, נאָכ־געפאָלגט פון דעם גאַנצן עולם.

עס איז דאָן דורכגעפירט געוואָרן דער קינסטלעריש־שער פּראָגראַם. חזן פיינבערג

ביי אונדזערע לאַנדסלייט איבער אַמעריקע

פּעטערסאָן, נ. דזש.

די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין פּעטערסאָן, ניו דזשוירזי, זיינען שטאָלץ וואָס מיר קענען אויף אַן אַקטיוון אופן העלפֿען דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, וואָס איז איינער פון די גרעסטע און שענסטע ייִדישע פֿאָלקס־אַרגאַניזאַציעס אין אַמעריקע און קען זיין דער בעסטער ביישפּיל פאַר אַנדערע לאַנדסמאַנשאַפֿטען.

אונדזער אָרגאַניזאַציע אין פּעטערסאָן, „ביאַליסטאָקער רעליף סאָסייַיטי", איז געשאַפֿן געוואָרן מיט העכער 50 יאָר צוריק. און אין פאַרלויף פון אַלע יאָרן זיינען מיר פאַרבונדען מיט דעם צענטער אין ניו יאָרק און מיר העלפֿען מיט אַלעם, וואָס איז אין אונדזערע מעגליכקייטן. מיר האָבן אויך געהאָלפֿען אין די שווערע צייטן, וועו עס איז געווען גאָר אַנדערש ווי איצט, און וועו יעדע ביסעל הילף איז געווען פון גאָר וויכטיגער באַדייטונג.

די פאָלגענדע וויכטיגע טוערס פון פּעטערסאָן, זיינען דירעקטאָרען פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים: ווילי־אַם זאַקים, דוד פינקוס, ווילי־אַם ווייַנער, סאָל גאָלד און ראָזו רובין.

מיר האָפֿן, אַז ניט געקוקט אויף די שווערי־קייטן און די איצטיגע נייַע צייט, וועלען מיר אויך אויף ווייטער טאָן אונדזער גוטע אַרבעט, וואָס איז לטובת דעם גרויסן ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק און לטובת אונדזער אָרגאַניזאַציע דאָ, אין פּעטערסאָן.

ראָזו רובין
פּרעזידענטין פון דער „ביאַל. רעליף־סאָסייַעטי" אין פּעטערסאָן

שיקאַגאָ

טעטיקייטן פון ביאַליסטאָקער ליידים אָקזיליערי

מיר גייען אַן מיט אונדזער אַרבעט און מיר טוען וואָס נאָר מעגלעך. מיר שיקן אויף פּסח קיין ישראל צו 22 פאַמיליעס. מיר גיבן צום יונייטעד דזשואיש אַפּיל און צו נאָך אינסטיטוציעס אין שיקאַגאָ.

מזל טוב

מיר ווינטשן אַ האַרציקן מזל טוב צו אונדזער טרעזשורער דזשעני און איר מאַן הערי צו זייער 45טן חתונה־טאָג. זאָלן זיי זיין געזונט און פייערן די גאָלדענע חתונה.

מזל טוב צו מר. און מרס. פיינסטיין צו זייער 30טן חתונה יובילעאום און צים ווערן זיידע באַבע. זאָלן זיי האָבן אַ סך נחת.

מזל טוב צו מר. ישראל מינעס צום ווערן נאָכאַמאָל אַן עלטער־זיידע.

מזל טוב צו מרס. שאָוו צום ווערן אַן עלטער־באַבע.

מזל טוב צו מרס. רובין צו איר אייניקלס חתונה.

מזל טוב צו מר. און מרס. קאַליש צו זייער אייניקלס 16טן געבורטסטאָג.

רפואה שלמה

מיר ווינטשן אַ רפואה שלמה צו אַלע אונדזערע מיטגלידער, ספּעציעל צו אונדזער פינאַנס סעקרעטאַר. אויך צו מרס. לעווין, צו מרס. באַרנשטיין און מרס. באַרדיטץ.

איך ווינטש אַלע זאָלן זיין געזונט און האָבן אַ פריילעכן פּסח מיט אַ געזונטן זומער.

פאַרלוסטן

מיר האָבן פאַרלוירן אונדזער עלטסטן מיטגליד — מרס. שניידער. זי איז געווען 102 יאָר אַלט און ביז צו לעצטער צייט פלעגט זי שיקן דאָנייישאַנס. מיר ווינטשן איר פאַמיליע זיי זאָלן מער נישט וויסן פון קיין צער.

אונדזער טעטיקע מעמבער מרס. בערין האָט פאַרלוירן איר שנור און מיר דריקן אויס אונדזער מיטלייד צו דער גאַנצער משפּחה.

ראָזו צוקערמאַן

ווי אויך אונדזער אייגענע באַגאַבטע זינגערין יעטא אייזנער, זיינען אויפגעטראָטן אין אַ פּאָסיקן רעפּערטואַר פון חורבן־מאָטיוון און געטאָ־לידער.

מיט די טענער פון „התקוה" און אין אַ געהויבענער שטימונג פון פעסטער אַנטשלאָסנהייט וויייטער צו ציען די גאָל־דענע קייט פון יידיש ביאַליסטאָק איז די טרויער־אַקאַדעמיע געשלאָסן געוואָרן.

ערע דעם אָנדענק פון אונדזער היימ־שטאָט און אירע קדושים!

אונזערע פאַרלוסטנ

צום אייבערגעבן אַדרעסנקאָנטראָלירן

צפורה (פעני) שייקעוויטש ז״ל

מיט גרויס ווייטיק און צער טיילט מען אונדז מיט פון מדינת ישראל, אַז נאָך אַ לאַנגער קראַנקהייט איז אין תל־אָביב געשטאָרבן צפורה (פעני) שייקעוויטש ז״ל, די ליבע פרוי פון אונדזער פּראָמינענטן לאַנדסמאַן אברהם שייקעוויטש, דער קאָרעספּאָנדענט פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע״.

צפורה שייקעוויטש ז״ל, וועלכע האָט געשטאָמט פון ביאַליסטאָקער אומגעגנט, פון דעם שטעטל קרינקי, האָט אויך שטענדיק אַקטיוו אָנטייל גענומען אין די אַקטיוויטעטן פון די ביאַליסטאָקער, סיי אין מאָנטרעאָל סיי אין מאָנטעווידעאָ, וואו עס זיינען געווען ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפטן.

צפורה שייקעוויטש

די ארצייקע צפורה שייקעוויטש האָט אין זיך פאַרמאָגט גרויסע מעלות פון אַן אינטעליגענטער יידישער פרוי, וועלכע איז אויך געווען אַ וואַרעמע גאַסט־געבערין און צו אַלעמען אַרויסגעוויזן פאַלקסטימלעכער פריינטשאַפט. זי פלעגט מיט האַרציקייט אויפנעמען ביאַליסטאָקער געסט און ספעציעל האָט זי געהאָלפן די ביאַליסטאָקער מיט שאַפן פינאַנסן אין דער צייט פון דער רעטונגס־אַקציע, פאַר נויטבאַדערפטיקע, באַלד נאָכן גרויסן יידישן חורבן ביי היטלערן.

די פאַרשטאַרבענע האָט איבערגעלאָזן אין טרויער איר מאַן, אברהם שייקעוויטש, זייער זון בן־ציון און שנור אלישבע, די טאָכטער מרים און אירע אידעם דר. וואָלף גרייף, ווי אויך פינף אייניקלעך. זי האָט אויך איבערגעלאָזן משפּחה אין ניו יאָרק, קאַליפאָרניע און מאָנטרעאָל.

מיר שיקן איבער אונדזער טיפסטן מיטגעפיל דער גאַנצער משפּחה, צוליב זייער גרויסן פאַרלוסט. זאָלן זיי מער קיין צער ניט וויסן. ערע דעם אָנדענק פון דער ליבהאַרציקער צפורה שייקעוויטש ז״ל.

סאַלי שאַבאָט, ע״ה

די פרוי פון אונדזער איבערגעגעבענעם מיטגליד און שטיצער, אברהם שאַבאָט, און שנור פון ליליען שאַבאָטסקי, די טיכטיקע און פאַרדינסטפולע פּרעזידענטין פון אונדזער „בראַנקס ליג״. מיר שיקן זיי אונדזער טרייסט.

ראָז גאָלדשטיין, ע״ה

געשטאָרבן דעם 24טן אָקטאָבער, 1970. פאַר דעם לעצטן יאָר האָט זי געוואוינט אין אונדזער הויז. פריער איז זי זעווען אַ טיכטיקע טוערין ביי די „ביאַליסטאָקער סאָסייעטי״ אין פּעטערסאָן, נ. דזש. זי האָט איברעגעלאָזט דעם מאַן, יעקב, אַן אייניקל וואוינער אין אונדזער הויז און צוויי טעכטער, עווא וואָלפין און מאַלי גלאַט אין אַלבאַני, נ. י.

סאַניא לאַנגליב, ע״ה

די באַליבטע פרוי פון סאָל, איז פלוצלינג געשטאָרבן דעם 6טן נאָוועמבער, 1970. זי איז דורכגעגאַנגען דעם היטלערגיהנום און קומענדיק קיין ניו יאָרק, איז זי צוזאַמען מיט איר מאַן געווען טעטיק אין „קלוב ביאַליסטאָקער פריינד״. אַחוץ דעם מאַן האָט זי איבערגעלאָזט אַ זון און אַ טאָכטער. אירע פריינד פון דעם „קלוב״ האָבן פאַראייביקט איר נאָמען אויף דעם „מעמאָריאַל־טאָוול״, אין אונדזער שול.

אסתר זעווקינאַ, ביאַליסטאָקער שוישפּילערין, געשטאָרבן

דעם 18טן יאַנואַר 1971 איז אין פראָווידענס, ראָוד־איילאַנד, געשטאָרבן נאָך אַ שווערער אָפּעראַציע, די ביאַליסטאָקער יידישע שוישפּילערין אסתר זעווקינאַ.

ביי איר מאַן, דעם באַליבטן שוישפּילער און רעזשיסער ישראל בירנבוים, האָט זי אָנגעהויבן איר טעאַטער־קאַריערע, און ביידע האָבן דערגרייכט אַן אָנגעזען אָרט אין דער יידישער טעאַטער־משפּחה אין פוילן. זיי האָבן אויך גאַסטראָלירט אין ליטע און לעטלאַנד. פאַרן אויסברוך פון דער צווייטער וועלט־מלחמה, האָבן זיי זיך באַזעצט אין פאַריז, פראַנקרייך, וואו זיי האָבן געשפּילט מיט גרויס דערפאָלג. זעווקינאַ איז דאָרט גיך געוואָרן אַ ליבלינג ביים יידישן טעאַטער־עולם.

אסתר זעווקינאַ

בעת דער צווייטער וועלט־מלחמה האָבן זיי פאַרלוירן אַ זון. אַליין זיינען זיי געווען אין אַ לאַגער. זיי האָבן זיך גערעטעוועט מיט איין זון, ווי אַלע על־פּי־נס געבליבענע. דאָס האָבן זיי צוריק אויפגעלעבט דאָס יידיש טעאַטער אין פאַריז, און זיי פלעגן אויפנעמען מיט האַרציקער פריינטשאַפט יידישע אַקטיאָרן־פּליטים און דורכוואַנדערער. עס איז געווען ביי זיי אַ שטוב מיט אַן אָפענער טיר.

אָבער אין 1951, ווען אסתר זעווקינאַ

און ישׂראל בירנבוים זיינען געקומען קיין ניו יאָרק און דעם ערשטן קאָנצערט האָבן זיי געגעבן אין אונדזער ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשן. נאָכדעם האָבן זיי זיך באַזעצט אין פֿראָווי־דענס ר. אי. וואו זייער זון איז אַ קאָלעדזש פּראָפעסאָר.

סעם מינעס, ע"ה

געשטאָרבן דעם 11טן דעצעמבער, 1970. געבוירן אין ביאַליסטאָק, איז ער

סעם מינעס

אַלס חלוץ אַווענט קיין ארץ ישׂראל, דער־נאָך געקומען קיין אַמעריקע און זיך אַרײַנגעוואָרפן דאָ אין קהלשער אַרבעט, גרייט צו העלפן יעדן מיט ראַט און טאַט. ער איז געווען אַ לאַנגיאָריקער דירעק־טאָר פון אונדזער היים און אַ פּראָמי־נענטער מיטגליד. געווען אַ גרינדער און דער ערשטער פּרעזידענט פון „קלוב ביאַליסטאָקער פריינד". מיר שיקן צו זיין ליבער פרוי, פּעני, זיין לעבנסבאַגלייטערין אונדזער מיטגעפיל און טרייסט.

ראובן סקאַרבניק, ע"ה

דורכגעאַנגען דעם היטלער־גיהנום, און דערנאָך זיך באַזעצט אין מעקסיקע. ער איז פֿלוצלינג געשטאָרבן פון אַ האַרץ אַטאַק. זיינע עלטערן האָבן געהאַט די קאַסע אין „פּאַלאַס טעאַטער", אין ביאַליס־טאָק. ער האָט אירגעלאָזט די פאַמיליע אין מעקסיקע, און אַ שוועסטער אין ישׂראל.

יוסף רובין, ע"ה

געשטאָרבן דעם 31טן דעצעמבער, 1970 אין דאַלאַס. געווען אַ מיטגליד פון דער ביאַליסטאָקער סאַסייעטי אין מילוואָקי. לאָזט איבער אַ טאָכטער, צוויי זין און אייניקלעך. מיר דריקן אויס אונדזער מיט־געפיל צו דער גאַנצער משפּחה.

אַברהם טשאַרנעס, ע"ה

געשטאָרבן דעם 20טן אָקטאָבער, 1970. געווען אייניר פון די גרינדער און אַר־בעטזאַמער מיטגליד פון אונדזער אַרגאַני־זאַציע, אויך פֿרעזידענט פון ביאַליסטאָקער „סומך נופלים". איבערגעלאָזט די פרוי, יוזעפין, און זון הערבערט. זיי האָבן פאַר־אייביקט דעם נאָמען פון פאַרשטאַרבענעם אויף דעם „מעמאָריאַל־טאָוול" אין אונזער שול. מיר שיקן דער פרוי און זון אונזער מיטגעפיל.

הערבערט סמיט, ע"ה

געשטאָרבן דעם 9טן דעצעמבער, 1970. געווען אַן אָנגעזעענער געשעפטסמאַן אין דער מילינערי ליין. אַ סך פון אונדזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, וועלכע זיינען

הערבערט סמיט

מיט יאָרן צוריק געקומען אַהער האָבן געאַרבעט בייַ אים. געווען אַ לאַנגיאָריקער טוער און שטיצער פון אונדזער אינסטי־טוציע. ערע זיין אָנדענק.

בן עמי שוואַרצבוים ע"ה

פון מדינת ישׂראל האָבן מיר באַקומען די טרויעריקע נייעס, אַז דאָרט איז גע־פאַלן פון די הענט פון אַראַבישע שונאים, דער העלדישער קעמפער פון דער אַרמיי אין דער יידישער מדינה, בן עמי שוואַרצבוים ע"ה. דער אומגעקומענער יונגער קרבן, וועלכער האָט באַוויזן גרויס מסירת נפש פאַר דער מדינה איז געווען אַ זון פון פּנחס און יהודית שוואַרצבוים, און אַן אייניקל פון אונדזער חשובער לאָנדסמאַן אריה־לייב פאַיאַנס, פון תל־אביב. מיטן טויט פון דר. שמואל אליעזר גליק, האָט מדינת ישׂראל פאַר־לוירן איינעם פון די באַרימסטע דאָקטו־רים־מעדיצינער, וועלכער האָט זיך אויס־געצייכנט אויף זיין געביט און איז געווען באַליבט בייַ אַלעמען. אונדזער מיטגעפיל צו דער גאַנצער משפּחה צוליב דעם גרויסן פאַרלוסט.

ניעטען זאַלאָוויץ ע"ה

געשטאָרבען דעם 2טן מאַרטש 1971. געבוירען אין ביאַליסטאָק בייַ אַ פרומער משפּחה, געקומען מיט די עלטערן קיין אַמעריקע אַלס קליין יינגל און געווען אַ באַגאַבטער און באַוואוסטער שרייבער אין „פֿאָרווערטס" אַ סך יאָרן. מיר דריקן אויס אונדזער מיטלייד צו דער גאַנצער פאַמיליע.

הערי אָגוש

געשטאָרבן דעם 20טן פעברואַר, 1971, געווען אייניר פון די גרינדער און בויער

הערי אָגוש

און פּיאָנערן פון אונדזער צענטער אין היים. ער האָט איבערגעלאָזט די פרוי בעסי, צוויי טעכטער און אַ זון און אייניק־לעך. מיר דריקן אויס אונדזער מיטגעפיל צו דער גאַנצער משפּחה.

דר. שמואל אליעזר גליק ע"ה

אונדזער טיפסטן מיטגעפיל צו דער חשובער לאָנדספרוי דר. שרה פאַיאַנס גליק, צוליבן טויט פון איר ליבן מאַן דר. שמואל אליעזר גליק ע"ה. פרוי גליק איז די טאָכטער פון אונדזער חשובן ביאַליסטאָקער רב, ר' דוד פאַיאַנס זצ"ל און זי איז די שוועסטער פון אונדזער חשובן לאָנדסמאַן אריה־לייב פאַיאַנס, פון תל־אביב. מיטן טויט פון דר. שמואל אליעזר גליק, האָט מדינת ישׂראל פאַר־לוירן איינעם פון די באַרימסטע דאָקטו־רים־מעדיצינער, וועלכער האָט זיך אויס־געצייכנט אויף זיין געביט און איז געווען באַליבט בייַ אַלעמען. אונדזער מיטגעפיל צו דער גאַנצער משפּחה צוליב דעם גרויסן פאַרלוסט.

In Memoriam

Condolences

We express our profound sympathy to Sarah Goldman, past president and active member of the Young Women's League throughout its existence, on the passing of her beloved husband Aaron, of blessed memory.

Aaron Goldman was a Chancellor of the Knights of Pythias and an active member for 35 years. He died on January 29th, 1971. Beside his wife, he is survived by daughter Myrna, son-in-law Sam and three grandsons.

Max Schumacher

passed away on January 26, 1971 in Milwaukee, Wisconsin.

He was for many years the president of the "Bialystoker Benevolent

Max Schumacher

Society" in Milwaukee. He was a very dedicated member of our Home.

He is survived by his wife Ida, a very active and prominent member of the "Society," a son and two daughters.

We express our profound sympathy to the entire family.

The "Bialystoker Benevolent Society" of Milwaukee has donated $1,000.00 to our Home in memory of their esteemed president.

A picture of the deceased will hang in the room dedicated by the "Society" on the 4th floor of our Home. May his memory be a blessing.

Condolences

We are very sorry to record the passing of Esther Wilson, dear wife of our member Isidor Wilson of

Esther Wilson

Los Angeles, Cal. She is survived by children, grandchildren and great-grandchildren. We express our sympathy to the bereaved husband and to all members of the family.

Condolences

We express our deep sympathy to Mrs. Jennie Weissman, member of our Ladies Auxiliary, on the passing of her daughter, Hilda Rottner. A husband, a daughter and two sons survive. She passed away on Dec. 29 ,1970.

Benjamin Leyton

died on March 8, 1971. He is survived by wife Bertha, two daughters, Mrs. Rhoda Sheiner and Janice Fox, a sister Esther Brown, two brothers, Jacob and Julius Lichtenfeld, six grandchildren and three great-grandchildren. We express our deep sympathy to the entire family.

קרובים געזוכט

עס ווערן געזוכט די פאַמיליע־מענטשן פון סעמיועל טיקאַצינסקי, וועלכער האָט געשטאַמט פון ביאַליסטאָק און ער איז געקומען קיין אַמעריקע אין די צוואַנציקער יאָרן. אין יאָר 1929 האָט ער געהאָט אַ טעקסטיל־פאַבריק אין פּעטערסאָן, ניו דזשוירזי. ער איז געשטאָרבן מיט אַ פּיר, פּינף יאָר צוריק.

נאָך דעם פאַרשטאָרבענעם סעמיועל טיקאַצינסקי איז געבליבן אַ פרוי און אַ פאַרהייראַטע טאָכטער, מיטן ערשטן נאָמען גרונטשע־גרעיס, וועלכע האָט שוין אויך אַ פאַרהייראַטן זון מיטן ערשטן נאָמען גרשון. זיי ווערן געזוכט פון אַ פּלימעניצע מיטן נאָמען ראָזאַ פּאַראַזאָווסקאַ, וועלכע איז פאַרהייראַט צו ער־נעסטאָ האָניגסבערג. זיי וואוינען אין סאַן פּאַולאָ, בראַזיל. ווער עס ווייסט וועגן די אויבנדערמאָנטע ווערט געבעטן צו ווייסן געבן און שרייבן צו דעם ביאַליסטאָקער צענטער, 228 איסט בראָדוועי, ניו יאָרק.

קרובים געזוכט:

אברהם דינאָוויץ, וועלכער וואוינט אין רוסלאַנד זוכט די משפּחה פֿון זיין פֿאָטער יצחק; אויך זיין מוטערס צוויי שוועסטער, פּערל שעפֿער און רחל לאה שווארץ. ווער עס האָט אינפֿאָרמאַציע ביטע שרייבט צו ביאַליסטאָקער צענטער 228 איסט בראָדוויי, נ. י.

כאָראָשטשער לאַנדסלייט געזוכט

אַ כאָראָשטשער לאַנדסמאַן אַ. לעשטשינסקי, אַרבעט אין דער יידישער היסטאָרישער אָפּטיילונג אין וואַרשע און ער שרייבט די געשיכטע פון דעם פאַרשניטענעם יידישען שטעטל כאָראָשטש בעט ער אונז מיר זאָלען אויב מעגליך אָבזוכען די פאָלגענדע כאָראָשטשער לאַנדסלייט: משפּחה גוטמאַן; יענקל קזשאַנזשקעוויטש; זלפּה און רבקה רישע־לעווסקי; שמעון פורמאַן; רבקה פּאַק־טשאַרזש; משפּחה גוראַלניק; חיים און רבחה ביגון; שרה קאַגאַן.

ווער עס ווייס וועגן די פאַמיליעס: שרייבט: ביאַליסטאָקער צענטער, 228 איסט בראָדוועי, ניו־יאָרק.

OUR INSTITUTION

Summer Campaign

Our annual Summer emergency campaign begins after Passover. We want to thank all who contributed last year and hope that they will repeat it with more vigor this year. The moneys derived from this Campaign help us carry on the activities during the summer months.

We appeal to our members to contact their friends for contributions for this very important Fund.

Annual Bazaar

The Annual Bazaar sponsored by the Ladies Auxiliary was a huge success. It was conducted over two weekends, starting Nov. 28th and ending Dec. 6. All members pitched in displaying the merchandise and selling it. Our sincerest thanks go to the energetic chairman, Archie Lynn and to his very diligent Committee. Special gratitude to the good people who supplied the merchandise.

Mo'os Chitim

We want to express our thanks to all who have contributed to our Mo'os Chitim Campaign. This money is to make Pesach the beautiful Festival that it purports to be with the joyful Sedorim for our residents. We also distributed to the poor in the community and most important we sent gift certificates to our poor landsleit in Israel where they were able to purchase food in SUPERSOL. (Israeli Super Market).

Installation

The Installation of the newly elected members of our Board of Directors is scheduled for Sunday, May 23rd, 1971 in our Auditorium at 228 East Broadway at 3:00 P.M. A fine program of music and entertainment is being planned. Mark your calendar and be with us on this important occasion.

Bonds for Israel

A drive for the purchase of Bonds of the State of Israel will take place Sunday, June 6th, 1971 in our Auditorium. There is no need for us to emphasize the importance of buyinge Israeli Bonds. It is the lifeblood of the Medinah. We appeal to our members and friends to make every effort to be with us on that day in order to make the drive a huge success. Remember, you are helping yourself by helping Israel.

Thank You

We want to express our sincere appreciation to our dedicated Director Meyer Zakheim, for his annual pet project, that of selling Mo'os Chitim booklets to his many friends. May G-d bless him and his loved ones and may he continue this wonderful work.

Thank You

We want to thank our good member Yetta Finkelstein for her donation of 2 cases of Passover wine, continuing thereby the tradition of her late brother, David Rosenblum, of blessed memory.

She is also very active in selling Mo's Chitim booklets. This year, though sick and confined to the hospital, she brought in $300.00. Keep it up for many years to come.

Note of Appreciation

A word of appreciation is hereby expressed to our honorary vice-president, Mrs. Rose Kass. Although she makes her home in Portland, Maine with her lovely daughter, she never fails, on any occasion, to send in a generous contribution.

We wish her and all her loved ones good health and good luck.

Visit From Members of N.Y.U.

Our occupational therapist consultant arranged for a visit to our Home by members of a class in Occupational Therapy and its director from N.Y.U. Our staff together with some residents, joined in a question and answer period, following a tour of the Home. A letter of appreciation received from the director at N.Y.U. indicated a desire to place students at our Home for future training programs.

Chamisha Asar B'Shvat Party

A special Arbor Day party was given for the residents on Wednesday, Feb. 10, 1971. Slides were shown by Mrs. Pinto, music provided by the O.T. Dept., and delicious refreshments were served. Everyone enjoyed it very much.

Visit by Young People

On Monday, February 15th, 1971, 35 youngsters from the Hebrew High School of West Hempstead Jewish Community Center, under the direction of Mr. Mechanic, principal, and Mr. Frankel, chmn. of Board of Education, visited our Home. They were very much impressed and entertained our residents informally.

HAPPY EVENTS

Bar Mitzvah

We are very happy to extend our best wishes of Mazol Tov to Roslyn and Elliott Greenberg of Forest Park, Ill., on the Bar Mitzvah of

Kenneth Greenberg

their son Kenneth, that was celebrated on March 20th, 1971. Mazol Tov to the proud grandparents, Anna and Herman Greenberg, dedicated members of our Home. Lots of Joy and Nachas.

Congratulations

Congratulations and best wishes to our dedicated Directors Rose and Sam Solasz on the occasion of the Bas Mitzvah of their lovely daughter, Diane Beth, on April 23rd, 1971. Rose and Sam are very active executive members of the Club Bialystoker Friends. Loads of Nachas.

Congratulations

We are very happy to extend a Mazol Tov to Aaron and Rae Arker on the marriage of their son Sol to Blanche Pearl Fliegelman, which took place on March 6th, 1971.

Mr. and Mrs. Arker are directors of our Home, dedicated workers and contributors and also in the executive of Club Bialystoker Friends. Loads of nachas and joy.

Congratulations

We are very happy to express a hearty Mazel Tov to our dedicated Directors Mr. and Mrs. Joseph Sloane, on the engagement of their granddaughter, Toni Marsha Brown to Steven Shaffer, both students at University of California.

Congratulations

We are very happy to extend our best wishes for success to Jane Solomon, the daughter of our Directors Harry and Mary Solomon, upon her being admitted to the New York State Bar Association. Nachas to the proud parents.

Congratulations

We express our best wishes of Mazol Tov to Bill and Naomi Kavee on the marriage of their daughter Rona. The bride is the granddaughter of the founder of our Home, David Sohn, of blessed memory.

Congratulations

Mazol Tov to Mr. and Mrs. Jed L. Hamburg on the marriage of their son, Samuel, to Susan Gal on January 3rd, 1971.

Mr. and Mrs. Hamburg are dedicated Directors of our Home and generous contributors. They are also active in Israeli Organizations. We wish them much nachas and joy.

Bar Mitzvah

On Saturday, January 29th, 1971, Dr. Alexander Katz and his lovely wife, Rosalyn, celebrated the Bar Mitzvah of their son, Larry, at Beth Aaron Temple, Brooklyn. Dr. Katz is associated with our Home for a long time and is the head of our Dental Dept., and also active in other charitable institution. Many prominent guests attended including a large delegation from our Home.

We wish the young man, his parents, and grandparents, loads of joy and happiness.

A delegation from our Home and from the First Roumanian Synagogue at the Bar Mitzvah of Allan, son of Dr. and Mrs. Alex Katz.

RESIDENTS' MANIFOLD ACTIVITIES

Some of the group of residents on the way to a concert by I.L.G.W.U. at Carnegie Hall.

Question and Answer period during the visit of O. T. class from N.Y.U.

Cutting a wedding cake at O. T. Dept. by Karen Rutazzi.

Resident, Kate Friedman celebrates her 103rd birthday.

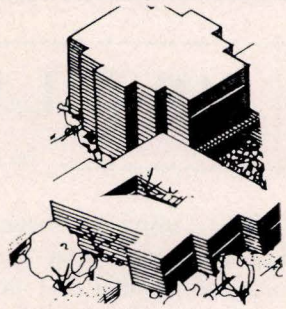
Chanukah Party for residents.

Back to school.

OUR HOME AND ITS ACTIVITIES FOR THE RESIDENTS

The following paragraphs will give a few of the highlights of our residents' activities.

Our Oldest Resident

Mrs. Katie Friedman celebrated her 103rd birthday with a party and a cake prepared by our building supervisor, Mrs. Bronia Skorka. A representative from the Social Security Administration greeted her and read a letter of congratulations from the Commissioner. He said, that he believed Mrs. Friedman was probably the oldest recipent of Social Security.

"Farewell to Summer"

Our Occupational Therapy Dept., in cooperation with Mrs. Skorka and our kitchen staff gave a "farewell to Summer" cook-out in our lovely Dora Cohen Memorial Park. Most of the members of our Home—the hospital patients and residents—attended. Members of the staff, together with volunteers, assisted in decorating the park, preparing hamburgers and frankfurters on the outdoor grill, serving food, and visiting with the residents.

Concert

A new program of the Dept. of Social Services of the City of New York, called "Linkage," brought members of the Sirovich Center Symphony Orchestra, together with other members of the Center, to our Home. They were given the opportunity to meet and talk with our residents, while the Orchestra entertained both groups with a fine program of familiar music. Mrs. Frances King, the director of the Sirovich Center, accompanied the group.

Visit to Musical Film

Some of our residents who helped stuff envelopes in preparing large mailings for our office were rewarded by a visit to the movie, "Hello Dolly." They were unanimously enthusiastic in describing their enjoyment.

Some of our residents attended a concert at Carnegie Hall, tickets for which were supplied by the I.L.G. W.U. Everyone who attended had a wonderful time.

Lectures

Rabbi Azriel G. Weissman instituted a new program, entitled "Talks On the Weekly Biblical Portion." These lectures take place on Friday at 9:30 A.M. and are very well attended by our residents. The program is extremely popular, proving the benefit of spiritual renewal and the opportunity it offers for enhancing the positive aspects of life in the advancing years.

Birthday Party

On Wednesday, February 17th, 1971 under the supervision of the O.T. Department, a special birthday party was given to all residents who had their birthday between September and February. All celebrants received gifts. A large birthday cake was cut in their honor. Cantor Jacob Haas sang cantorial and folk songs.

Innovation

Every Friday evening, before the meal begins, our resident, Harry Basch, recites the Kiddush in the dining-room. This is very much appreciated by all. (Formerly Kiddush was said only in the Synagogue.)

Chanukah

The Festival of Chanukah was celebrated with a lovely party for our residents, with entertainment provided by Michelle Rene, the daughter of our nurse, Margaret Dickerson, and a student of music at the H.S. of Music and Art. The Auditorium was decorated with beautiful items made by the residents. Gifts for every resident were distributed by Mrs. Ingberg and Mrs. Skorka. Family members and friends shared in the happy occasion, while members of our Ladies Auxiliary served traditional refreshments. Our own, Kay Erstein, sang familiar songs and led the residents in favorite folk-songs.

Romance Blossoms in Out Therapy Department

A new feature of the O.T. Dept. this year was an art therapy class conducted by two young students from Pratt Institute, as a part of their training to become art teachers. Miss Karen Rutazzi and Louis Virgilio conducted classes in painting and ceramics and also took the residents to the Brooklyn Botanical Gardens and to a pottery exhibition at Pratt Institute.

The pleasure they gave the residents was enhanced when it was learned that their devotion to each other was as serious as their interest in art. The young couple were married on Thanksgiving Day. Our residents showed their affection by making a luncheon before they left, at which they presented them with a piece of pottery made in the ceramic class. A cake bearing a bride and groom was also given to the young people.

OUR LADIES AUXILIARY

by BELLA STOKES, *President*

This season has been very busy and productive. Our meetings take place on Monday at 1:00 P.M., and I want to take this opportunity to thank the dedicated members who come to meetings faithfully, regardless of the weather.

At our first meeting we celebrated the 90th birthday of our longtime and very dedicated member, Becky Kornwein. The Auditorium was filled with members and guests. It was a great pleasure to see Mrs. Kornwein's children, grandchildren and great-grandchildren on this festive occasion. She was presented with a plaque and all extended best wishes for many more birthdays.

First Annual Dinner

Our first Annual Dinner took place on Sunday, November 1st, 1970, at which three dedicated sisters were honored. They are: Annie Adler, Ruth Blumberg and Nettie Wagman. Each of them was presented with a plaque for meritorious work in behalf of our Home and Auxiliary.

We are all familiar with the good work of these members. Annie Adler and Nettie Wagman are vice-presidents of our Auxiliary and Ruth Blumberg is co-chairman of the Social Committee. All three are also Directors of our Home. Our Auditorium contained a large gathering of members and their families —and the dinner was a great success.

Chanukah Party

Members of our Auxiliary attended the Chanukah Party given for the reisdents of our Home and helped in serving the food and socialising with the residents.

Membership Drive

All our members are very dedicated to our cause. However, most of us are advancing in age, thank G-d, and are unable to pursue our tasks as in former years. Consequently, we appeal to the mothers and grandmothers to involve their children and grandchildren in the work of our Home, a work which is noble and necessary. Remember the Home needs everyone's support.

Installation of Officers

On Monday, February 15th, 1971 there was a gala installation of officers, who were reelected to serve for the coming year. The highlight of this event was the presentation of a life-membership pin to our dedicated secretary, Rae Siderman.

Mr. David J. Goldberg, chairman of our Board of Directors, installed the following: President, Bella Stokes; Vice-presidents, Anna Adler, Rose Goldberg, Dora Meyerson, Hilda Sloyer and Nettie Wagman; trustees, Hana Babicz, Celia Plocki and Ruth Winston; treasurer, Sara Zalewitz; financial secretary, Rae Siderman; recording secretary, Ida Zalewitz; cultural chairlady, Berta Topolsky; hostesses, Ruth Blumberg and Julia Farber; goodwill ambassador, Ella Brinker. Mrs. Ingberg, Mr. Rybal and Rabbi Weissman greeted them and wished them continued success in their labors.

Spring Is Here

With the warm weather around the corner, many outdoor activities are being planned in the Dora Cohen Memorial Park.

"BRONX LEAGUE" IN ACTION

by RAE SIDERMAN
Fin. Secretary

The meetings of the Bronx League take place once a month at the 7 Star Restaurant, 13 East Burnside Ave. between Jerome and Walton Aves., Bronx.

We want to thank our president, Lillian Shabotsky, who, though in ill-health, attends meetings and gives of herself and her leadership for the benefit of our League and Home. We are grateful to the children of our former members who follow in the footsteps of their beloved parents in being members and supporting our efforts.

We extend thanks to those of our members who live in other states and still maintain their affiliation with our organization.

We also extend appreciation to those members who, though unable to attend meetings, continue to send in their dues and donations. To our sick members, we extend best wishes for an early recovery.

A note of thanks to our recording secretary, Mollie Rubin, for her interesting minutes.

Our very sincere appreciation to all our members and friends who help us with their wonderful responses and charitable deeds.

A HAPPY AND JOYOUS PASSOVER TO ALL.

Purim Party

A most beautiful party for our residents took place on Purim, Thursday, March 11th, 1971 in the Auditorium. Rabbi Weissman wrote and narrated the play in which the residents displayed their theatrical skills. The pretty costumes were made by our residents from material donated by our good and dedicated member, Sidney Rashbaum. Traditional hamantashen and other delicacies were served. All had a grand time.

DEDICATION-DINNER

Sunday, November 15th, 1970, marked a historic date in the existence of the Bialystoker Home and Infirmray for the Aged. On this day 300 men and women assembled in the Auditorium of our newly acquired building at 232 East Broadway, to celebrate the purchase and to dedicate this new edifice.

Five of our outstanding leaders and co-workers were duly honored for their dedicated efforts in behalf of our institution. The honored were: Elly Tarlofsky, president; Morris Masin, treasurer; David J. Goldberg, Chairman of Board; Ethel Ingberg, executive director; Izaak Rybal, general secretary. These fine people were recognized for their long years of devoted and tireless labor to make our Home the beautiful and dignified Home it is.

This Dedication-Dinner spearheaded the launching of a Building-Fund. Funds are needed to renovate and to remodel the new building in order to expand our facilities and enable us to provide a home for the many applicants.

We are happy to announce that many responded very generously to the appeal made by Mr. Rybal at that affair. We need the help of all, and we turn to all members and friends to assist us in this great effort.

THANKSGIVING DAY DINNER

We wish through these lines to express our most sincere thanks and appreciation to our dedicated Director and vice-president of our Ladies Auxiliary, Rose Goldberg, for her annual Thanksgiving Day Dinner for our residents, given in blessed memory of her dearly beloved parents, Philip and Mamie Rosenthal, former presidents of our Home. May we add, that our Turkey Dinner menu was in the true American tradition with all the trimmings.

We pray the Al-mighty bless her and together with husband David J., chairman of our Board of Directors, she will continue this function for many years to come.

CHANGE OF ADDRESS?

We ask all our friends and members to please notify us of any change of address. You will be saving us time and money.

Name.....
Old Address.....
New Address.....

Your attention to this matter will be greatly appreciated.

Sincerely yours,
BIALYSTOKER HOME & INFIRMARY FOR THE AGED
228 East Broadway New York, N. Y. 10002

PASSOVER

Passover—the Festival of Liberation—is being celebrated and observed in our Home with full pomp in true traditional custom.

The residents gather in the beautifully decorated dining room, bottles of wine on every table, one of our residents leading in the reading of the Hagaddah and all partaking of the delicious Pesach food. The Sedorim are being observed as they were observed in their, the residents', homes and it brings back nostalgic memories of earlier days.

All who make these traditional Sedorim possible through their generous contributions, could rejoice with their families at their own Seder, realizing that the phrase uttered at the Seder "whoever is hungry let him come and eat" is not an empty saying, but actually translated into deed.

GRATITUDE

Our dedicated Controller, Mr. Albert Frolich, was good enough to donate a Paroches—cover for the Holy Ark in our Synagogue, in memory of his parents, Moshe Chaim and Henie-Soshe, of Blessed Memory.

The cover will adorn the Ark, which was also donated by Mr. Frolich, this coming Festival of Passover. Our sincere gratitude to him. May G-d grant him good health and long years and may he continue to be active in behalf of our Home.

(*Continued from Page* 2)

their own people. They give of their talents, their spiritual strength and material assets to help those of our people who are less fortunate. Some of our nation's finest and most reputable philanthropic organizations were founded by Jewish men and women.

One of these organizations is the Bialystoker Home for the Aged. I am happy and proud that my late father, Samuel Novick, of blessed memory, was one of the founders of the original Bikur Cholim, and I am ever thankful to him for having brought me into this organization and its work as a child. I am happy and proud that I have continued and taken part in all its activities throughout all the years of my life.

I must note, that the successful physical operation of the Home depends on the staff. I consider it fortunate that we have such an efficient and excellent staff. However, I cannot help but note, without embarrassment to her, I hope, that much of the success of the physical and financial operation of the Home is due to the genius of our Executive Director, Ethel Ingberg, whose application and ingenuity cannot, in my opinion, be surpassed.

Best wishes to all officers, members, staff and residents for a very happy Passover.

FROM THE DESK OF OUR EXECUTIVE DIRECTOR

MRS. ETHEL INGBERG

This past year was an exciting and fruitful year. Although our major building alteration was completed four years ago, we are still in the process of change and improvement. Several months ago we completed work on our two new self-service elevators. Now, due to new state requirements, we are in the process of installing an emergency generator. Should there be an electric power failure, our building will have light, the elevators will work and will be assured that our refrigerators and freezers will also operate and that there will be no food spoilage.

We are fortunate that we have a progressive Board of Directors and officers and that our membership has never failed us. Progress and the achievement of our goals can only be accomplished with the total support of all our good friends.

* * *

At a special meeting of our Administrative Committee, our Treasurer, Morris Masin, was entrusted the

Groundbreaking for emergency generator.
Mrs. Ingberg and Mr. Masin.

singlehanded job of getting a comparative price on the generator that would be realistic to our needs and finances. Previous bids submitted were too high and beyond our ability to accept. Through his efforts we are saving thousands of dollars without compromising the requirements authorities have designated for us. As a matter of fact, we have included additional areas which will provide more complete emergency control. Mr. Masin is pictured on the first day that work commenced on the emergency generator, which will be placed in a new sub-basement under our park adjoining the Home.

* * *

I would like to express appreciation to our many friends who have agreed to extend the due date on the building loan period. Our original loans totaled $96,-000 in 1966, however, over the years this has decreased by 60%. Numerous loans have been converted to some form of donation while others for personal reasons found a need to recall their money.

The trust and confidence displayed in behalf of our Home is enviable and not many institutions can match our record.

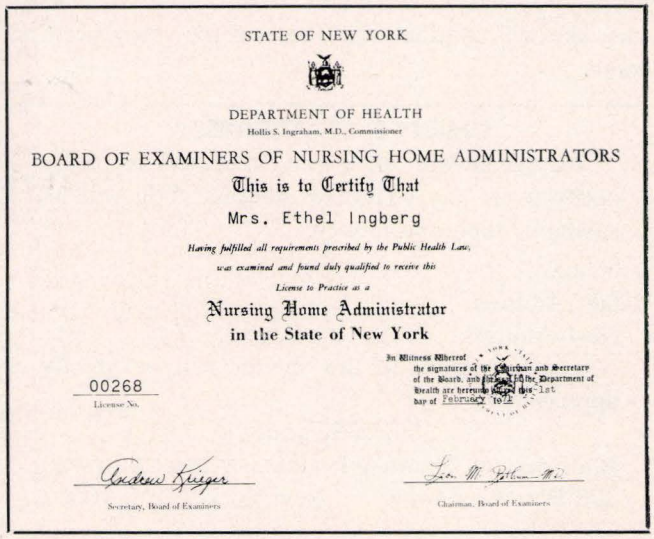
* * *

The many visitors to our building depart in wonder at our achievements and services to our residents.

Come and visit with us. We are always open for guests and visitors. It will be our pleasure to receive you.

* * *

Recently Federal and State authorities put into law a requirement of Educational Standards for Home Administrators and also a requirement for a written State Examination to be supervised by the PES Authorities. In November 1970, the first N.Y. State examination took place and it is with a great deal of pride that I display a copy of the license issued to me.

STATE OF NEW YORK

DEPARTMENT OF HEALTH
Hollis S. Ingraham, M.D., Commissioner

BOARD OF EXAMINERS OF NURSING HOME ADMINISTRATORS

This is to Certify That

Mrs. Ethel Ingberg

Having fulfilled all requirements prescribed by the Public Health Law, was examined and found duly qualified to receive this License to Practice as a

Nursing Home Administrator
in the State of New York

In Witness Whereof the signatures of the Chairman and Secretary of the Board, and the Seal of the Department of Health are hereunto affixed this 1st day of February 1971

00268
License No.

Andrew Krieger
Secretary, Board of Examiners

Chairman, Board of Examiners

BIALYSTOKER STIMME

Published by the

BIALYSTOKER CENTER & HOME FOR THE AGED

228 EAST BROADWAY • GRamercy 5 - 7755—7756 • NEW YORK 2, N.Y.

NEW YORK | APRIL, 1971 | No. 308

Greetings

from PHILIP NOVICK
Chairman of Administrative Board

The Festival of Passover that we are celebrating commemorates the Exodus of the Israelites from Egypt. The Exodus is not only a liberation from slavery; it is the crucial event in Israel's self-conception.

Throughout the generations, whenever and wherever, Israel was threatened with loss of identity or erosion of values, we remembered our departure from Egypt. The threat continued generation after generation in every country. The Exodus continued in an effort to find peace and freedom to worship our G-d and to carry on our customs and traditions.

In the process of fleeing from country to country, countless thousands of our brethren perished, but our deep faith lived on!

There still burns in our memory the murder of six million Jews in the European holocaust under the rule of Hitler. Nor can we easily forget the Exodus of 1947, when ships carrying Jewish refugees to Israel were forced by the British authorities to turn back to Europe; or the bitter battle fought in the Haifa harbor, in which many Jews perished.

At this very moment Jews are being deprived of their identity and freedom in the Soviet Union. It is well established that Jews are not wanted there; and yet, paradoxically, they are not permitted to leave!

Our own native Bialystok was a great Polish city, where the Jews were very successful in the textile trade. At the outbreak of World War 2, there were approximately 60,000 Jews in that city. In 1941 these Jews were herded into the ghetto and then transported to various concentration camps, where they were brutally and inhumanly put to death. Only a few escaped to tell their story.

Despite this long history of suffering and misery, we can be proud of the unshakeable spirit and determination of Jews everywhere to care for and protect

(*Continued on Page* 4)

Message

from DAVID J. GOLDBERG
Chairman of our Board of Directors

It was about the year 1900 when hundreds of thousands of Jewish families left the different countries of Europe and migrated to America to start a new and hopeful life, free from prejudice and suffering.

The separation of families and the struggle for survival in the new land, resulted in great loneliness locked in the hearts of these immigrants.

It was, therefore, no accident that our Bialystoker Center was founded in the lower East Side. There it became a central point of interest and life for those immigrants who came from Bialystok and nearby cities and towns. It was here that a burning wish to help the distressed developed into a desire to aid the old and the ailing Bialystoker landsleit.

A small group of our people thereafter built the Bialystoker Home for the Aged and from these dedicated men and women grew the magnificent institution that today stands as a shrine to the efforts of our people to help our elderly parents.

Many of our active officers, directors and members of the Home are children of parents, who never lived in, or even saw Bialystok. Many came from countries other than Poland or Russia, but they too have given their energies to help the magic name of Bialystok.

Through years of dedicated effort and struggle, the early dream of the Bialystoker people has become a reality. To maintain the high standards of care which our Home insists on, we must continue to devote our time and energy to this blessed undertaking. There is no greater reward than the heartwarming glow of satisfaction which comes from helping others.

May we continue our united dedicated efforts forever!

PASSOVER ISSUE

BIALYSTOKER STIMME

Published by the
BIALYSTOKER CENTER & HOME FOR THE AGED
228 EAST BROADWAY • GRamercy 5 - 7755—7756 • NEW YORK 2, N.Y.

NEW YORK **APRIL, 1971** **No. 308**

אינהאלט

א באגעגעניש מיט אליהו סוראסקי אין מעקסיקא .....איסאק ריבאלאוסקי 3
צייטיקע באמערקונגען .....הרב עזריאל ג. ווייסמאן 7
פֿייערלעכער חנוכת הבית און באנקעט 8
שלום צו דער ליידים אקזילערי (ליד) .....בערטא טאפאלסקי 12
יעקב כהן — א בן שבעים .....דר. בנימין ארענשטיין 13
איינדרוקן פֿון מיין ערשטער רייזע אין מדינת ישראל .....חזן הערי פיינבערג 14
דער ביאליסטאקער ראבינער דר. גדליהו ראזענמאן .....יעקב כהן 16
מיין אפֿיל צום רבונו של עולם (ליד) .....סעמיועל סאלמאן 17
65 יאר גאניאנדזער־טרעסטינער אין אמעריקע .....מאריס מאלאזאוסקי 18
בען — וועגן זיינע ביבל בילדער .....י. ה. (פאריז) 19
מיט ביאליסטאקער אין אונדזער „היים" און אין דער וועלט ....איסאק ריבאלאוסקי 20
בריוו פֿון לאנדסלייט איבער דער וועלט 24
געווען אמאל א שטאט אזא ..... דזשאמע ביטערמאן (מעקסיקא) 25
אונדזער אינסטיטוציע ..... 29—26
שמחות ביי לאנדסלייט 30
מיט אונדזערע לאנדסלייט איבער דער וועלט 31
יעקב טאביאש .....אברהם שיקעוויטש (ישראל) 32
ביי אונדזערע לאנדסלייט אין בראזיל .....מאיר גלאסמאן (ריא דע זשאניערא) 33
ביי אונדזערע לאנדסלייט אין ארגענטינע .....בן־ציון ברוקער (בועגאס־איירעס) 34
ביים טאטנס טיש (ליד) .....אברהם שבח 35
ביי אונדזערע לאנדסלייט איבער אמעריקע .....ראזע צוקערמאן און ראזע רובין 36
אונדזערע פֿארלוסטן ..... 38—37

ענגלישער לייען מאטעריאל:

פֿיליפּ נאוויק, דייוויד דזשיי. גאלדבערג, עטל אינגבערג
בעלא סטאוקם און רעי סיידערמאן.....10—2

ארויסגעגעבן פון ביאַליסטאָקער צענטער, 228 איסט בראָדווי, ניו יאָרק
דוד סאָהן ע"ה, גרינדער
רעדאַקציע־קאָלעגיום: לואים סילווער, איסאק ריבאַלאָווסקי, עטל אינגבערג און הרב עזריאל ג. ווייסמאן
Published by the Bialystoker Center, 228 East Broadway, New York City